

14 augustus 2017, Haarle

‘THINK op school’ in beeld

“In welke mate draagt het preventief jeugdbeleid van de gemeente Zwolle bij aan de implementatie van de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling, THINK op school, op meerdere middelbare scholen”

Naam student:
Studentnummer:
Opleiding:

Beoordelaars:
Onderzoeksbegeleider:
Instelling:
Opdrachtgever:
Contactpersoon:

VOE-code:
Versie:
Titel onderzoek:

Danique Hobert
S1069517
Christelijke Hogeschool Windesheim Zwolle
Pedagogiek, voltijd
Cilly Litamahuputty & Ineke van Laanen
Rinske Tolsma
Opleiding Pedagogiek, Hogeschool Windesheim
Academische werkplaats Samen op School
Dr. Dorien Graas, Lector Jeugd aan de Christelijke
Hogeschool Windesheim
PE.OV.A.V4002
1
THINK op school in beeld

“In welke mate draagt het preventief jeugdbeleid van de gemeente Zwolle bij aan de implementatie van de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling, THINK op school, op meerdere middelbare scholen”

In samenwerking met:

*Christelijke Hogeschool
Windesheim Zwolle*

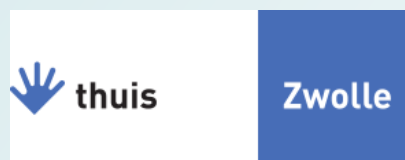
*Academische werkplaats Samen op School
onderdeel van ZonMw*

*THINK op school
Stichting de Kern*

Gemeente Zwolle

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeeronderzoek ter afsluiting van mijn opleiding Pedagogiek aan de Christelijke Hogeschool Windesheim te Zwolle. Dit onderzoek is tot stand gekomen in samenwerking met vele betrokkenen. In dit voorwoord wil ik de mensen bedanken die mij ondersteund hebben in de voorbereiding en de uitvoer van dit onderzoek.

Dit onderzoek staat in relatie met meerdere individuele onderzoeken uitgevoerd door vier Pedagogiek studenten aan de Christelijke Hogeschool Windesheim, waarvan ik er één ben. De studenten Diane Roelofs, Samantha van der Valk en Sabine Bos wil ik bedanken voor de bijdrage die zij hebben geleverd in de oriënterende gesprekken.

In mijn proces heeft Rinske Tolsma, docente Pedagogiek aan de Christelijke Hogeschool Windesheim, mij begeleid als onderzoek begeleidster. Zij heeft zich buitengewoon ingezet door de complexiteit waarin wij ons als studenten bevonden. Ik wil haar bedanken voor haar betrokkenheid, begeleiding en inzet tijdens dit begeleidingsproces. Een betere onderzoek begeleidster had ik me niet kunnen wensen.

Jan-Willem Dollekamp beleidsadviseur jeugdhulp en passend onderwijs van de gemeente Zwolle. Jan-Willem wil ik bedanken voor zijn hulp bij de oriënterende gesprekken, het opstellen van de hoofd- en deelvragen, het nakijken van mijn stukken tekst en zijn positieve houding tegenover mijn ideeën.

Dr. Dorien Graas vanuit het lectoraat Jeugd aan de Christelijke Hogeschool Windesheim en tevens contactpersoon van de opdrachtgever van dit onderzoek de Academische Werkplaats Samen op School. Dorien wil ik bedanken voor het oriënterend gesprek zij heeft mij overgehaald om mijn afstudeeronderzoek binnen THINK op school te doen. Daarnaast wil ik haar bedanken voor het nakijken van mijn stukken tekst.

Marieke Snel, bedenker en eigenaar van THINK op school, werkzaam bij Stichting de Kern. Haar wil ik bedanken voor haar ontzettend aanstekelijke enthousiasme voor THINK op school. Daarnaast wil ik haar bedanken voor haar hulp bij de oriënterende gesprekken en haar mening betreffende mijn onderzoek.

Lian Schoot Uiterkamp Beleidsadviseur Kennis en Expertise Centrum van GGD IJsselland wil ik bedanken voor haar hulp bij de oriënterende gesprekken, het nakijken van mijn plan van aanpak en het mij in contact brengen met mijn respondent vanuit de GGD.

De volgende respondenten wil ik bedanken voor hun tijd en het beantwoorden van mijn vragen: Nadia Laroës medewerker projectteam THINK op school vanuit Stichting de Kern; Rob Muizebelt accountmanager regio Flevoland, Veluwe en Overijssel vanuit Mee-IJsseloevers, Peter Gerritsen teamleider onderbouw vanuit TalentStad en mijn respondent vanuit de GGD.

Ik wens u veel leesplezier

Danique Hobert

Samenvatting

Voor u ligt het onderzoeksrapport, waarin verslag wordt gedaan in welke mate de gemeente Zwolle bijdraagt aan de uitbreiding van de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling THINK op school. Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van een klein-maar-fijn onderzoek vanuit de Academische Werkplaats Samen op School. Dit onderzoek is bij hen aangevraagd door de gemeente Zwolle.

THINK op school is een leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling met preventieve doeleinden die gebruik maakt van gastdocenten uit verschillende maatschappelijke organisaties. De leerlijn heeft drie jaar lang gedraaid op de middelbare school TalentStad te Zwolle. THINK op school breidt zich in 2017 uit naar acht middelbare scholen. De klein-maar-fijn aanvraag omschreef als belangrijk onderdeel het achterhalen aan welke onderdelen moet worden voldaan om THINK op school tot een succes te maken.

Met oog op de klein-maar-fijn aanvraag en in overleg met de gemeente Zwolle, Marieke Snel eigenaar van THINK op school, Lian Schoot Uiterkamp van de GGD en Dr. Dorien Graas lector Jeugd is de volgende centrale onderzoeksvraag opgesteld: “In welke mate draagt het preventief jeugdbeleid van de gemeente Zwolle bij aan de implementatie van de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling, THINK op school, op meerdere middelbare scholen?”.

Uit deze centrale onderzoeksvraag zijn drie deelvragen voortgevloeid. In deelvraag 1 is omschreven hoe het beleid van de gemeente Zwolle zich tot THINK op school verhoudt. In deelvraag 2 en 3 zijn respondenten vanuit TalentStad en maatschappelijke organisaties geïnterviewd. Deelvraag 2 had als hoofdonderwerp in hoeverre het beleid van de gemeente Zwolle volgens de respondenten aansloot op THINK op school. In deelvraag 3 werden de respondenten gevraagd aan welke voorwaarden het gemeentelijk beleid moest voldoen om THINK op school succesvol toe te passen op meerdere middelbare scholen in Zwolle. De combinatie van deze drie deelvragen hebben geleid tot de conclusie van de centrale vraag.

Uit de praktijk blijkt dat respondenten over het algemeen zeer tevreden zijn over de houding van de gemeente Zwolle binnen THINK op school. Het preventieve effect van THINK op school moet nog worden aangetoond, het is noodzakelijk dat hier onderzoek naar wordt gedaan. Betrokken organisaties willen namelijk graag financiële duidelijkheid in de uitbreiding van THINK op school. Deze duidelijkheid kan pas worden gegeven wanneer de gemeenteraad voldoende geld vrijmaakt voor THINK op school. De gemeenteraad moet het belang van preventie en de inzet van THINK op school gaan inzien, een effectenonderzoek voor THINK op school zal hierbij helpen.

Uit het onderzoek vloeien verschillende aanbevelingen voort die zowel de gemeente als THINK op school verder kunnen helpen in de verdere uitbreiding van THINK op school naar meerdere middelbare scholen.

Inhoud

Voorwoord	2
Samenvatting	3
1. Inleiding	5
1.1. THINK op school	5
1.2. Aanleiding	8
1.3. Maatschappelijk kader	8
1.4. Onderliggende theorie en uitgangspunt leerlijn THINK op school	12
1.5. Onderzoekstructuur	13
1.6. Relevantie	15
2. Methoden	17
2.1. Methode deelvraag 1	17
2.2. Methode deelvraag 2	188
2.3. Methode deelvraag 3	199
3. Resultaten	211
3.1. Resultaten deelvraag 1	211
3.2. Resultaten deelvraag 2	344
3.3. Resultaten deelvraag 3	399
4. Conclusie	41
4.1. Deelconclusie deelvraag 1	43
4.2. Deelconclusie deelvraag 2	43
4.3. Deelconclusie deelvraag 3	455
4.4. Hoofdconclusie	46
5. Discussie	488
6. Aanbevelingen	50
7. Literatuur	52
8. Bijlagen	55
8.1. Meetinstrument interview	555
8.2. Codering interviews	57

1. Inleiding

Dit onderzoek staat in relatie met meerdere individuele onderzoeken uitgevoerd door vier Pedagogiek studenten aan de Christelijke Hogeschool Windesheim. Door de ingewikkelde organisatiestructuur van THINK op school is er sprake geweest van een langdurig voortraject. In het kader van tijd is er gekozen voor een samenwerking van de vier Pedagogiek studenten betreffende de inleiding. Delen van deze inleiding zijn geschreven door Diane Roelofs, Samantha van der Valk, Sabine Bos en Danique Hobert. De stukken zijn aangepast in het kader van dit onderzoek.

1.1. THINK op school

THINK op school is onderdeel van Stichting de Kern. Marieke Snel, werkzaam bij Stichting de Kern als projectleider van THINK op school, is eigenaar en bedenker van THINK op school. Voorheen was zij een maatschappelijk werkster bij Stichting de Kern.

THINK op school is een leerlijn binnen het voortgezet onderwijs die structurele aandacht geeft aan sociaal-emotionele ontwikkelingen van leerlingen (Snel, Aanzet vijfjaren Projectplan Think 2016-2020, 2016). De leerlijn is onderdeel van het preventiebeleid¹ van de gemeente Zwolle. THINK op school staat voor: True, Helpful, Inspiring, Necessary en Kind (Think op school, 2015). Deze woorden vatten samen hoe je respectvol met elkaar en met jezelf omgaat.

THINK op school heeft de volgende doelen (Snel, Leerlijn Think, 2017):

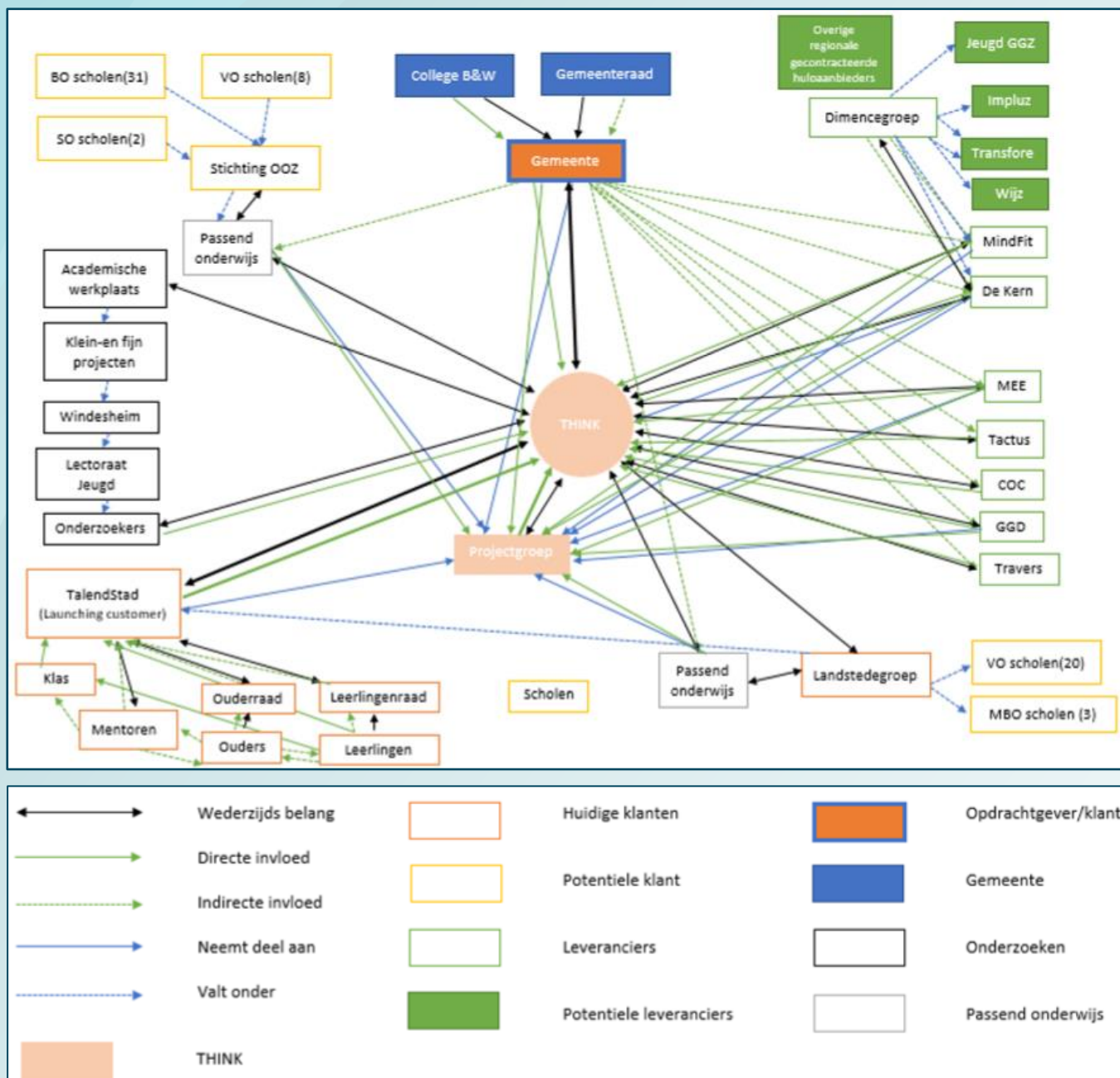
- 1) Structurele aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen/jongeren op school;
- 2) Duurzaam preventieaanbod via een aanpak die in de praktijk van de school en in samenspraak met leerlingen en ouders vorm krijgt;
- 3) Samenhang in preventieaanbod op school door de samenwerking tussen onderwijs en maatschappelijke organisaties, waarbij THINK op school de kapstok is voor de preventieactiviteiten op school.

THINK op school wordt in vier blokken van zes lessen gegeven (Snel, Aanzet vijfjaren Projectplan THINK op school 2016-2020, 2016). Per blok wordt er een overkoepelend thema behandeld (THINK op school, 2015). Deze thema's zijn op dit moment: omgaan met verschillen, goed voor jezelf zijn, vriendschap en relaties en gezondheid. Voor THINK op school is er geen kant-en-klaar lespakket dat docenten kunnen uitvoeren, omdat de leerlijn aansluit op de behoeften van de leerlingen. De lessen worden gegeven door één professional vanuit een maatschappelijke organisatie. De mentor is verplicht aanwezig bij alle THINK op school-lessen. THINK op school is verder uitgelegd in deelvraag 1 op pagina 23.

De betrokken partijen

THINK op school is een complexe organisatie waarbij veel organisaties/instanties betrokken zijn. In figuur 1 is deze complexiteit duidelijk weergegeven. Vervolgens zijn de belangrijkste organisaties en instanties voor dit onderzoek toegelicht.

¹ Preventie & preventieve jeugdhulp: Preventie wordt in de van Dale omschreven met het woord 'voorkoming' (Van Dale Uitgevers, 2017). In de Jeugdwet is er onderscheid tussen jeugdhulp en preventie. Preventieve jeugdhulp is het voorkomen van ondersteuning voor jeugdigen met psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking of van de ouders bij opvoedingsproblemen (Meima & Yperen, 2013, oktober).

Figuur: 1 Netwerkanalyse & Legenda netwerkanalyse (Schakelaar & Witteveen, 2017)

Academische werkplaats 'Samen op School' (SoS)

Het programma 'Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd' wil de transformatie van de jeugdhulp, die opgang is gekomen door de nieuwe Jeugdwet, ondersteunen (Thissen, 2016). Dit willen ze doen door de praktijk, het beleid, het onderzoek en het onderwijs te verbinden middels een kennisinfrastructuur. De academische werkplaats 'Samen op School' (SoS) is een van de twaalf academische werkplaatsen van de 'Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd'. SoS wil bevorderen dat zo min mogelijk kinderen gebruik hoeven te maken van (zwaardere) ondersteuningsvormen en uitvallen op school. Een onderdeel van SoS zijn de 'klein-en-fijn-projecten'. Dit zijn kortdurende onderzoeken die vragen uit de praktijk beantwoorden. De onderzoeken binnen THINK op school zijn hier een onderdeel van. Dit wordt verder toegelicht in paragraaf 1.3 'aanleiding' op pagina 9.

Lectoraat Jeugd, Hogeschool Windesheim

Het lectoraat Jeugd aan de Hogeschool Windesheim te Zwolle wordt geleid door mevr. Dorien Graas (Hogeschool Windesheim, 2016). De centrale vraagstelling binnen dit lectoraat is als volgt: hoe kunnen we de sociale netwerken binnen de jeugdhulp versterken en de kracht van gezinnen en jeugdigheden verhogen? De focus ligt hierbij op versterking van de relatie tussen onderwijs, (praktijkgericht) onderzoek en de instellingen voor jeugdhulp in de regio Zwolle. Het lectoraat Jeugd werkt samen met SoS en voert het 'klein-en-fijn-project' binnen THINK op school uit. Dit doet het lectoraat in samenwerking met studenten.

De gemeente Zwolle

De gemeente Zwolle is hoofdaanvrager van dit onderzoek en GGD IJsselland mede aanvrager (Graas & Schoot Uiterkamp, 2016). De gemeente Zwolle heeft vanuit de Wet jeugdhulp verschillende verantwoordelijkheden op het gebied van jeugdhulp (Dollekamp, 2017). Jan Willem Dollekamp, beleidsadviseur maatschappelijke ontwikkeling jeugd en onderwijs, is vanuit de gemeente betrokken bij THINK op school. De gemeente is, door de Jeugdwet, verantwoordelijk voor het gehele jeugdbeleid, van preventie tot de zwaardere jeugdhulpverlening. De gemeente Zwolle hoopt door meer te investeren in de preventie, er minder beroep gedaan hoeft te worden op de zwaardere jeugdhulpverlening.

TalentStad Beroepscollege Zwolle

TalentStad Beroepscollege is een middelbare school in Zwolle (TalentStad, 2017). Op TalentStad is er in het schooljaar 2014/2015 gestart met een pilotversie van de leerlijn sociale-emotionele ontwikkeling, THINK op school. De pilot vond plaats op het Vmbo-kader niveau in het eerste leerjaar. Doordat de pilot een succes was, worden er op dit moment lessen van THINK op school verzorgd op TalentStad binnen de eerste drie leerjaren. Peter Gerritsen is vanuit TalentStad nauw betrokken binnen THINK op school als mede-projectleider.

Maatschappelijke organisaties

Er zijn meerdere maatschappelijke organisaties betrokken binnen THINK op school. De gastlessen en de beweeg-les van THINK op school worden op dit moment gegeven door professionals vanuit de volgende maatschappelijke organisaties (Talen, 2016, mei):

- Stichting de Kern; is een maatschappelijke organisatie die hulp biedt bij materiële, sociaaljuridische en psychosociale problemen (Stichting de Kern, 2017). Deze hulp wordt geboden in de vorm van maatschappelijk werk, bedrijfs- en schoolmaatschappelijk werk, Formulieren Brigade, groepswerk en sociaal raadslieden. De Kern is onderdeel van Stichting Dimence groep.
- GGD IJsselland; is een organisatie die insteekt in de Publieke Gezondheid van de gemeente Zwolle. Op de afdeling Jeugdgezondheidszorg van GGD IJsselland wordt de gezondheid van kinderen van 0 tot 18 jaar gevolgd (GGD IJsselland, 2017). De GGD is ook onderdeel van de academische werkplaats SoS.
- Stichting MEE IJsseloevers; is een organisatie die zich inzet voor alle mensen en hun naasten die door hun beperking of kwetsbaarheid beperkt wordt in het meedoen aan de samenleving (MEE Veluwe IJsseloevers, 2017).
- Tactus verslavingszorg; is een organisatie die ervoor staat om risico's voor de gezondheid en veiligheid van haar doelgroepen en de samenleving als gevolg van verslavingsgedrag en middelengebruik zoveel mogelijk te beperken.
- MindFit; is een organisatie die geestelijke gezondheidszorg aanbiedt in de generalistische basis GGZ, praktijkondersteuner huisarts, preventie, openbare ggz en voor werk gerelateerde problematiek (Mindfit, 2017). MindFit is onderdeel van de Dimence Groep.

- COC Zwolle; is een vrijwilligersorganisatie met als doel; streven naar een samenleving waarin seksuele diversiteit de gewoonste zaak van de wereld is (COC Zwolle, 2017).
- Travers; is een maatschappelijke organisatie die een verbinding maakt tussen onderwijs, kinderopvang, welzijnswerk, sport, zorg en cultuur (Travers, 2017). Travers werkt aan leefbare buurten en vitale, veilige wijken.

1.2. Aanleiding

Ter voorbereiding op de nieuwe Jeugdwet van 2015, zette de gemeente Zwolle in 2013 op meerdere scholen verschillende pilots uit (Snel, Uitleg THINK door projectleider, 2017). Op een van die scholen, met als pilotopdracht om te voorkomen dat een kind in de problemen komt, is THINK op school ontstaan. THINK op school is bedacht en opgezet door mevr. Snel. Vervolgens heeft de leerlijn pilot gedraaid op TalentStad vanaf 1 september 2014. Mevr. Snel benoemt dat TalentStad positieve ervaringen heeft met THINK op school, deze ervaringen staan niet op papier. De positieve ervaringen op TalentStad zijn de aanleiding geweest tot het sturen van een brief naar alle middelbare scholen in Zwolle, met daarin de vraag of zij gebruik willen maken van de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling, THINK op school. De scholen konden zich tot 10 maart 2017 aanmelden voor de leerlijn. Meerdere middelbare scholen hebben zich hiervoor aangemeld. Door de uitbreiding van THINK op school naar meerdere middelbare scholen zijn er verschillende ontwikkelingsvragen ontstaan. Hiervoor heeft de gemeente Zwolle de Academische Werkplaats Samen op School benadert en is de klein-maar-fijn aanvraag voor THINK op school tot stand gekomen. Deze aanvraag is opgesteld door mevr. Graas van het Lectoraat Jeugd en mevr. Schoot Uiterkamp van de GGD. Studenten van de Hogeschool Windesheim voeren de onderzoeken uit onder leiding van mevr. Graas. Daarnaast zijn er twee studenten van de opleiding Bedrijfseconomie bezig met een onderzoek richting de bedrijfsmatige kant van THINK op school.

In de aanvraag kwam duidelijk naar voren dat er verschillende vragen waren rondom het implementeertraject van de leerlijn sociale-emotionele ontwikkeling, THINK op school. Bijvoorbeeld: 'Wat zijn de succesfactoren?' of 'welke onderdelen moeten minimaal invulling krijgen om de basis van THINK op school en kwaliteit te behouden en tegelijkertijd maatwerk te kunnen leveren?' Binnen de aanvraag wordt benoemd dat de opbrengsten van het onderzoek kan worden meegenomen in het aanmelden van THINK op school bij de database van het Nederlands Jeugd Instituut (NJI).

Vervolgens zijn er verscheidene gesprekken geweest tussen de Pedagogiekstudenten, mevr. Snel bedenker en eigenaar van THINK op school, mevr. Schoot Uiterkamp Beleidsadviseur Kennis en Expertise Centrum van de GGD, dhr. Dollekamp beleidsadviseur jeugdhulp en passen onderwijs van de gemeente Zwolle, mevr. Graas van het Lectoraat Jeugd en mevr. Tolsma begeleidend docent van de opleiding Pedagogiek. Binnen deze gesprekken is de organisatie van THINK op school toegelicht en zijn de mogelijke onderzoeksonderwerpen besproken. Tijdens deze gesprekken kwam naar voren dat THINK op school en de gemeente het interessant vinden om de samenwerking tussen beiden te onderzoeken. Hierbij gaf de gemeente aan vooral te willen weten hoe zij nog beter op de leerlijn THINK op school kunnen aansluiten, zodat de leerlijn nog beter tot uiting kan komen. Jeugdhulp, onderwijs en de gemeente hebben nog nooit eerder op zo'n manier zoals bij THINK op school samengewerkt. Dit maakt dat de gemeente graag wil weten wat al goed gaat en wat nog beter kan in de verdere samenwerking met THINK op school.

De gemeente Zwolle wil andere scholen gelegenheid geven om met THINK op school te gaan werken door de positieve ervaringen op TalentStad (Dollekamp, 2017). THINK op school valt binnen de ontwikkelagenda van de gemeente Zwolle, hoewel de leerlijn zelf hier niet expliciet in wordt benoemd. De gemeente Zwolle investeert in (nieuwe) concepten wanneer zij van mening is dat deze voldoende is onderbouwd. Hierbij hoeft een concept niet bewezen effectief te zijn.

1.3. Maatschappelijk kader

In deze paragraaf wordt het maatschappelijk kader, dat van invloed is op THINK op school, omschreven. De afgelopen jaren zijn er enkele wettelijke aanpassingen doorgevoerd die van invloed zijn op de jeugdzorg (Bosch, 2015). Het gaat om de wetten: Passend onderwijs, Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Participatiewet. De veranderingen in deze wetten, ondanks de verschillen in onderwerpen, sluiten op elkaar en op de decentralisatie van de provincie naar de gemeenten aan.

Passend onderwijs

In 2014 werd het stelsel passend onderwijs ingevoerd (Rijksoverheid, 2014). Met dit stelsel hebben scholen een zorgplicht gekregen. Zij zijn er verantwoordelijk om elk kind een zo goed mogelijke plek in het onderwijs te bieden. Een plek die past bij de mogelijkheden en kwaliteiten van het kind, ook wanneer zij aanvullende ondersteuning nodig hebben. Wanneer dit niet lukt op de school waar het kind wordt aangemeld, gaat diezelfde school opzoek naar een school waar dat wel kan. De Rijksoverheid benoemt dat het met passend onderwijs het volgende wil bereiken:

- Alle kinderen een passende plek krijgen in het onderwijs;
- Als dat kan gaat een kind naar een gewone school;
- Als er intensieve begeleiding nodig is gaat een kind naar speciaal onderwijs;
- Scholen hebben de mogelijkheden voor ondersteuning op maat;
- De beperkingen van het kind zijn niet bepalend, maar de mogelijkheden en de onderwijsbehoeften;
- Kinderen niet meer langdurig thuis komen te zitten.

Scholen werken samen in regionale samenwerkingsverbanden, zodat zij in staat zijn om elk kind een passende onderwijsplek te kunnen bieden (Ministerie van Onderwijs, cultuur en wetenschap, 2014). Elk samenwerkingsverband ontvangt het grootste gedeelte van het beschikbare geld voor zware en lichte ondersteuning in het onderwijs. In een ondersteuningsplan heeft elk samenwerkingsverband vastgelegd op welke manier dit geld wordt besteed.

THINK op school en passend onderwijs

Door de wet passend onderwijs zijn er meer leerlingen met een jeugdhulpachtergrond in de klas (AOB, 2016). De leerlijn THINK op school draagt bij aan het school- en klassenklimaat (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). THINK op school kan in de klas zorgen voor meer acceptatie bij leerlingen onderling, doordat het beoogt de verschillen tussen leerlingen te verkleinen.

Jeugdwet & Transitie Jeugdzorg

Aan de start van 2015 werd de Transitie Jeugdzorg ingevoerd, op grond van de nieuwe aangepaste Jeugdwet (Bosch, 2015). Deze transitie zorgde ervoor dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor alle (geïndiceerde) jeugdhulp. Dit houdt in: alle preventie, ondersteuning en hulp aan de jeugd en de ouders bij opgroeien, opvoeden, stoornissen, psychische problematiek en beperkingen. Hiervoor waren de gemeenten al verantwoordelijk voor het preventief lokaal jeugdbeleid.

De Jeugdwet heeft 5 uitgangspunten:

1. Preventie, vroegsignalering en uitgaan van de eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden van jeugdigen en hun ouders, hierbij wordt het sociale netwerk ingezet;
2. Normaliseren, ontzorgen en de-medicaliseren door het opvoedkundig klimaat te versterken;
3. Uitgaan van zo snel mogelijk, zo dichtbij mogelijk en zo effectief mogelijk aanbieden van hulp;
4. Uitgaan van één gezin, één plan en één regisseur met betrekking tot integrale hulp aan gezinnen;
5. Door vermindering van regeldruk meer ruimte creëren voor professionals om de juiste hulp te bieden.

De Jeugdwet en de wet passend onderwijs verplicht de gemeenten en de samenwerkingsverbanden van schoolbesturen een plan op te stellen waarin zij de plannen rondom de organisatie van de jeugdhulp en het passend onderwijs beschrijven (Berg, 2014). Dit is in de gemeente Zwolle de ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp 2017 van het Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle geworden (Gemeente Zwolle & Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle (Bloz) deel 1, 2016).

Ontwikkelingen en trends voor de transitie

In de periode van 2000-2009 heeft de jeugdzorg een groei in zowel gebruik als kosten doorgemaakt (Anker, 2014). Anker benoemt in beleidsplan jeugdhulp dat bij alle jeugdvoorzieningen het gebruik per jaar met 8% was gestegen terwijl het aantal jeugdigen in de bevolking nauwelijks was toegenomen.

De verandering ziet er voor de gemeente Zwolle als volgt uit.

2014

1 januari 2015

<table> <tr> <th colspan="2">Provincies</th></tr> <tr> <td>Jeugd & Opvoedhulp</td><td></td></tr> <tr> <td>71.300 cliënten</td><td>€ 1.234 miljoen</td></tr> <tr> <td>Jeugdbescherming & jeugdreclassering</td><td></td></tr> <tr> <td>62.500 cliënten</td><td>€ 361 miljoen</td></tr> </table>	Provincies		Jeugd & Opvoedhulp		71.300 cliënten	€ 1.234 miljoen	Jeugdbescherming & jeugdreclassering		62.500 cliënten	€ 361 miljoen									
Provincies																			
Jeugd & Opvoedhulp																			
71.300 cliënten	€ 1.234 miljoen																		
Jeugdbescherming & jeugdreclassering																			
62.500 cliënten	€ 361 miljoen																		
<table> <tr> <th colspan="2">AWBZ</th></tr> <tr> <td colspan="2"><i>Zorg aan jeugd met een verstandelijke beperking, begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf en langdurige jeugd-ggz.</i></td></tr> <tr> <td>80.500 cliënten</td><td>€ 1.151 miljoen</td></tr> </table>	AWBZ		<i>Zorg aan jeugd met een verstandelijke beperking, begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf en langdurige jeugd-ggz.</i>		80.500 cliënten	€ 1.151 miljoen													
AWBZ																			
<i>Zorg aan jeugd met een verstandelijke beperking, begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf en langdurige jeugd-ggz.</i>																			
80.500 cliënten	€ 1.151 miljoen																		
<table> <tr> <th colspan="2">Zorgverzekeringswet</th></tr> <tr> <td>Jeugd-GGZ</td><td></td></tr> <tr> <td>267.500 cliënten</td><td>€ 988 miljoen</td></tr> </table>	Zorgverzekeringswet		Jeugd-GGZ		267.500 cliënten	€ 988 miljoen													
Zorgverzekeringswet																			
Jeugd-GGZ																			
267.500 cliënten	€ 988 miljoen																		
<table> <tr> <th colspan="2">Rijk</th></tr> <tr> <td>Gesloten jeugdzorg (jeugdzorg plus)</td><td></td></tr> <tr> <td>2400 cliënten</td><td>€ 134 miljoen</td></tr> </table>	Rijk		Gesloten jeugdzorg (jeugdzorg plus)		2400 cliënten	€ 134 miljoen													
Rijk																			
Gesloten jeugdzorg (jeugdzorg plus)																			
2400 cliënten	€ 134 miljoen																		
<table> <tr> <th colspan="2">Gemeenten</th></tr> <tr> <td colspan="2">Opvoed- en opgroeiondersteuning</td></tr> <tr> <td colspan="2">Jeugdgezondheidszorg</td></tr> <tr> <td colspan="2">Licht-ambulante zorg</td></tr> </table>	Gemeenten		Opvoed- en opgroeiondersteuning		Jeugdgezondheidszorg		Licht-ambulante zorg		<table> <tr> <th colspan="2">Gemeenten</th></tr> <tr> <td colspan="2"> • Jeugdbescherming & jeugdreclassering • Zorg aan jeugd met een verstandelijke beperking, begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf en langdurige jeugd-ggz. • Jeugd-GGZ • Gesloten jeugdzorg (jeugdzorg plus) • Opvoed- en opgroeiondersteuning • Jeugdgezondheidszorg • Licht-ambulante zorg </td></tr> <tr> <td colspan="2">Totaal € 3.868 miljoen</td></tr> <tr> <td colspan="2">Zwolle: € 36,5 miljoen (exclusief huidige taken)</td></tr> <tr> <td colspan="2">Regio IJsselland: € 132 miljoen (idem)</td></tr> </table>	Gemeenten		• Jeugdbescherming & jeugdreclassering • Zorg aan jeugd met een verstandelijke beperking, begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf en langdurige jeugd-ggz. • Jeugd-GGZ • Gesloten jeugdzorg (jeugdzorg plus) • Opvoed- en opgroeiondersteuning • Jeugdgezondheidszorg • Licht-ambulante zorg		Totaal € 3.868 miljoen		Zwolle: € 36,5 miljoen (exclusief huidige taken)		Regio IJsselland: € 132 miljoen (idem)	
Gemeenten																			
Opvoed- en opgroeiondersteuning																			
Jeugdgezondheidszorg																			
Licht-ambulante zorg																			
Gemeenten																			
• Jeugdbescherming & jeugdreclassering • Zorg aan jeugd met een verstandelijke beperking, begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf en langdurige jeugd-ggz. • Jeugd-GGZ • Gesloten jeugdzorg (jeugdzorg plus) • Opvoed- en opgroeiondersteuning • Jeugdgezondheidszorg • Licht-ambulante zorg																			
Totaal € 3.868 miljoen																			
Zwolle: € 36,5 miljoen (exclusief huidige taken)																			
Regio IJsselland: € 132 miljoen (idem)																			

De gemeente Zwolle was voorheen al verantwoordelijk voor de opvoed- en de opgroeiondersteuning, de jeugdgezondheidszorg en de licht-ambulante zorg. Hier zijn de jeugdbescherming & jeugdreclassering; zorg aan jeugd met een verstandelijke beperking, begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf en langdurige jeugd-ggz; jeugd-GGZ en gesloten jeugdzorg (jeugdzorg plus) bij op gekomen.

THINK op school en de Jeugdwet

De Rijksoverheid heeft met de jeugdhulp decentralisatie van de provincie naar gemeenten een bezuiniging doorgevoerd. Gemeenten moeten de Jeugdwet uitvoeren met minder geld dan voorheen beschikbaar was voor de jeugdzorg (Anker, 2014). De gedachte is dat gemeenten met de Jeugdwet verantwoordelijk zijn voor zowel de (geïndiceerde) jeugdzorg als de preventieve jeugdzorg en daardoor beter in staat zijn om preventief te werken en dure jeugdhulp te voorkomen. Hierdoor zal de gemeente

meer insteken op de preventieve kant (Dollekamp, 2017). Daarnaast is het onderwijs verantwoordelijk voor het passend onderwijs. Passend onderwijs zorgt ervoor dat er meer kinderen met een jeugdhulp achtergrond in de klas zitten (AOB, 2016). De leerlingen op school zijn tegelijk de jeugdigen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is op grond van de Jeugdwet. Dit vraagt om een samenwerking tussen het onderwijs, de gemeente en de jeugdhulp. THINK op school wil een verbinder zijn tussen deze drie partijen (Witteveen, 2017).

De nieuwe Jeugdwet heeft als belangrijk doel problemen te willen voorkomen en daarnaast hulp en zorg vroegtijdig in te zetten om zwaardere jeugdhulp te voorkomen (Loket gezond leven, 2015). Met THINK op school werken school en verschillende maatschappelijke organisaties, die allemaal vanuit de Jeugdwet een opdracht hebben in het kader van preventie, samen. Maatschappelijke organisaties kunnen hierdoor de preventie-opdracht effectiever uitvoeren, aldus THINK op school. THINK op school kan een preventieve werking hebben op problemen binnen de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. THINK op school wil ervoor zorgen dat de school wordt ontzorgd in de keuze voor preventieaanbod vanuit verschillende organisaties (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). Dit draagt bij aan uitgangspunt vijf van de Jeugdwet: “door vermindering van regeldruk meer ruimte creëren voor professionals om de juiste hulp te bieden”.

THINK op school wil de verschillen tussen leerlingen verkleinen, oftewel normaliseren (Witteveen, 2017). Dit past bij uitgangspunt twee van de Jeugdwet: “normaliseren, ontzorgen en de-medicaliseren door het opvoedkundig klimaat te versterken”.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wmo houdt in dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de ondersteuning van mensen die niet op eigen kracht zelfredzaam kunnen zijn (Rijksoverheid, 2015). Na de aanpassing in 2015 hebben gemeenten in de nieuwe Wmo een bredere verantwoordelijkheid voor de deelname van mensen met een beperking of psychische problematiek aan het maatschappelijke verkeer, oftewel participatie (Movisie, 2015). Daarnaast moet de gemeente een passende ondersteuning bieden om de zelfredzaamheid, met betrekking tot het noodzakelijke algemene dagelijkse levensonderhoud en huishouden in stand te houden (Rijksoverheid, 2015). Deze aanpassing heeft met name invloed binnen de jeugdhulp, doordat de gemeenten de opdracht hebben gekregen om onafhankelijke cliëntondersteuning te regelen voor jeugd en ouders die een ondersteuningsvraag hebben (Boss & Repetur, 2014). De gemeente moet volgens Boss & Repetur goed kijken tussen de verbinding tussen de Wmo en de Jeugdwet. Voornamelijk rondom de preventieve activiteiten kunnen er verbindingen worden gelegd.

THINK op school en de Wmo

THINK op school werkt met verschillende thema's die direct en indirect in verband staan met de zelfredzaamheid, met betrekking tot het noodzakelijke algemene dagelijkse levensonderhoud en huishouden. THINK op school heeft hier een preventieve functie in. Leerlingen werken aan de sociaal-emotionele ontwikkeling, waardoor de zelfredzaamheid vergroot wordt.

Participatiewet

De Participatiewet valt vanaf 1 januari 2015 onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Onder de Participatiewet vallen mensen die kunnen werken, maar daarbij ondersteuning nodig hebben (Rijksoverheid, 2016). De wet past binnen de jeugdhulp aangezien het voor een groot deel de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong) vervangt. De wet zorgt ervoor dat het onderwijs en de arbeidsmarkt op elkaar afgestemd moet worden. Het onderwijs moet er zorg voor dragen dat zij jongeren afleveren die kunnen participeren in de maatschappij. Daarnaast steekt de wet in op hulp en ondersteuning die uitgaat van één gezin, één plan en één regisseur, met duidelijke verbinding van de financiële situatie van het gehele gezin.

THINK op school en de participatiewet

THINK op school heeft te maken met deze wet, aangezien de leerlijn werkt aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Een gezonde ontwikkeling hiervan is noodzakelijk om te kunnen participeren in de huidige samenleving.

1.4. Onderliggende theorie en uitgangspunt leerlijn THINK op school

Cognitieve ontwikkelingspsychologie

Cognitie is te omschrijven als 'ontwikkeling en bewerking van informatie en kennis (Bem et al., 1994). Hierbij spelen veel functies een rol, zoals: concentratie, oriëntatie, psychomotoriek, geheugen, vermogen tot probleem oplossen, waarneming, sociale aanpassing, reactievermogen, intelligentie en leervermogen (Rigter, 2010). Rigter stelt dat er twee verschillende cognitieve processen zijn. Enerzijds zijn er cognitieve processen die gecontroleerd en doelbewust gestuurd worden, bijvoorbeeld wanneer iemand iets nieuws aanleert. Deze processen kosten concentratie en aandacht en gaan langzaam. Anderzijds zijn er cognitieve processen die automatisch verlopen, bijvoorbeeld een vaardigheid die lang geleden is aangeleerd zoals lopen en het vegen van een vloer. Deze processen gaan snel en kunnen tegelijkertijd plaats vinden. Van cognitieve processen zijn wij ons volgens Rigter vaak niet bewust. Wel van de resultaten, bijvoorbeeld het verliefd zijn op iemand (resultaat), hoe dit tot stand is gekomen weten we vaak niet (proces).

Mensen kunnen cognitieve vaardigheden aanleren om problemen op te lossen en ongewenste negatieve gevoelens te voorkomen en te bestrijden. Dit kan worden gedaan aan de hand van rationeel-emotieve therapie.

Rationeel-emotieve therapie (RET)

De leerlijn sociaal emotionele ontwikkeling, THINK op school, is gebaseerd op de rationeel-emotieve therapie, ook wel RET genoemd. RET is bedacht door Albert Ellis. Het is een vorm van cognitieve gedragstherapie, dat zich richt op het veranderen van het denken en het handelen (Rigter, 2010). De gedachte achter RET is; het zijn niet de dingen zelf die ons verstoren, maar onze gedachten over dingen. In ons brein is er een onbewuste kant het irrationele en een bewuste kant het 'rationele'. Irrationele gedachten, zoals negatief redeneren en overdrijvingen, moeten veranderd worden. Gevoelens, gedrag en gedachten beïnvloeden elkaar wederzijds en zijn van groot belang voor het menselijk functioneren. Doormiddel van RET ontdekt men de irrationele kant, door de gevoelens, gedrag en de gedachten te overdenken. Door de onterechte gedachten op te sporen en deze te vervangen door rationele gedachten (Jacobs, 2008). Dit maakt het mogelijk om een meer realistische kijk op onze omgeving en onszelf te krijgen. Hierdoor kan een mens beter gaan functioneren.

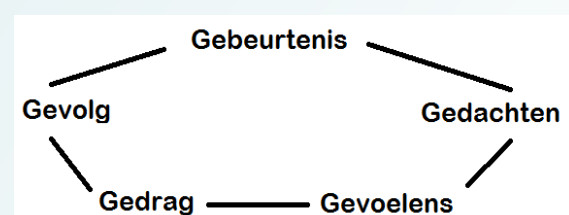
Vijf G's

Bij RET wordt gebruik gemaakt van het vier G-schema: gebeurtenis, gedachten, gevoel en gedrag (Nabuurs, 2013). Het G-schema is een hulpmiddel om je te verdiepen in je gedachten, gevoelens en gedrag in een bepaalde gebeurtenis. Zo kun je achterhalen welk gedachten ervoor zorgen dat een bepaalde gebeurtenis bepaalde gevoelens oproepen. Deze gevoelens leiden tot bepaald gedrag en dat gedrag leidt weer tot bepaalde gevolgen. Daarbij kan er ook een vijfde G toegevoegd worden, namelijk gevolg (Nabuurs, 2014). Het bestuderen van het gevolg van het gedrag laat zien of het veranderende denken een positief effect heeft gehad. De vier G's zijn ter voorbereiding voorafgaand aan de actie die genomen gaat worden. De vijfde G zorgt voor evaluatie.

Door op een methodische wijze irrationele gedachten te achterhalen en aan te pakken, kan een blijvende verandering tot stand komen.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

De leerlijn THINK op school wil een positieve bijdrage leveren aan

de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen (Witteveen, 2017). De sociaal-emotionele ontwikkeling bestaat uit het ontwikkelen van een eigen persoonlijkheid (Kijk op ontwikkeling, 2014). De ontwikkeling van een eigen persoonlijkheid komt overeen met gedragingen en verwachtingen uit de sociale omgeving. Het individu wordt gevormd door deelname aan de volwassen wereld waar sociale, regels, waarden en normen worden geleerd. L. de Winter omschrijft het begrip als volgt; Het is niet alleen een samenvattend begrip voor sociale en emotionele ontwikkeling, maar het begrip geeft een integratie van de sociale, emotionele, cognitieve en gedragsvaardigheden weer (Winter, 2008). In dit onderzoek zal de definitie van Kijk op ontwikkeling worden toegepast.

De sociaal-emotionele ontwikkeling kan worden opgedeeld in de emotionele ontwikkeling en de sociale ontwikkeling (Kijk op ontwikkeling, 2014). Bij de emotionele ontwikkeling ligt de focus met name op het individu zelf (emoties uit het individu). De emotionele ontwikkeling bestaat uit het leren kennen, herkennen en begrijpen van de gevoelens van een ander en de eigen gevoelens, maar ook de manier waarop je hiermee omgaat. Bij de sociale ontwikkeling ligt de focus op de interactie tussen het individu en de omgeving. Sociale ontwikkeling bestaat uit het ontwikkelen van begrip voor anderen en het ontwikkelen van een positieve houding ten opzichte van anderen.

Identiteitsvorming

Het proces van identiteitsvorming kan verschillende problemen met zich meebrengen, met name identiteitsverwarring (Delfos, 2009). Delfos stelt dat identiteitsverwarring kan worden geuit door vermijding van hechte relaties, afzonderend gedrag, onvermogen zich op schoolwerk te concentreren, een gevoel van gemiste kansen of het 'kiezen' van een negatieve identiteit die leidt tot crimineel of afwijkend gedrag. Volgens Erikson worden identiteitsconflicten nooit opgelost (Erikson, 2008). Gedurende het gehele leven blijven er vragen over religie, intimiteit en carrière een rol spelen.

Bij identiteitsvorming staat individualisering centraal. Jongeren gaan steeds meer los maken van hun ouders. Ze delen intieme zorgen minder of niet meer met hun ouders of verzorgers en interesseren zich minder voor de gebeurtenissen thuis. Het individuatieproces dat jongeren doormaken, kan volgens Josselson (Josselson, 1980) opgedeeld worden in vier fasen:

1. Differentiatie: vroege adolescentie van 12 tot 14 jaar, het verschil met de ouders wordt benadrukt.
2. Uitvoering: uitprobeerperiode van 14 tot 16 jaar, jongeren denken alles te kunnen, luisteren meer naar vrienden dan naar volwassenen en zien geen gevaar.
3. Naderbij komen: in de midden adolescentie is er angst voor een volledig loskomen, dit zorgt ervoor dat de persoon weer terug naar de basis keert.

THINK op school richt zich op dit moment (2017) voornamelijk op de leeftijd 12 tot 14 jaar, waar jongeren in de vroege adolescentie zitten. In deze fase bevinden de jongeren zich in de pubertijd. Tijdens de pubertijd is er sprake van zowel lichamelijke als geestelijke veranderingen (Erikson, 2008). Erikson spreekt over 'identiteit vs verwarring'. Door de veranderingen die de jongere doormaakt moet de jongere een nieuwe identiteit ontwikkelen. Er ontstaan nieuwe sociale conflicten, met nieuwe eisen die aan de jongere gesteld worden (Delfos, 2009). De jongere is bang om niet aan de verwachtingen van anderen te voldoen en maakt zich zorgen om zijn of haar toekomstige plaats in de wereld (Erikson, 2008). De jongere heeft als taak deze veranderingen eigen maken, zodat hij hiermee leert omgaan. Ervaringen en invloeden met anderen spelen hierbij een grote rol. Naast de belangrijke rol van de ouders hangt de ontwikkeling ook af van groepen waarmee jongeren te maken hebben. Leeftijdsgenoten zijn belangrijk, omdat jongeren onafhankelijk willen worden van de ouders (Dr. Anton, 2017). Vriendschappen worden steeds belangrijker, de invloed van leeftijdsgenoten vergroot en hun meningen wordt vaak meer op prijs gesteld dan die van een volwassene.

1.5. Onderzoekstructuur

Vanuit de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek vloeit een hoofdvraag met de ondersteunende deelvragen voort.

Doelstelling

Dit onderzoek heeft als doel om erachter te komen wat de gemeente al doet in de bijdrage aan de uitbreiding van THINK op school en wat de gemeente hier nog meer in kan betekenen. Dit heeft vervolgens als doel om de leerlijn THINK op school sterker neer te kunnen zetten op nieuwe middelbare scholen. Deze doelstelling vloeit voort uit de oriënterende gesprekken met mevr. Snel, mevr. Schoot Uiterkamp en dhr. Dollekamp.

Hoofd- en deelvragen

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt als volgt:

In welke mate draagt het preventief jeugdbeleid van de gemeente Zwolle bij aan de implementatie van de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling, THINK op school, op meerdere middelbare scholen?

De gemeente Zwolle moet zich houden aan de Jeugdwet en geeft hier invulling aan, door THINK op school in te zetten als preventieaanpak. De gemeente Zwolle is financier en beslist over de gemeente gelden, maakt de beleidstukken en houdt het contact met haar samenwerkingspartners en maakt hier afspraken mee. Dit maakt dat de gemeente Zwolle de regie heeft over de inzet van instellingen en organisaties voor de jeugdhulp in de gemeente Zwolle. Hiermee heeft de gemeente ook invloed op hoe deze instellingen de jeugdhulp uitvoeren. De gemeente Zwolle wil weten wat al wel en niet goed gaat in hun bijdrage aan THINK op school. Dit sluit aan op de klein-maar-fijn aanvraag waarin sterk naar voren komt dat er behoefte is naar inzicht in succesfactoren binnen THINK op school.

Implementeren is het in werking stellen oftewel invoeren (Van Dale Uitgevers, 2017). In dit geval wordt THINK op school ingevoerd op meerdere middelbare scholen

1. Hoe verhoudt het beleid van de gemeente Zwolle zich tot de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling THINK op school?

Deze deelvraag is opgesteld om meer zicht te krijgen op de beleidslijnen achter de uitvoerende houding van de gemeente binnen THINK op school. Dit heeft namelijk invloed op wat de gemeente wel en niet kan betekenen voor THINK op school. Deze kennis is van belang in het praktijkgedeelte van het onderzoek.

2. In hoeverre sluit het beleid van de gemeente Zwolle volgens TalentStad en betrokken (maatschappelijke) organisaties aan op de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling, THINK op school?

Om erachter te komen wat de gemeente kan doen in de uitbreiding van THINK op school is het noodzakelijk om te achterhalen wat de gemeente op dit moment doet. Dit uit de gemeente in haar houding. De houding van de gemeente in woord, zowel schriftelijk als mondeling, en gebaar, wat de gemeente daadwerkelijk doet.

3. Aan welke voorwaarden moet het gemeentelijke beleid volgens TalentStad en betrokken (maatschappelijke) organisaties voldoen om THINK op school succesvol te kunnen toepassen op meerdere middelbare scholen in Zwolle?

Deze deelvraag is opgesteld om te achterhalen wat de gemeente kan doen om THINK op school succesvol toe te passen op meerdere middelbare scholen. Deze vraag heeft betrekking op de uitbreiding van THINK op school.

Een voorwaarde is een omstandigheid die noodzakelijk is of gemaakt wordt wil iets anders plaats of geldigheid hebben (Woordenboeken.nu, 2017). Dit zijn dus omstandigheden waar de gemeente aan moet voldoen volgens TalentStad en de betrokken (maatschappelijke) organisaties.

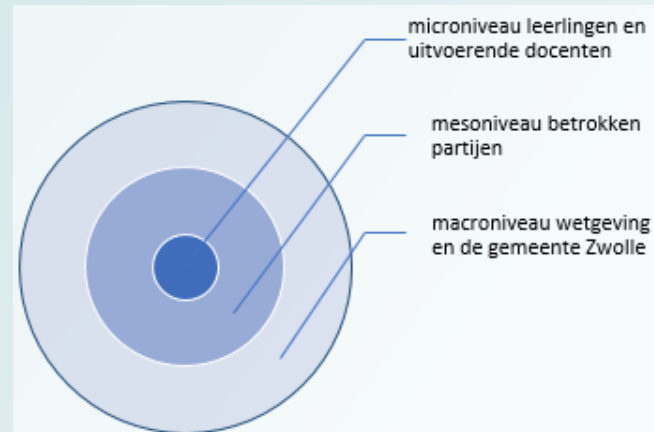
De deelvragen zorgen ervoor dat de hoofdvraag beantwoord te beantwoorden is. Deelvraag 1 is een voorbereidende deelvraag om de achtergrond van de gemeente en THINK op school uit te lichten. Deelvraag 2 focust zich op wat de gemeente in het nu doet en hoe dit ervaren wordt door betrokken partijen. Vervolgens wordt met deelvraag 3 achterhaalt wat de gemeente moet doen binnen de uitbreiding van THINK op school. Met de combinatie van deelvragen kan er een conclusie geformuleerd worden. In de aanbeveling wordt beschreven in welke mate de gemeente Zwolle bijdraagt aan de implementatie van THINK op school op meerdere middelbare scholen middels de preventieve jeugdhulp. Hierbij kunnen eventueel aanbevelingen worden gegeven om dit te verbeteren.

1.6. Relevantie

Allereerst zal de relevantie van dit onderzoek voor de instelling op micro- meso- en macroniveau worden omschreven. De niveaus worden in relatie tot elkaar in beschouwing genomen. Vervolgens zal de relevantie voor het vakgebied Pedagogiek worden benoemd.

Macroniveau de wetgeving en de gemeente

Het macroniveau van dit onderzoek betreft de Jeugdwet en de wet passend onderwijs en de uitvoerende partij van deze wetgeving, de gemeente. De gemeente is zoekende in hoe zij steeds beter invulling kan geven aan deze wetgevingen. De gemeente heeft ervoor gekozen om THINK op school in te zetten als preventieaanpak en THINK op school verder uit te breiden. Dit onderzoek kan invloed hebben op hoe de gemeente kan bijdragen aan de uitbreiding van THINK op school.

Mesoniveau de betrokken partijen en THINK op school

Het mesoniveau van dit onderzoek betreft de betrokken partijen. Dit zijn de scholen, maatschappelijke organisaties en THINK op school zelf. Het macroniveau, de gemeente, heeft een grote invloed op het mesoniveau, de betrokken partijen. De gemeente heeft invloed op deze partijen, omdat de gemeente het beleid voert op de gehele jeugdhulp in Zwolle en financier hiervan is. Deze partijen moeten met elkaar samenwerken om de uitbreiding van THINK op school te laten slagen. De maatschappelijke organisaties en scholen zijn immers, met aansturing van THINK op school, verantwoordelijk voor de goede uitvoer van de lessen. Zij zijn er verantwoordelijk voor om het microniveau, de uitvoerende docenten, aan te sturen en te financieren vanuit de gemeente gelden.

Microniveau de leerlingen en uitvoerende docenten

Het microniveau in dit onderzoek betreft de leerlingen en de uitvoerende docenten. Het microniveau wordt beïnvloed door het mesoniveau. Het mesoniveau, de maatschappelijke organisaties en scholen, sturen de uitvoerende docenten aan. De uitvoerende docenten hebben duidelijk beleid nodig om THINK op school goed uit te voeren en over te brengen in de lessen. Vervolgens voeren de uitvoerende docenten de preventieaanpak THINK op school echt uit op de leerlingen. Een geslaagde uitvoer van THINK op school heeft mogelijk een positief effect op de sociaal-emotionele ontwikkeling en dus het gedrag en het welbevinden van de leerlingen nu en in hun verdere leven. Dit onderzoek kan effect hebben op de rol van de gemeente binnen de implementatie van THINK op school op meerdere middelbare scholen, waardoor het invloed zou hebben op de leerlingen en uitvoerende docenten. Dit onderzoek is dus zeer interessant voor alle betrokken partijen, omdat de gemeente de overkoepelende laag is in het geheel. Het gedrag van de gemeente heeft een directe en indirecte invloed op andere lagen in de cirkel.

Relevantie vakgebied Pedagogiek

Dit onderzoek is relevant voor het vakgebied Pedagogiek, doordat het zich afspeelt in de preventieve jeugdhulp. Het onderzoek heeft een connectie met wetgeving op de jeugdhulp en de uitvoerder

hiervan, maatschappelijke organisaties in de jeugdhulp en scholen. Daarnaast is THINK op school een leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling voor middelbare school scholieren. Binnen de pedagogiek speelt zowel preventie van problematiek als sociaal-emotionele ontwikkeling een belangrijke rol. Een pedagoog doet zijn werk pas echt goed wanneer die zichzelf overbodig weet te maken. Doormiddel van de inzet van een goede preventieaanpak zal de hulp van een pedagoog kunnen worden voorkomen.

2. Methoden

In dit hoofdstuk leest u per deelvraag welke methode er is ingezet en de onderbouwing voor deze methode. Deelvraag 1 is beantwoord aan de hand van een beleidsonderzoek. Deelvraag 2 en 3 zijn beantwoord doormiddel van een praktijkgericht onderzoek. De werkwijze binnen deze deelvragen wordt in dit hoofdstuk verantwoord. In hoofdstuk 3 Leest u de resultaten van deze deelvragen.

2.1. Methode deelvraag 1

Hoe verhoudt het beleid van de gemeente Zwolle zich tot de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling THINK op school?

Deelvraag 1 is een beleidsonderzoek. Deze deelvraag zorgt voor verdieping voorafgaand aan het uitwerken van de praktijkdeelvragen.

THINK op school

Om antwoord te kunnen geven op deze deelvraag zal eerst de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling THINK op school moeten worden beschreven. De meest (valide/betrouwbare) gegevens van THINK op school staat beschreven in de projectbeschrijving (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016) en het projectplan (Snel, Aanzet Projectplan THINK 2016-2020, 2016). THINK op school wordt beschreven door een korte omschrijving en een tabel met alle kernmerken van THINK op school. De kernmerken zijn onderverdeeld in topics. Dit maakt de tabel overzichtelijk.

Gemeentelijk beleid Zwolle

Na de omschrijving van THINK op school is het gemeentelijke beleid toegelicht aan de hand van het 'Beleidsplan Jeugdhulp 2015-2016 (Anker, 2014) en 'De ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp 2017 deel 1 en deel 2' (Gemeente Zwolle & Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle (Bloz) deel 1, 2016). Het Beleidsplan Jeugdhulp 2015-2016 is het meest recente plan omtrent de jeugdhulp voor de gemeente Zwolle. De visie van de gemeente Zwolle op jeugdhulp is voor de jaren 2017 en 2018 niet veranderd. Dit zorgt ervoor dat het Beleidsplan Jeugdhulp 2015-2016 ook geldt voor de jaren 2017 en 2018 en het meest relevant is voor dit onderzoek. De ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp is een verdere uitwerking van het Beleidsplan Jeugdhulp 2015-2016. Dit plan is meer toegespitst op hoe de jeugdhulp binnen het onderwijs kan worden georganiseerd. THINK op school past in dit plan en is opgenomen in dit plan. Beide stukken worden uitgewerkt, omdat ze beiden invloed hebben op THINK op school. In verband met tijd en de lengte van dit onderzoek is ervoor gekozen om geen andere stukken uit de gemeente hierin op te nemen.

Verband tussen THINK op school en het gemeentelijk beleid

Na de uitwerking van het Beleidsplan Jeugdhulp 2015-2016 en de ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp is middels schuingedrukte tekst weergegeven hoe THINK op school in verband staat met deze stukken. Hierbij wordt er gebruik gemaakt van de kernmerken van THINK op school die beschreven staan in tabel 4. Hierin lag de focus op: pragmatische aanpak, preventie als doel, sociaal-emotionele ontwikkeling, leerlingen- en ouderbetrokkenheid en samenwerking met betrokken organisaties. In de beleidsstukken werd er gezocht naar een koppeling met deze kernmerken. Op deze manier is THINK op school gekoppeld aan de gemeentelijke stukken. Er is nog niet eerder een soort gelijke koppeling gemaakt van THINK op school met het gemeentelijke beleid.

Selectie bronnen

Bij de selectie van gemeentelijke stukken en stukken van THINK op school is er gelet op de actualiteit van de bron en het soort bron. Middels navraag bij de gemeente zijn de meest actuele en passende bronnen geselecteerd. In de omschrijving van de kernmerken van THINK op school is er, met oog op de uitbreiding van THINK op school, voor gekozen om de meest recente bronnen te gebruiken.

2.2. Methode deelvraag 2

In hoeverre sluit het beleid van de gemeente Zwolle volgens TalentStad en betrokken (maatschappelijke) organisaties aan op de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling, THINK op school?

In deelvraag 2 is er gebruik gemaakt van een kwalitatieve methode van dataverzameling. Het onderzoek is niet gebonden aan het verzamelen van cijfermatige gegevens, maar de beleving en mening van de respondenten uit de betrokken organisaties staat centraal. Deze methode wordt ook wel holistisch onderzoek genoemd; de onderzoekseenheden worden in de omgeving als geheel onderzocht (Verhoeven, 2014).

Meetinstrument

In deze deelvraag is er gebruik gemaakt van een half-gestructureerde interview, zie bijlage 8.1 Dit zit tussen een open interview (een interview aan de hand van vaststaande onderwerpen, waarbij ruimte is voor de eigen inbreng van de respondent) en een gestructureerde interview (het mondeling afnemen van een gestructureerde vragenlijst met open en gesloten vragen) in. Dit betekent dat de interviewer mondeling een aantal onderwerpen doorneemt. Hierbij wordt gebruik gemaakt van gesloten vragen met betrekking tot algemene informatie en open vragen aan de hand van topics waarbij het interview dieper op het onderwerp ingaat. Bij de open vragen wordt er gevraagd naar de beleving van de respondent. De onderzoekspopulatie is een beperkte groep van niet meer dan vijf respondenten. THINK op school is een project dat geheel nieuw is in Nederland. Dit maakt dat er weinig onderzoek specifiek naar THINK op school is gedaan. De populatie betrokken organisaties van THINK op school maakt het geschikt om een half-gestructureerde interview toe te passen.

Populatie

Het interview vindt plaats tussen de interviewer en één respondent vanuit een (maatschappelijke) organisatie. Er is sprake van een tweegesprek. Hierdoor kan elke respondent zijn eigen verhaal vertellen, zonder invloed van andere respondenten.

De onderzoekspopulatie is tot stand gekomen door een sneeuwbal effect. Er zijn veel organisaties betrokken binnen THINK op school. De organisaties die het langst binnen THINK op school betrokken zijn en de leerlijn uitvoeren zijn geselecteerd. Vervolgens is via de contactpersoon van THINK op school contact opgenomen voor de contactgegevens van relevante personen uit deze organisaties. De respondenten hebben zowel een beleidsmatige achtergrond binnen de eigen organisatie of de gemeente en ervaring met en/of kennis van THINK op school.

Verantwoording

Er is gekozen voor een half-gestructureerd interview. Het gaat hierbij om de beleving en mening van de respondenten. Het doel van het interview is om boven tafel te halen in hoeverre de gemeente Zwolle volgens de respondenten aansluit op de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling THINK op school.

Uit de theoretische deelvraag 1 zijn een aantal topics naar voren gekomen die kenmerkend zijn voor THINK op school. Deze topics zijn te koppelen aan het gemeentelijke beleid van Zwolle en verwerkt in de interviewvragen. Dit zijn topics waar in ieder geval aandacht aan wordt besteed. Doordat THINK op school zich in een complexe organisatiestructuur bevindt wordt er gebruik gemaakt van een half-gestructureerd interview. Hierdoor is er ruimte om verder in te gaan op de eigen inbreng van de respondent. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat de onderzoeker zo min mogelijk informatie misloopt. Daarnaast zijn er vragen aan de hand van de topics opgesteld om de objectiviteit van de interviewer te vergroten.

Operationaliseren

De topics die naar voren zijn gekomen in deelvraag 1 staan hieronder in een tabel weergegeven. Deze topics zijn gebruikt voor de interviews en behoren tot deelvraag 1.

Tabel 2 Hoe sluit de gemeente aan op...

Topics	Per topic vragen naar
Gemeente en THINK op school in het algemeen	Mening, sterke punten, verbeterpunten
Preventieve doel van THINK op school	Mening, sterke punten, verbeterpunten
Pragmatische aanpak van THINK op school	Mening, sterke punten, verbeterpunten
Sociaal-emotionele ontwikkeling als doel	Mening, sterke punten, verbeterpunten
Samenwerking tussen de betrokken organisaties	Mening, sterke punten, verbeterpunten
Leerlingen- en ouderbetrokkenheid	Mening, sterke punten, verbeterpunten

Preventie: Dit is het zoveel mogelijk voorkomen van het gebruik van jeugdhulp. THINK op school is een preventieaanpak en heeft als doel om het gebruik van jeugdhulp zoveel mogelijk te voorkomen. De gemeente zet THINK op school om deze reden in op scholen.

Pragmatische aanpak: THINK op school werkt middels een pragmatische aanpak. Dit houdt in dat de leerlijn vorm krijgt in de praktijk, door te luisteren naar de behoeften van leerlingen, ouders en leerkrachten. Dit maakt dat THINK op school per school er anders uit komt te zien. De THINK op school-kernmerken zullen hierbij wel hetzelfde blijven.

Sociaal-emotionele ontwikkeling: L. de Winter (2008) omschrijft het als volgt; Het is niet alleen een samenvattend begrip voor sociale en emotionele ontwikkeling, maar het begrip geeft een integratie van de sociale, emotionele, cognitieve en gedragsvaardigheden weer. De preventie aanpak THINK op school heeft als doel om structureel aandacht te geven aan de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Samenwerking betrokken organisaties: De organisaties die hier worden bedoeld zijn de gemeente, THINK op school, TalentStad en de maatschappelijke organisaties die deelnemen aan THINK op school. Met samenwerking wordt dat deze organisaties gezamenlijk werken aan THINK op school.

Implementatie THINK op school op (middelbare) scholen: Dit is het proces waarbij THINK op school wordt ingevoerd op nieuwe (middelbare) scholen. Dit gaat in samenwerking met de betreffende school, THINK op school, maatschappelijke organisaties en de gemeente.

Analyseren van de gegevens

De interviews zijn opgenomen. Vervolgens is aan de hand van iedere topic de relevantie informatie letterlijk uitgetypt en vervolgens nogmaals goed gelezen. Daarnaast is bijkomende informatie per onderwerp beschreven en bekeken of hier een overlap in zit. De gegevens zijn geanalyseerd aan de hand van de stappen voor een kwalitatieve analyse uit het boek 'Wat is onderzoek?' (Verhoeven, 2014). De stukken tekst zijn opgedeeld in fragmenten en vervolgens gecodeerd. Elk stukje tekst kreeg een code in de vorm van een woord. Vervolgens zijn de codes gegroepeerd in een overkoepelende code en zijn de bijbehorende stukken tekst hieraan toegevoegd. Vervolgens werd er genoteerd welke respondenten hier iets over hebben gezegd. Daarna zijn de verbanden en relaties tussen de codes genoteerd in de resultaten. Deze coderingen zijn verwerkt in een tabel, deze tabel is te vinden in bijlage 8.2. Er is vervolgens bekeken hoe de antwoorden aansloten op de deelvraag en hoe de antwoorden van de verschillende respondenten in relatie tot elkaar stonden.

2.3. Methode deelvraag 3

Aan welke voorwaarden moet het gemeentelijke beleid volgens TalentStad en betrokken (maatschappelijke) organisaties voldoen om THINK op school succesvol te kunnen toepassen op meerdere middelbare scholen in Zwolle?

Deelvraag 3 is een aansluiting op deelvraag 2. Dit betekent dat deze deelvraag middels hetzelfde interview en dezelfde populatie wordt beantwoord. Het verschil hierin is dat voor deelvraag 3 de vragen 15 en 16 uit het interview, te vinden in bijlage 8.1, is gebruikt. In deelvraag 3 is er gebruik gemaakt van een kwalitatieve methode van dataverzameling. Het onderzoek is niet gebonden aan het verzamelen van cijfermatige gegevens, maar de beleving en mening van de respondenten uit de

betrokken organisaties staat centraal. Deze methode wordt ook wel holistisch onderzoek genoemd; de onderzoekseenheden worden in de omgeving als geheel onderzocht (Verhoeven, 2014).

Meetinstrument

In deze deelvraag is er gebruik gemaakt van een half-gestructureerde interview, zie bijlage 8.1. Dit zit tussen een open interview (een interview aan de hand van vaststaande onderwerpen, waarbij ruimte is voor de eigen inbreng van de respondent) en een gestructureerd interview (het mondeling afnemen van een gestructureerde vragenlijst met open en gesloten vragen) in. Dit betekent dat het onderwerp mondeling wordt besproken met de respondent. Hierbij wordt gebruik gemaakt van open vragen aan de hand van een topic waarbij het interview dieper op het onderwerp ingaat. Bij de open vragen wordt er gevraagd naar de beleving en mening van de respondent. De onderzoekspopulatie is een beperkte groep van niet meer dan vijf respondenten. THINK op school is een project dat geheel nieuw is in Nederland. Dit maakt dat er weinig onderzoek specifiek naar THINK op school is gedaan. De populatie betrokken organisaties van THINK op school maakt het geschikt om een half-gestructureerde interview toe te passen.

Populatie Deelvraag 3 betreft dezelfde populatie als deelvraag 2.

Verantwoording

Er is gekozen voor een half-gestructureerd interview. Het gaat hierbij om de beleving en mening van de respondenten. Het doel van het interview is om boven tafel te halen aan welke voorwaarden de gemeente Zwolle volgens de respondenten moet voldoen binnen het project van de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling THINK op school.

Deze deelvraag heeft een duidelijk karakter, namelijk de voorwaarden waaraan de gemeente binnen THINK op school moet voldoen achterhalen. Het interview besteedde hier twee vragen aan, waarbij de tweede vraag een controle vraag was. Beide vragen komen op hetzelfde neer. De vragen kwamen op het einde van het interview, waardoor de vragen van deelvraag 2 al besproken waren. Dit maakte dat de respondent zichzelf al van zijn/haar eigen inspiratie had voorzien en zelf de voor hen belangrijkste punten uit het gesprek benoemde. Doordat THINK op school zich in een complexe organisatiestructuur bevindt wordt er gebruik gemaakt van een half-gestructureerd interview. Hierdoor is er ruimte om verder in te gaan op de eigen inbreng van de respondent. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat de onderzoeker zo min mogelijk informatie misloopt.

Bij een interview staat de beleving van de respondent centraal. Dit heeft invloed op de objectiviteit van de interviewer. Om de objectiviteit te vergroten zijn de vragen van tevoren opgesteld en zijn de vragen geheel open. De interviews zijn opgenomen, wat de objectiviteit vergroot.

Operationaliseren

De topics die naar voren zijn gekomen in deelvraag 1 die betrekking hebben op deelvraag 3 staan hieronder in een tabel weergegeven. Deze topics zijn gebruikt voor de interviews.

Tabel 3. Hoe sluit de gemeente aan op.

Topics	Per topic vragen naar
Implementatie THINK op school op meerdere (middelbare) scholen	Mening
Succesvol toepassen THINK op school op meerdere (middelbare) scholen	Vereisten

Implementatie THINK op school op meerdere (middelbare) scholen: Dit is het proces waarbij THINK op school wordt ingevoerd op nieuwe (middelbare) scholen. Dit gaat in samenwerking met de betreffende school, THINK op school, maatschappelijke organisaties en de gemeente.

Succesvol toepassen: Dit betekent dat THINK op school wordt toegepast waarbij de THINK op school-kernmerken worden gewaarborgd.

Analyseren van de gegevens De gegevens van deelvraag 3 zijn op dezelfde manier verwerkt als de gegevens van deelvraag 2.

3. Resultaten

3.1. Resultaten deelvraag 1

Hoe verhoudt het beleid van de gemeente Zwolle zich tot de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling THINK op school?

Om deze deelvraag te beantwoorden zijn eerst alle kernmerken van THINK op school, afkomstig uit het projectplan en de projectbeschrijving, beschreven. Vervolgens zijn de beleidsstukken: Beleidsplan Jeugdhulp 2015 – 2016 (Anker, 2014) en Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp 2017 deel 1 en 2 (Gemeente Zwolle & Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle (Bloz) deel 1, 2016) van de gemeente Zwolle beschreven. In deze beschrijving is schuingedrukt weergegeven hoe dit hoe dit in connectie met THINK op school staat. Op deze manier wordt inzicht gegeven in de achtergrond van waaruit de gemeente handelt en hoe THINK op school zich hierin verhoudt.

Deze beleidsstukken zijn de meest recente en meest relevante beleidsstukken van de gemeente Zwolle die betrekking hebben op THINK op school.

3.1.1. THINK op school

In deze alinea wordt THINK op school nogmaals kort beschreven. Vervolgens zijn de kernmerken van THINK op school gestructureerd in tabel 4 weergegeven. De betrokken organisaties staan uitgelegd in hoofdstuk 1 paragraaf 1.1, bladzijde 6 t/m 9.

THINK op school is een preventieaanpak die structureel aandacht geeft aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen in het voortgezet onderwijs (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). De lessen worden gegeven door gastdocenten van verschillende maatschappelijke organisaties, de mentor is hier altijd bij aanwezig. THINK op school (True, Helpful, Inspiring, Necessary en Kind) staat voor 'leren nadenken'. Leerlingen leren zelf na te denken, keuzes te maken en zelf de regie te pakken (THINKopschool, 2017).

THINK op school breidt in het schooljaar 2017/18 uit van één middelbare school, TalentStad, naar acht middelbare scholen (Snel, Aanzet Projectplan THINK 2016-2020, 2016). De lessen worden op deze nieuwe scholen in de onderbouw 24 weken, wekelijks in 4 blokken van 6 lessen gegeven. Bij TalentStad wordt THINK op school doorontwikkeld naar de bovenbouw.

Het doel van THINK op school is:

- 1) Structurele aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen;
- 2) Duurzaam preventieaanbod via een aanpak die in de praktijk van de school en in samenspraak met leerlingen en ouders vorm krijgt;
- 3) Samenhang in preventieaanbod op school door de samenwerking tussen onderwijs en maatschappelijke organisaties, waarbij THINK op school de kapstok is voor de preventieactiviteiten op school.

Tabel 4. Kernmerken THINK op school geordend op thema (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016).

Samenwerking gemeente, scholen en (maatschappelijke) organisaties & Preventieaanpak	• De maatschappelijke organisaties geven binnen de gekozen thema's invulling aan de lessen. • Samenwerking van maatschappelijke organisaties met de school en haar mentoren, leerlingen en ouders. Dit maakt het aanbod actueel en is er samenhang, in plaats van losse lespakketten. • Met THINK op school werken school en verschillende maatschappelijke organisaties, die allemaal een opdracht hebben in het kader van preventie,
--	--

	samen. Maatschappelijke organisaties kunnen hierdoor de preventie-opdracht effectiever uitvoeren. • Ontzorgen van het onderwijs, met de leerlijn hebben ze geen keuzestress uit preventie-aanbod (van maatschappelijke organisaties). • Er is sprake van een win-win door samenhang in preventie-activiteiten tussen school en maatschappelijke organisaties. • Betaalbare methodiek (aldus THINK op school).
Preventieaanpak & Het sociaal-emotionele doel	• Structurele aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling voor 12 tot 18-jarigen. Uitbreiding naar 18+ en 12- is mogelijk. • Duurzaam preventieaanbod via een aanpak die in de praktijk van de school en in samenspraak met leerlingen en ouders vorm krijgt. • Samenhang in preventieaanbod op school door de samenwerking tussen onderwijs en maatschappelijke organisaties, waarbij THINK op school de kapstok is voor de preventieactiviteiten op school. • De leerlijn maakt gebruik van de 4 G's, dit is de rode draad in THINK op school. De 4 G's valt onder de uitgangspunten van de Rationeel Emotieve Therapie (RET). De 4 G's komen in elke les aan bod en vergroten het oplossend vermogen van de leerlingen. • Jongeren moeten de grote veranderingen en verschuivingen in onze maatschappij aankunnen. Dit vergt niet alleen het beschikken over kennis maar ook over zelfvertrouwen en zelfkennis. THINK op school leert leerlingen zichzelf te kennen en om te gaan met anderen. • Normaliseren: de verschillen tussen leerlingen verkleinen (Witteveen, 2017).
Pragmatische aanpak THINK op school	• Pragmatische aanpak: THINK op school krijgt vorm in de praktijk van de school. • THINK op school ziet er voor elke school er anders uit, doordat jongeren, ouders en leerkrachten worden betrokken bij de inhoud van de leerlijn. • Geen vaste 'lessenreeks', maar interactieve aanpak met optimale flexibiliteit voor de juiste inzetbaarheid van deskundigen. • Gedeelde verantwoordelijkheid voor de inhoud/uitvoer door de school en maatschappelijke organisaties.
Jongeren- & ouder-betrokkenheid	• Jongeren worden intensief betrokken bij de inhoud, samen met ouders en leraren bepalen ze welke onderwerpen belangrijk zijn. De coördinator zet de onderwerpen in een logische volgorde en koppelt de bijpassende deskundigen vanuit de maatschappelijke organisaties aan de onderwerpen. • Inspelen op de actualiteit. • Vraaggericht in plaats van aanbod gestuurd. • Maatwerk: de leerlijn krijgt vorm in de praktijk door te luisteren wat in het leerjaar nodig is. • Binnen het vak zelf is er ook ruimte voor de jongeren om vorm te geven aan het vak. • Betrekken van leerlingenraad en ouderraad vanaf het begin is voorwaarde voor de implementatie.

3.1.2. Beleidsplan Jeugdhulp 2015 - 2016

Het beleidsplan Jeugdhulp van de gemeente Zwolle is geschreven voor de jaren 2015 en 2016 (Anker, 2014). Bijstellingen en uitwerkingen van dit beleidsplan zijn in andere stukken van de gemeente uitgewerkt, zoals in de 'Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp'. Deze ontwikkelagenda wordt later in dit stuk toegelicht. De visie van de gemeente Zwolle op jeugdhulp is voor de jaren 2017 en 2018 niet veranderd. Daarom heeft de gemeente ervoor gekozen om geen nieuwe nota op te stellen. De gehele paragraaf hieronder tot en met "Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp 2017 'Krachten bundelen voor 'De toekomst van Zwolle'" is gebaseerd op het beleidsplan Jeugdhulp 2015 en 2016. Wanneer in de tekst een afwijkende bron van toepassing is, wordt dit vermeld.

Inleiding

Het beleidsplan Jeugdhulp gaat over de jeugd van 0 – 18 jaar en geeft aan hoe de gemeente de ondersteuning voor de jeugd en de toegang tot die ondersteuning daartoe wil organiseren (Anker, 2014).

De gemeente Zwolle werd met de nieuwe Jeugdwet per 1 januari 2015 verantwoordelijk voor alle (geïndiceerde) jeugdhulp. Dit houdt in: alle preventie, hulp en ondersteuning aan kinderen, jongeren en ouders bij het opgroeien en opvoeden, stoornissen, psychische problematiek en beperkingen (Anker, 2014). De gemeente wil hierbij vernieuwen. Zij willen niet alleen het stelsel overnemen van de huidige financiers, maar zich ook een nieuwe manier van werken aanmeten. Hierbij wil de gemeente dat de jeugd centraal staat en de regie heeft, ondersteund door het eigen netwerk en wanneer nodig door professionals. De gemeente heeft als ambitie om de jeugdhulp in de leefwereld van de jeugd en de ouders te organiseren. Kernbegrippen in de ondersteuning zijn maatwerk en ontzorgen. Ontzorgen houdt in dat de eigen kracht en het sociale netwerk benut wordt in plaats van professionele hulp. Hierbij wordt beroep op de zelfredzaamheid gedaan, de regie ligt bij de hulpvrager. Maatwerk is hulp bieden die afgestemd is op de persoonlijke situatie, zo kort en licht als mogelijk en zo lang en zwaar als noodzakelijk.

Landelijk kader

Aan de start van 2015 werd de Transitie Jeugdzorg ingevoerd, op grond van de nieuwe aangepaste Jeugdwet (Bosch, 2015). Dit maakte de gemeente Zwolle verantwoordelijk voor alle (geïndiceerde) jeugdhulp. Daarvoor waren de gemeenten al verantwoordelijk voor het preventieve lokale jeugdbeleid. De Jeugdwet heeft 5 uitgangspunten:

1. Preventie, vroegsignalering en uitgaan van de eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden van jeugdigen en hun ouders, hierbij wordt het sociale netwerk ingezet.
 2. Normaliseren, ontzorgen en de-medicaliseren door het opvoedkundig klimaat te versterken;
 3. Uitgaan van zo snel mogelijk, zo dichtbij mogelijk en zo effectief mogelijk aanbieden van hulp;
 4. Uitgaan van één gezin, één plan en één regisseur met betrekking tot integrale hulp aan gezinnen. Bij integrale hulpverlening zijn meerdere partijen jeugdhulp binnen één gezin;
 5. Door vermindering van regeldruk, ruimte creëren voor professionals om de juiste hulp te bieden.
- De Jeugdwet en de Wet passend onderwijs, uitgelegd in paragraaf 1.4, pagina 10 t/m 12, verplicht de gemeenten en de samenwerkingsverbanden van schoolbesturen een plan op te stellen waarin zij de organisatie van de jeugdhulp en het passend onderwijs beschrijven (Berg, 2014). Dit is in de gemeente Zwolle de ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp 2017 van het Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle geworden (Gemeente Zwolle & Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle (Bloz) deel 1, 2016).

Met de inzet van THINK op school geeft de gemeente vorm aan uitgangspunt 1 van de Jeugdwet. THINK op school is namelijk een leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling met preventieve doeleinden (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). THINK op school wil het onderwijs ontzorgen in de keuzestress uit preventie-aanbod, dit sluit aan op uitgangspunt 2 van de Jeugdwet. Of met THINK op school het

opvoedkundig klimaat wordt versterkt is niet bewezen. Het is niet duidelijk of THINK op school ervoor zorgt dat de regeldruk verminderd wordt, zoals staat omschreven in uitgangspunt 5.

Regionaal kader

De gemeente Zwolle werkt nauw samen met de gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland en Zwartewaterland onder de naam Regio IJsselland (Anker, 2014). Deze samenwerking is tot stand gekomen, doordat de consequenties van de transitie van de jeugdhulpverlening voor een individuele gemeente te omvangrijk zijn om alleen te realiseren. Daarnaast is het vanuit de Jeugdwet verplicht voor gemeenten om op regionaal niveau samen te werken.

Gemeentelijke ambitie en visie

De ambitie van de gemeente Zwolle en haar maatschappelijke partners is dat jeugdigen opgroeien en leren in een positieve en veilige leefomgeving dichtbij huis, zodat zij veilig kunnen opgroeien en uiteindelijk een volwaardige deelname hebben aan de samenleving. De gemeente stelt dat iedereen die hulp, ondersteuning en zorg nodig heeft op hen kan rekenen. Hiervoor kunnen per 2015 alle inwoners met ondersteuningsvragen bij de Sociale Wijkteams terecht. De gemeente investeert in preventie om problemen te voorkomen en wanneer deze al aanwezig zijn, vroeg te signaleren en aan te pakken. De gemeente wil direct hulp bieden aan jeugdigen die in een crisissituatie zitten en/of waarvan de veiligheid in het geding is. Zwolle versterkt en benut de eigen kracht, het zelf organiserend vermogen en de verantwoordelijkheid van jeugdigen en ouders. Hierin staat positief opvoeden centraal.

THINK op school is een preventie aanpak op school en wil jongeren leren goed om te gaan met zichzelf en anderen (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). De gemeente Zwolle zet THINK op school in als preventieaanpak binnen de gemeente om problemen te voorkomen en wanneer deze al aanwezig zijn vroeg te signaleren. Dit moet eraan bijdragen dat de gemeente straks minder vaak een beroep hoeft te doen op dure zorg (Dollekamp, 2017).

Uitgangspunten nieuwe jeugdstelsel gemeente Zwolle

De gemeente heeft de volgende uitgangspunten opgesteld bij het Zwolse jeugdhulpstelsel.

1. Een opvoedende leefomgeving
 - a. Ouders en andere betekenisvolle volwassenen in directe leefomgeving van jeugdigen zijn noodzakelijk voor de ontwikkeling;
 - b. Versterken van de leefomgeving van jeugdigen.
2. Opvoeden versterken
 - a. Vergroten van de eigen kracht en zelfredzaamheid van jeugdigen en gezinnen;
 - b. Positief opvoeden – een belangrijk uitgangspunt is het verbinden en het samenwerken met de leefmilieus van jeugdigen;
 - c. Gezinssystemen versterken.
3. Samenhangend aanbod
 - a. Er wordt in de ondersteuning gewerkt volgens 1 gezin, 1 plan en 1 generalist;
 - b. Samenhang tussen domeinen;
 - c. Zorgcontinuüm realiseren: relevante beroepskrachten en volwassenen/jongeren erbij halen;
 - d. Duidelijke regievoering en doorlopende zorglijnen.
4. Hulp in de directe leefomgeving
 - a. Ouders hebben de plicht om hun eigen kinderen op te voeden, hier wordt appél op gedaan;
 - b. Inzet van specialistische zorg in reguliere leefomgeving van jeugdigen en gezinnen;
 - c. Waar nodig ondersteuning erbij halen, in de leefomgeving van jeugdigen en het gezin;
 - d. De weg terug naar huis wordt bij voorbaat georganiseerd met oog op Zorgcontinuüm;
 - e. Daar waar kan vindt ambulante zorg plaats.

Doelen van de gemeente Zwolle

De gemeente Zwolle wil zich met het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2016 inzetten op de volgende doelen:

1. Innovatie en preventie wordt versterkt.
2. Sociale Wijkteams(SWT's) verzorgen integrale, goed functionerende toegang van ondersteuning tot gespecialiseerde zorg. Samenwerking tussen huisartsen en onderwijs is van belang.
3. Een verbinding tussen de regionale voorzieningen en de lokale toegang (SWT's) realiseren.
4. Een goed werkende crisiszorg en Advies en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK) realiseren.
5. Ouder- en jeugdparticipatie benutten als klankbord voor beleid en deels voor de uitvoering.
6. Toe groeien naar de transformatie in het nieuwe jeugdstelsel door in de samenwerking met gemeentelijke partners in te zetten op scholen van medewerkers.

Inrichting nieuwe jeugdhulpstelsel gemeente Zwolle

De gemeente Zwolle heeft het nieuwe jeugdhulpstelsel ingericht aan de hand van vijf pijlers. De pijlers vormen het gehele stelsel van ondersteuning en jeugdhulpverlening en zijn onderling aan elkaar verbonden. De uitgangspunten, zoals beschreven in de alinea 'Uitgangspunten nieuwe jeugdstelsel gemeente Zwolle', zijn op alle pijlers van toepassing.

1. Positief opgroei- en opvoedklimaat: De basis van het jeugdhulpstelsel is gevormd door de denkwijze 'pedagogische civil society'. Dit betekent dat de samenleving en haar burgers verantwoordelijkheid neemt om gezamenlijk kinderen groot te brengen. De gemeente Zwolle wil dit stimuleren.
2. Basisvoorzieningen: De gemeente Zwolle ziet basisvoorzieningen, met name scholen en voor- en vroegschoolse voorzieningen, als eerste aanspreekpunt voor jeugd met opgroevragen en ouders met opvoedvragen.
3. Sociale Wijkteams (SWT's): Bij de SWT's kunnen alle inwoners van 0 tot 100 jaar met ondersteuningsvragen terecht, dus ook jeugdigen en ouders. De medewerkers zijn aanwezig in de basisvoorzieningen, actief in de wijk en komen hierdoor bij mensen in de leefomgeving.
4. Specialistische jeugdhulp: Dit betreft organisaties die hulp bieden in opgroei en opvoedsituaties waarbij sprake is van complexe of ernstige problemen als geval van: verslaving, problematische gezinssituaties, licht verstandelijke beperkingen en psychiatrische stoornissen.
5. Hulp in het gedwongen kader: Hierbij is er sprake van een uitspraak en maatregel van de rechter.

Met de leerlijn THINK op school worden maatschappelijke organisaties in de klassen van de scholen gehaald. Dit zorgt voor een connectie tussen pijler 2 en 4

Positie van kinderen, jongeren en ouders

De gemeente Zwolle wil in het vormgeven en uitvoeren van jeugdhulpverlening de vraag en behoefte van de inwoners centraal stellen (Anker, 2014). Inwoners krijgen een actieve rol en praten mee over hoe er vorm moet worden gegeven aan de jeugdhulpverlening. Ze participeren in het ontwikkelen en invullen van beleid tijdens en na te transitie, middels belangenbehartiging, cliëntenraden en medezeggenschap. De gemeente verwacht van elke jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling dat zij medezeggenschap organiseren vanuit het perspectief van de jeugdigen en ouders. Het is voor de gemeente essentieel dat er inzicht is in wat er leeft onder jeugdigen en ouders.

Hiervan is ook sprake in de leerlijn THINK op school. Zij willen jongeren intensief betrekken bij de inhoud van het vak (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016) Samen met leerlingen, ouders en leerkrachten wordt beoordeeld welke onderwerpen belangrijk zijn en worden meegenomen in het jaarrooster. Bij de implementatie van THINK op school op een nieuwe school is het betrekken van de leerlingen- en ouderaad een voorwaarde.

De gemeente wil binnen het jeugdbeleid het gezin de regie geven over het hulpplan. Er wordt uitgegaan van de eigen kracht, de eigen verantwoordelijkheid en de eigen regie. Wanneer een gezin niet in staat is om een eigen gezinsplan te maken ondersteunt een generalist van het SWT hen. De veiligheid van jeugdigen staat voorop, wanneer dit in het geding is wordt er direct hulp geboden. Het betrekken van de sociale omgeving en een goede samenwerking tussen betrokken instellingen, zijn hierbij van belang.

De gemeente hecht belang aan keuzevrijheid, ze vinden het belangrijk dat mensen er mogelijkheid toe hebben om zelf te beslissen hoe ze het leven inrichten. Deze keuzevrijheid kan worden beperkt wanneer veiligheid, zelfredzaamheid, fysieke en/of medische verzorging, kwaliteit/kwantiteit van de hulpverlening, benodigde materiële ondersteuning in het geding is.

Privacy van gezinnen worden gewaarborgd doordat zij eigenaar zijn van het eigen dossier. Doordat er in de hulpverlening verschillende ketenpartners (de verschillende jeugdhulporganisaties) betrokken zijn, kan het gezin de ketenpartners rechten toekennen om het dossier in te zien. Er dient altijd expliciete toestemming van het gezin te zijn, tenzij de veiligheid van de jeugdige in het gedrang is.

Toegang tot jeugdhulp

Binnen de toegang tot jeugdhulp wordt onderscheid gemaakt tussen vrij-toegankelijke voorzieningen, dit is hulp die voor iedereen beschikbaar is en niet vrij-toegankelijke voorzieningen, dit is hulp waarvoor een verleningsbeslissing nodig is. Een verleningsbeslissing is een besluit waar beroep en bezwaar tegen mogelijk is, dit stond eerder bekend als 'geïndiceerde jeugdzorg, zorg waar een indicatie voor nodig was'. In de toegang tot de jeugdhulp moet eerst worden getoetst of er sprake is van een vrije of niet vrij-toegankelijke voorziening.

Jeugdigen kunnen toegang krijgen tot jeugdhulp via de volgende manieren:

1. In de wijk en school via de sociale wijkteams en ondersteuningsteams. In de wijk kan iedereen terecht bij het SWT. Jeugdigen en ouders kunnen met lichte opgroei- en opvoedvragen terecht bij ondersteuning- of zorgteams binnen de school. In het voortgezet onderwijs bestaat zo'n team vaak uit de zorgcoördinator, een schoolmaatschappelijk werker en de jeugdarts of jeugdverpleegkundige. Met de ontwikkelagenda jeugdhulp en passend onderwijs wordt ingegaan op de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp.
2. Via medische specialisten, jeugdartsen en huisartsen. Zij werken samen met de SWT's.
3. Vanuit gedwongen kader spoed- en crisiszorg. Deze hulp wordt door de rechter opgelegd. Dit wordt regionaal georganiseerd door de regio IJsselland. Het is wettelijk verplicht om dit regionaal te organiseren.

THINK op school is een preventieaanpak op het voortgezet onderwijs dit maakt dat het valt onder de vrij-toegankelijke voorziening. Op wat voor manier leerlingen via THINK op school doorverwezen kunnen worden staat niet op papier. De vraag is of THINK op school hier überhaupt wel een rol in zou kunnen/moeten spelen. Er is niet vermeld of er een connectie tussen THINK op school en het SWT is. Het is onduidelijk hoe zorgen over leerlingen door de docenten vanuit maatschappelijke instellingen kunnen worden gedeeld aan het zorgteam op school.

Kwaliteit

De gemeente Zwolle hecht in het jeugdbeleid veel waarde aan de begrippen continuïteit, kwaliteit en veiligheid. De kwaliteitseisen voor gecertificeerde- en jeugdhulpinstellingen zijn opgenomen in de Jeugdwet. De gemeente is verantwoordelijk voor alle kwaliteitseisen rond verantwoorde zorg. De naleving van de wet en de kwaliteit van de jeugdhulpverlening wordt gecontroleerd door De Inspectie Jeugdzorg.

Communicatie

Communicatie naar inwoners wordt geregeld via een communicatienetwerk van jeugdhulpaanbieders, dit netwerk werkt actief samen en zoekt afstemming in de communicatie tussen inwoners, medewerkers en cliënten. Dit is een belangrijke informatiebron naar de gemeente Zwolle toe. Hierin is er ook een communicatieplan met de SWT's. Ten tijde van het jeugdbeleidsstuk van de gemeente Zwolle (2014) moest de communicatie naar jeugdigen toe nog nader worden bepaald.

3.1.3. Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp 2017 'Krachten bundelen voor 'De toekomst van Zwolle'

De ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp 2017 is tot stand gekomen door het Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle (hierna Bloz) en de gemeente Zwolle (Gemeente Zwolle & Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle (Bloz) deel 1, 2016). Bloz bestaat uit alle schoolbesturen van primair en voortgezet onderwijs. De agenda is bedoeld om meer samenhang te creëren tussen passend onderwijs en jeugdhulp. De agenda bestaat uit twee delen:

1. In deel 1 wordt de visie en de uitgangspunten verwoord van Bloz en de gemeente Zwolle met betrekking tot samenhang en samenwerking rondom passend onderwijs en jeugdhulp.
2. In deel twee wordt dit uitgewerkt in een agenda voor 2017 en rondom een aantal concrete ontwikkelpraktijken of proeftuinen waarin ze door te doen willen leren welke nieuwe praktijken daadwerkelijke verbeteringen opleveren voor de jeugdigen in Zwolle.

De ontwikkel agenda is een bijstelling en uitwerking van het 'Beleidsplan Jeugdhulp 2015-2016'.

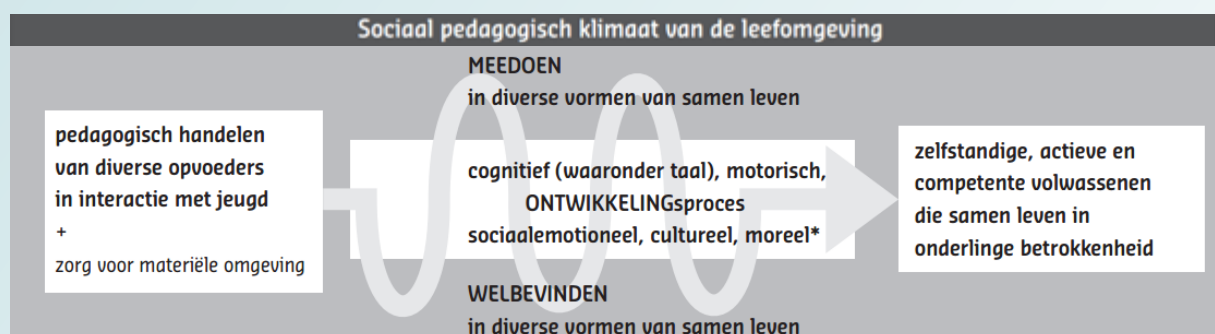
Deel 1 ontwikkelagenda

De gehele paragraaf, minus de schuingedrukte tekst, hieronder tot en met "Deel 2 ontwikkelagenda" is gebaseerd op deel 1 van de ontwikkelagenda (Gemeente Zwolle & Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle (Bloz) deel 1, 2016). Wanneer in de tekst een afwijkende bron van toepassing is, wordt dit vermeld.

Aanleiding

De wet op het passend onderwijs (per 1 augustus 2014) en de transitie jeugdhulp door de Jeugdwet (1 januari 2015) zijn twee veranderingen in de wet die elkaar raken. Beide gaan over het positief laten opgroeien van alle kinderen in Zwolle.

Figuur 2. Kernbegrippen in onderlinge samenhang (Oenen & Westering, 2010).

Figuur 2. Laat de samenhang zien in een ontwikkelingsspiraal, waarin pedagogische interacties, pedagogisch handelen, meedoen en welbevinden elkaar beïnvloeden. Het staat in samenhang met de uitspraak 'it takes a whole village to raise a child'. Dit houdt in; het geheel van ontwikkelingsmogelijkheden dat gezin, jeugdvoorzieningen en de leefomgeving samen bieden, is bepalend voor een positieve ontwikkeling van jeugdigen. De opvoeders in verschillende leefwerelden van de jeugdigen moeten elkaar aanvullen, om jeugdigen op te laten groeien tot competente volwassenen. Hiervoor is gespreksvoering tussen mede-opvoeders over het aanvullend zijn van ieders werk, met een gedeelde visie op de verschillende bijdragen geleverd door iedere mede-opvoeder en

hoe deze elkaar goed aanvullen. Het gaat hier om stimuleren van: ontwikkeling, welbevinden en meedoen, daarbij is altijd een wisselwerking tussen de samenleving en de ontwikkeling van het kind die figuur 2 schetst.

De gemeente Zwolle wil al voordat een kind ondersteuning nodig heeft samenwerken, niet alleen op het moment wanneer dat noodzakelijk is. Vanuit de veronderstelling, zoals hierboven uitgelegd, dat samenwerking tussen de verschillende leefwerelden van kinderen een groot verschil kan maken voor kind en ouders.

THINK op school is een leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling gegeven door een mentor en gastdocent (Snel, Aanzet Projectplan THINK 2016-2020, 2016). Dit maakt dat de leerlijn een pedagogische handeling van de mentor of gastdocent is naar de jeugdige toe. De leerlijn heeft structurele aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van jongeren wat gekoppeld kan worden aan het meedoen, ontwikkelingsproces en welbevinden van de jongeren, zie figuur 2. Daarnaast wil THINK op school ervoor zorgen dat jongeren de grote veranderingen en verschuivingen in onze maatschappij aan kunnen en hierbij beschikken over een dosis zelfkennis en zelfvertrouwen (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). Dit draagt bij aan het worden van zelfstandige, actieve en competente volwassenen die samenleven in onderlinge betrokkenheid. THINK op school koppelt de preventieve opdrachten van de scholen en de maatschappelijke organisaties aan elkaar, zodat zij beiden effectiever werken in een win-win situatie (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). Doordat hier sprake is van samenwerking tussen verschillende instanties past THINK op school binnen het principe 'It takes a whole village to raise a child'.

Wat Bloz en de gemeente Zwolle willen bereiken

De verantwoordelijkheden van het onderwijs en de gemeente konden voorheen naast elkaar bestaan, maar in de huidige samenleving, de wet passend onderwijs en de nieuwe Jeugdwet kan dit niet meer. Hieronder wordt beschreven wat de gemeente en het onderwijs vanuit de eigen verantwoordelijkheden willen bereiken. Vervolgens is er een gezamenlijke ambitie verwoord.

Het onderwijs

De schoolbesturen in Zwolle hebben de wettelijke verantwoordelijkheid om alle jeugd in Zwolle onderwijs te bieden en dit succesvol af te laten ronden met een startkwalificatie. Het onderwijs wil, in relatie met het jeugddomein het volgende:

1. Gericht samenwerken met gespecialiseerde en preventieve jeugdhulp;
2. Een brenghaas zijn van expertise door de deuren open te stellen en zo preventief te werk gaan en eerdere voorkomingen en signalering van uitval en uitstroom te waarborgen;
3. Nieuwe vormen van zorg ontwikkelen (vanuit de zorgbehoefte) door samen te werken met 'voorkeur aanbieders' en vaste contactpersonen. Dit zijn aanbieders en contactpersonen die als eerste geraadpleegd worden wanneer er behoefte is aan zorg.
4. Afstemming met hulp en snelle toegang toe specialistische hulp. Drempelloos verwijzen, er dus geen indicatie noodzakelijk.
5. De schoollocatie als normaliserende omgeving ter beschikking stellen aan vervangende opvang, trainingen, huiswerkbegeleiding en eventueel behandelingen. Jeugdhulp wordt waar mogelijk in het schoolgebouw geboden.
6. Meer samenwerking met ouders door onder andere het aanbieden van ouderavonden, ontmoetingsplekken, voorlichting, training, enz.

THINK op school valt onder de preventieve jeugdhulp en werkt samen met maatschappelijke organisaties (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). Sommige van deze organisaties vallen onder de gespecialiseerde jeugdhulp. Dit maakt dat THINK op school zorgt voor samenwerking tussen school en gespecialiseerde en preventieve jeugdhulp, omschreven in punt 1. Er is niet beschreven hoe en of THINK op school ervoor zorgt dat er uitval en uitstroom eerder wordt voorkomen en gesignaleerd (punt 2). Punt 3 wordt gerealiseerd binnen THINK op school, omdat het een nieuwe vorm van zorg is die

samenwerkt met key partners. De key partners zijn de maatschappelijke organisaties die vanaf het begin THINK op school-lessen geven. Er is niet omschreven hoe middels THINK op school kan worden verwezen naar specialistische hulpverlening (punt 4). Punt 5 sluit aan op THINK op school doordat, de professionals vanuit maatschappelijke organisaties als gastdocent lesgeven in de mentorlessen. Om THINK op school te implementeren op een nieuwe school is het een voorwaarde om de ouderraad hierbij te betrekken (punt 6) (Snel, Aanzet Projectplan THINK 2016-2020, 2016). Daarnaast is een van de doelen van THINK op school; 'duurzaam preventieaanbod via een aanpak die in de praktijk van de school en in samenspraak met leerlingen en ouders vorm krijgt'. Een van de risico's uit het projectplan van THINK op school is dat de jongeren- en ouderbetrokkenheid onvoldoende geborgd is. Dit is dus een aandachtspunt.

De gemeente

De wettelijke verantwoordelijkheid van de gemeente is om jeugdigen in de stad te ondersteunen bij maatschappelijke participatie, zelfredzaamheid, opgroeien en psychische problemen of stoornissen. Maar ook de verantwoordelijkheid om ouders die problemen ondervinden bij het opvoeden te ondersteunen voor zover het eigen probleemoplossend vermogen en mogelijkheden te kort schieten. De gemeente onderneemt actie wanneer een van de randvoorwaarden; veiligheid, zelfstandigheid en gezondheid in het geding is. Jeugdigen en ouders zijn baas over het eigen leven en zijn eigenaar in het eigen jeugdhulp- of ondersteuningstraject, tenzij de gezondheid, zelfstandigheid of veiligheid in het geding is. Oplossingen worden zo veel mogelijk in de directe leefomgeving van de jeugdige gezocht. De gemeente gaat met jeugdhulp en scholen werken aan duurzame oplossingen en pakken ook complexe problemen aan. Als betrokken het niet eens kunnen worden met elkaar, brengt de gemeente hen samen. Niet meedoen is geen optie. Wanneer nodig hakt de gemeente een knoop door.

THINK op school beoordeeld samen met leerlingen, ouders en leraren welke onderwerpen belangrijk zijn en in het jaarrooster meegenomen moeten worden (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). Dit past bij maatschappelijke participatie, doordat de jongeren leren dat zij ook inspraak hebben. Daarnaast stelt THINK op school dat 'willen jongeren de verschuivingen en veranderingen in onze maatschappij aan kunnen, dan moeten zij naast kennis ook over een dosis zelfkennis en zelfvertrouwen beschikken'. Dit past bij de zelfredzaamheid van jongeren. Het is een preventieaanpak om jongeren te leren goed met anderen en zichzelf om te gaan. Dit kan weer psychische problemen voorkomen.

Gezamenlijke doelstelling Bloz en gemeente Zwolle

De doelstelling van de gemeente Zwolle en de doelstelling van Bloz zijn samengevoegd tot een gezamenlijke doelstelling binnen de verbinding tussen school, gezin en jeugdhulp.

"Alle kinderen in Zwolle kunnen veilig en gezond opgroeien en zich positief ontwikkelen. Kinderen en jongeren en hun ouders werken zoveel mogelijk in een gewone setting (met name gezin en school) aan ontwikkeling, meedoen en welbevinden. Een ononderbroken schoolloopbaan is daarbij van groot belang. Als dit om welke reden dan ook niet lukt, organiseren we passende ondersteuning waardoor de draagkracht en het oplossingsvermogen van leerling, gezin en school en/of andere omgevingen waarin kinderen actief zijn zodanig versterkt worden dat er een positief opvoedklimaat ontstaat voor alle kinderen en tegelijk de inzet van gespecialiseerde jeugdhulp zo licht is als kan en zo zwaar als nodig.

Daarbij werken we met goede verbindingen tussen een kind in zijn/haar gezin, op school en/of andere plekken en sluiten we aan bij de eigen kracht van kinderen, gezinnen en scholen om opgroeien en opvoeden van alle kinderen optimaal te laten verlopen. Daarvoor brengen we onderwijs en jeugdhulp dicht bij elkaar, werken we aan nieuwe samenwerkingsvormen en betere vormen van ondersteuning om het (speciaal) onderwijs én jeugdhulp zo effectief en efficiënt mogelijk hun taken te laten vervullen in aanvulling op de inzet van ouders en andere mede-opvoeders."

Gezamenlijke criteria

Gemeente, jeugdhulp en scholen zitten gezamenlijk in een proces van doen en leren wat gericht is op het behalen van de hierboven beschreven doelstelling. De gemeente Zwolle en Bloz bieden ruimte aan gezinnen, sociale wijkteam, jeugdhulp en scholen om te komen met oplossingen die bijdragen aan het behalen van de doelstelling, zodanig dat ze:

1. Een zo normaal en zo regulier mogelijk onderwijs voor jeugdigen bevorderen;
2. De schoolloopbaan van jeugdigen in een doorlopende lijn bevorderen;
3. Jeugdigen met extra ondersteuningsbehoefte kunnen (blijven) functioneren door versterking van gezinnen en scholen;
4. De driehoek van: ouders/kind, jeugdhulp en professionals in het onderwijs goed functioneert;
5. Bijdragen aan het realiseren van de bezuinigingsopdracht van de gemeente en/of financiële opdracht van de samenwerkingsverbanden;
6. De problematiek en de doeltreffende aanpak daarvan beter in beeld krijgen in aard en omvang;
7. De gezamenlijke routes van communicatie en afstemming, rekening houdend met de rol van de sociale wijkteams als schakel met de gespecialiseerde jeugdhulp, bevorderen.
8. Jeugdigen en ouders mogelijkheid hebben om een ondersteuner te kiezen die bij hen past;
9. Zo optimaal mogelijk aansluiten bij werkwijze en profiel van de school;
10. Rekening houden met scholen in Zwolle die een regionale functie hebben en daardoor met verschillende gemeenten betrokken zijn.

Vanaf 2020 zal jeugdhulp, onderwijs en overige voorzieningen georganiseerd worden vanuit de ontwikkelingsvraag van leerlingen. Dit zorgt ervoor dat ouders en leerlingen contact hebben met één ondersteuningsteam die de verantwoordelijkheid binnen school op zich neemt.

THINK op school sluit aan op meerdere van de bovenstaande beschreven criteria. THINK op school is geïntegreerd in de mentorlessen en is hierdoor een aanpak die zo normaal mogelijk onderwijs bevordert, criteria 1. Scholen worden middels THINK op school versterkt, doordat zij worden ontzorgd in het preventieaanbod (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). Daarnaast wordt de mentor versterkt in de lessen door een gastdocent. Dit kan er mogelijk aan bijdragen dat jeugdigen met extra ondersteuningsbehoeften kunnen (blijven) functioneren, criteria 3. THINK op school zorgt voor een samenwerking tussen school en maatschappelijke organisaties (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). De maatschappelijke organisaties en de school geven gezamenlijk les aan de leerlingen, wat ervoor zorgt dat de driehoek tussen de partijen een connectie heeft, criteria 4.

Binnen THINK op school is er sprake van een pragmatische aanpak. Dit betekent dat de leerlijn vorm krijgt in de praktijk van de school. Hiermee sluit THINK op school zo optimaal mogelijk aan bij de werkwijze en het profiel van de school, criteria 9.

THINK op school is een preventieaanpak (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). Dit houdt in dat de leerlijn beoogt om jeugdhulp te voorkomen. De gemeente heeft baat bij een preventieve aanpak. Zij hopen door meer te investeren in de preventie, er in de latere zorg minder casussen zullen zijn (Dollekamp, 2017). Daarnaast hebben zowel de school als de maatschappelijke organisaties een opdracht in het kader van preventie (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). Het onderwijs moest voorheen zelf een weg vinden in het preventieaanbod. Met THINK op school wordt de preventieopdracht voor zowel de school als de maatschappelijke organisaties gebundeld. Of er ook sprake is van bezuiniging door deze aanpak is niet bekend. Het is dus niet duidelijk of THINK op school bijdraagt aan criteria 5. Binnen criteria 2, 6, 7, 8 en 10 zit nog geen verband met de leerlijn THINK op school.

Samenhang en samenwerking

Binnen de scholen onderscheidt Bloz en de gemeente Zwolle vijf rollen waarin zij – naast gezin en de directe leefomgeving van kinderen – van betekenis zijn voor de jeugd en ouders. De school speelt binnen de ambities van de gemeente hier ook een belangrijke rol in. Per rol worden concrete acties beschreven waarbij wordt benoemd wat er van jeugdhulp wordt verwacht:

1. De school als ontwikkelplek voor elke jeugdige.

Dit draagt bij aan de gemeentelijke doelstelling: positief opgroeien voor alle kinderen. Jeugdhulp heeft geen speciale functie binnen deze rol.

2. De school als preventieve plek.

Scholen dragen als preventieve plek bij aan de doelstelling: versterken van weerbaarheid van jeugdigen en ouders. Jeugdhulporganisaties kunnen op scholen worden ingezet om specifieke kennis toe te voegen of te ondersteunen.

3. De school als plek waar signalen worden opgepakt.

In het kader van 'snel erbij zijn' hebben leraren en mentoren een belangrijke rol. Leraren kunnen in het herkennen van signalen worden ondersteund door jeugdhulp middels, trainingen en gesprekken. Wanneer nodig kunnen zij snel schakelen met gespecialiseerde jeugdhulp.

4. De school als werkplek waar ook ondersteuning wordt aangeboden.

Jeugdhulp kan gebruik maken van het feit dat kinderen op school aanwezig zijn. School is een veilige omgeving, waar resultaten van ondersteuning en hulp zichtbaar worden.

5. De school als plek waar expertise aanwezig is.

Dit helpt om de jeugdige op school te houden en passend onderwijs te bieden. Jeugdhulp kan haar expertise in de school aanbieden, zodat passend onderwijs kan worden gerealiseerd.

Punt 1 heeft geen specifieke functie binnen de jeugdhulp stelt Bloz en de gemeente. Punt 2 sluit aan op THINK op school doordat THINK op school een preventieaanpak is die gebruik maakt van meerdere maatschappelijke organisaties. Tijdens THINK op school kunnen er signalen worden opgemerkt. Hoe dit binnen THINK op school geregeld is staat niet op papier. Punt 4 en 5 sluiten op elkaar aan. Met THINK op school geven professionals vanuit maatschappelijke organisaties mentorlessen aan de leerlingen. Hierbij maakt de jeugdhulp er gebruik van dat kinderen op school aanwezig zijn, punt 4. Daarnaast zorgt de aanwezigheid van deze professionals voor expertise in de school, punt 5. Met THINK op school vervult jeugdhulp dus de omschreven acties in punt 2, 4 en 5.

Deel 2 ontwikkelagenda

De gehele paragraaf, minus de schuingedrukte tekst, hieronder tot en met “Resultaten deelvraag 2” is gebaseerd op deel 2 van de ontwikkelagenda (Gemeente Zwolle & Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle (Bloz) deel 2, 2016). Wanneer in de tekst een afwijkende bron van toepassing is, wordt dit vermeld.

In deel 2 van de ontwikkelagenda worden de doelstellingen geoperationaliseerd in drie concrete proeftuinen of ontwikkelpraktijken, waarin andere vormen van samenwerken tussen zorg en onderwijs worden ingezet. Het gaat om de volgende ontwikkelpraktijken: School in de wijk; Aansluiting bij speciale vormen van onderwijs; Aansluiting onderwijs en specifieke vormen van jeugdhulp.

Alle drie zijn ze anders dan de staande praktijk en in alle drie beoogt Bloz om de harde grens tussen onderwijs en jeugdhulp los te laten. Elke ontwikkelingspraktijk wordt ondersteund door monitoring en onderzoek. *In geval van THINK op school is dit de Academische Werkplaats Transformatie Jeugdhulp/Samen op School.*

Ontwikkelrichting 1: School in de wijk

Het idee is om expertise rond scholen en in de wijk beter te benutten (Gemeente Zwolle & Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle (Bloz) deel 2, 2016). Expertise wordt ingezet op basis van behoefte in plaats van aanbod en erbij halen wordt de norm. Er wordt over organisatiegrenzen heen gewerkt, geen indicaties gegeven en er worden geen diagnoses gesteld wanneer deze enkel nodig zijn als toegangsticket tot een behandeling. Wanneer benodigd kunnen ouders, leraren en eerstelijns ondersteuners drempelloos hulp erbij halen. Dit betekent dat er geen verwijzingen meer plaatsvinden. Normaliseren is hierbij de norm, hierdoor moet de school zelf de preventie goed organiseren. Scholen zorgen ervoor dat zij de juiste mensen inzetten om zo weinig mogelijk gebruik te maken van gespecialiseerde jeugd- en opvoedhulp. Hierbij is een goede aansluiting tussen bestaande structuren, zoals integraal kindcentrum en interne ondersteuningsstructuren, noodzakelijk.

De gemeente Zwolle en Bloz stellen hierboven dat de scholen het preventieaanbod zelf goed moeten organiseren. Voorheen moest de school zelf een weg vinden in het preventieaanbod (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). Met THINK op school wordt vraag en aanbod in preventieactiviteiten aan elkaar gekoppeld. Kenmerkend voor THINK op school is dat de leerlijn het onderwijs ontzorgt, doordat zij geen keuzestress hebben uit preventie-aanbod.

Ontwikkelrichting 2: Aansluiten bij speciale vormen van onderwijs

Door het passend onderwijs worden er zoveel mogelijk kinderen in speciale vormen van onderwijs verplaatst naar dagelijks onderwijs (Gemeente Zwolle & Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle (Bloz) deel 2, 2016). De uitkomst van deze ontwikkelrichting is een totaalbeeld van de inzet van ondersteuning aan kinderen die gebruik maken van speciale vormen van onderwijs. Met dit totaalbeeld zal er een schets gemaakt worden van de meest passende vormen van onderwijs en jeugdhulp en andere vormen van ondersteuning van leerlingen en de inhoudelijke uitlijning daarvan.

Ontwikkelrichting 3: Aansluiting onderwijs en specifieke zorg en ondersteuning

Wanneer het niet goed gaat met een kind is school vaak de eerste plek waar het kind signalen afgeeft (Gemeente Zwolle & Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle (Bloz) deel 2, 2016). Veel scholen werken preventief doormiddel van programma's rondom sociale weerbaarheid en vaardigheden, zoals THINK op school. Sommige scholen hebben groepen voor kinderen met een ondersteuningsbehoefte. Scholen hebben ondersteuningsstructuren ingericht waarbinnen opgeleide professionals het werk doen, zoals Intern Begeleiders (IB'ers). Zij werken met kinderen aan individuele problematieken. In sommige gevallen is er meer hulp nodig dan wat er op school kan worden aangeboden en worden kinderen doorverwezen. Dit ontwikkelgebied gaat op acht scholen integraal bezien wat er nodig is om onderwijs en expertise van buiten de school op nieuwe manieren te koppelen.

Binnen THINK op school wordt de school gekoppeld aan maatschappelijke organisaties (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). Dit is een nieuwe manier van werken. Het is niet bekend dat ergens anders in Nederland op deze manier wordt gewerkt.

Overige activiteiten

Het uitgangspunt van de ontwikkelagenda van Bloz is; doen en leren. Om de nieuwe ontwikkelrichtingen te ondersteunen organiseren gemeente, onderwijs en jeugdhulp uitwisseling van kennis en ervaringen. Ze ondersteunen netwerken van betrokkenen en werken aan besluitvorming wat noodzakelijk is om de continuïteit van ondersteuning te borgen.

- Het kwartaalgesprek; elk kwartaal een gesprek op wijk- of stedelijk-niveau, waarbij een vraag rondom passend onderwijs en jeugdhulp centraal staat.
- Advies werkproces; binnen dit advies evalueert Bloz vanaf het schooljaar 2017-2018 de huidige inzet als basis voor een besluit over inzet van schoolmaatschappelijk werkers, waarbij ze die afwegen tegen de afgesproken doelstellingen in de ontwikkelagenda.
- Samen leren; Bloz organiseert gezamenlijke deskundigheidsbevordering van alle deelnemers in de interne ondersteuning op scholen.
- Gesprek over toegang; de gemeente en scholen verschillen van mening in de zeggenschap over de inzet van gespecialiseerde jeugdhulp. De scholen willen hier (meer) zeggenschap over. De gemeente heeft de taak aan de sociale wijkteams overgedragen.
- *Dit gaat over THINK op school, alhoewel de naam THINK op school niet wordt benoemd in de ontwikkelagenda.* Versterken preventie op school; in de proeftuinen streeft Bloz ernaar om zoveel mogelijk preventief tewerk te gaan. TalentStad heeft de afgelopen jaren met succes gewerkt aan een sociaal-emotionele leerlijn. Deze leerlijn is gericht op het versterken van de weerbaarheid van jongeren, het leren omgaan met elkaar, met verschillen en met zichzelf. De resultaten worden verder onderzocht en geëvalueerd. Bloz beziet gezamenlijk in hoeverre de ontwikkelde werkwijze op andere scholen van meerwaarde kan zijn. Ze willen hiermee ook onnodig beroep op ‘curatieve’ jeugdhulp voorkomen.

3.2. Resultaten deelvraag 2

In hoeverre sluit het beleid van de gemeente Zwolle volgens TalentStad en betrokken (maatschappelijke) organisaties aan op de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling, THINK op school?

Deze deelvraag wordt beantwoord door aan de respondenten, leidinggevend van betrokken organisaties binnen THINK op school, te vragen wat zij vinden van het beleid van de gemeente Zwolle binnen THINK op school. De respondenten zijn afkomstig uit de volgende organisaties: Mee-IJsseloevers, TalentStad, GGD en Stichting de Kern. De respondenten gaven hun mening over de houding van de gemeente binnen het project THINK op school op de volgende topics: algemene houding gemeente, preventie als doel, pragmatische aanpak THINK op school, samenwerking betrokken organisaties en leerlingen en ouderbetrokkenheid. Met het woord 'houding' wordt bedoeld: hetgeen wat de gemeente uitdraagt in woord, zowel schriftelijk als mondeling, en gebaar. De interviews zijn afgenomen tussen 8 juni 2017 en 19 juni 2017.

3.2.1. De algemene houding van de gemeente Zwolle

De respondenten zijn allereerst gevraagd een cijfer te geven voor de houding van de gemeente Zwolle binnen THINK op school.

Houding gemeente uitgedrukt in een cijfer

Respondent A: Een 9

Respondent B: Een 7

Respondent C: Aan het begin een 6 nu een 8,5

Respondent D: Een 7

Twee van de vier respondenten gaven de gemeente een 7 waarvan één respondent benadrukte dat dit geen definitief cijfer is. Dit cijfer was voor deze respondent niet definitief, omdat met de uitbreiding van THINK op school de uitvoer nog in ontwikkeling is.

Eén respondent gaf aan dat de gemeente in de beginfase van het project een 6 kreeg en op het moment van het interview een 8,5. Het cijfer is voor deze respondent verhoogd doordat er financieel meer mogelijk is geworden en de gemeente nu veel meedenkt en meedoet binnen de uitbreiding van THINK op school. De respondent dacht dat de veranderde houding van de gemeente komt, doordat er meer belangstelling is voor THINK op school vanuit andere partijen, zoals nieuwe scholen en andere gemeenten. Daarnaast gaf de respondent als reden dat de leerlijn beter is geworden.

Eén van de respondenten wilde aanvankelijk een 10 geven, maar dat zal betekenen dat de gemeente het perfect deed en gaf om deze reden een 9.

Fronten van ondersteuning

De respondenten gaven antwoord op de vraag; op welke fronten zij zich ondersteund voelden door de gemeente binnen THINK op school.

Twee van de vier respondenten gaven aan zich ondersteund te voelen doordat: de gemeente meedenkt, de gemeente betrokken is, er ruimte is voor doorontwikkeling, er een onafhankelijke organisatiedeskundige is ingehuurd van Lysias en de gemeente het project steunt en faciliteert.

Eén van de respondenten gaf aan dat de gemeente bereid is te helpen en gaf hierbij als voorbeeld dat de wethouder aanbod om gebruik te maken van een communicatieadviseur van de gemeente. Overige fronten waarin de respondenten zich gesteund voelden waren; het feit dat er onderzocht is welke scholen interesse hebben in THINK op school, er sprake is van waardering vanuit de gemeente, de gemeente inzet toont en goede ideeën heeft, de gemeente gelooft in THINK op school en in preventie, er korte lijntjes zijn binnen het contact en het gedachtengoed van de gemeente overeenkomt met de organisatie.

Meer ondersteuning gewenst

De respondenten gaven antwoord op de vraag; op welke fronten zij meer ondersteuning wensten vanuit de gemeente met betrekking tot THINK op school.

Alle vier de respondenten gaven aan behoefte te hebben aan financiële duidelijkheid. Hierbij benadrukte één van de respondenten dat dit een logische fase in het project is en blij te zijn dat er een organisatiekundige betrokken is. Twee van hen beschreven dat de eigen organisatie op financieel gebied hier zelf meer initiatief in had kunnen ondernemen.

Eén van de respondenten gaf aan dat de gemeente, in de fase waarin THINK op school zich nu begeeft, moet zeggen hoe ze het gaan doen en wat ze kunnen bieden. De respondent gaf aan hier op een gegeven moment wat in te verachten.

Eén van de respondenten vindt het erg belangrijk dat er onderzoek komt naar het effect van THINK op school. De respondent wil weten wat THINK op school oplevert. Als voorbeeld: zorgt de leerlijn ervoor dat er over 10 jaar minder mensen verslaafd zijn?

In de alinea 'fronten van ondersteuning' zegt een van de respondenten zich ondersteund te voelen in het feit dat er een organisatiekundige beschikbaar is gesteld vanuit de gemeente. Eén andere respondent had deze ondersteuning eerder verwacht en gewild.

Respondent C "Ik voel me ondersteund doordat, de burgemeester en de wethouders het interessant vinden en THINK op school genoemd wordt in het jaarverslag van de gemeente. Dat maakt dat THINK op school steeds meer waardering krijgt en ik het idee heb dat het ertoe doet."

Respondent B "Het gaat niet alleen om geld, het gaat ook over het levensgenot wat iemand heeft."

Respondent D "Ik voel me gesteund in het gedachtegoed. We delen met de gemeente dezelfde insteek in hoe we op scholen de jongeren willen ondersteunen in preventieve zin. Op het ideeëengebied kunnen we goed samenwerken."

Respondent C "Op een gegeven moment zaten we op het punt van 'vindt de gemeente dit nog serieus of niet?'. Ik zat in nood met wat gaan wij betalen en wat is vrijwilligerswerk. We hoeven er echt geen miljoenen aan over te houden, maar het moet wel evenredig zijn. Eerst moesten we om geld leuren. Misschien dat we hier ook wel vanuit ons te bescheiden in zijn geweest. Aan de andere kant als ik zie dat iemand goed werkt dan zorg ik ook dat diegene gefaciliteerd wordt. Driekwart jaar geleden dacht ik, nou we zien het wel we doen het gewoon op deze school en dan halen wij hier veel voordeel uit."

Respondent B "De ondersteuning zit hem in duidelijke richtlijnen. Wat wil de gemeente met THINK op school en hoe gaan we dat de komende jaren vormgeven. Het moet gefaciliteerd worden. Daar ligt niet alleen een rol bij de gemeente maar ook bij het onderwijs."

3.2.2. Het preventieve doel van THINK op school

THINK op school is een leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling met preventieve doeleinden. De gemeente Zwolle wil de preventie in de gemeente versterken, onder andere zodat er op langere termijn minder gebruik zal worden gemaakt van duurdere zorg. De respondenten is gevraagd wat zij vinden van de houding van de gemeente Zwolle met betrekking tot het preventieve doel van THINK op school. Hierbij is gevraagd naar sterke en verbeterpunten.

Alle vier de respondenten gaven aan het belangrijk te vinden dat er onderzoek wordt gedaan naar het effect van THINK op school. Respondent D vindt dit van belang omdat, de maatschappij draait op wetenschap en daar horen cijfermatige gegevens zoals een nulmeting bij. Volgens respondent D zijn overheden pas dan bereid om op langere termijn in THINK op school te investeren. Respondent A gaf

aan dat preventiegelden niet goed meetbaar zijn, dat de gemeente het preventieve doel ondersteund en het belang van preventie inziert. Respondent A zei dat THINK op school in de gemeenteraad moet worden verdedigd en dat dat lastig is voor de wethouder en de beleidsadviseur maatschappelijke ontwikkeling Jeugd en Onderwijs. Dit is lastig omdat, ze nog niet hard kunnen maken wat de preventieve werking van THINK op school is. Ondertussen vragen de wachtlijsten van de jeugdgezondheidszorg ook om geld. Volgens respondent A is het investeren in preventie versus het aantonen van de opbrengsten een knelpunt. Respondent B is benieuwd naar de visie van de gemeente ten aanzien van de preventieve kant van THINK op school en wat de gemeente er mee wil bereiken.

Twee van de vier respondenten benoemden de landelijke trend van het verschuiven van gelden uit de zware zorg naar de preventieve zorg. Respondent D vindt het een sterke kant van de gemeente dat zij hierin zoekende zijn. Respondent B benoemde dat de gemeente opzoek is naar het ideale idee, doormiddel van de pilots die in 2014 zijn uitgezet waarvan THINK op school er een is.

Twee van de vier respondenten zeiden dat de gemeente THINK op school ziet als een preventiemaatregel. Beiden gaven aan dat de gemeente preventie belangrijk vindt. Eén van hen benoemde hierbij dat de gemeente in THINK op school gelooft en het preventieve doel ondersteund. Deze respondent zei ook “ga er vooral in investeren, want de gemeente zegt wel dat ze het willen en dat het belangrijk, maar investeer er ook in.” Hier voegde de respondent aan toe dat de respondent het idee had dat de gemeente wel in preventie gaat investeren.

Respondent A benoemde dat de gemeente een betrokken houding aanneemt binnen THINK op school. Respondent B en C vinden dat de gemeente de leerlijn serieus neemt. Respondent A is te spreken over de continuïteit van dezelfde personen die vanuit de gemeente betrokken zijn bij THINK op school. Respondent A benoemde dat de gemeente een zekere kennis heeft over de leerlijn en dat zij de bijeffecten van THINK op school goed voor ogen hebben. Met bijeffecten wordt bedoeld dat tijdens de lessen kinderen kunnen opvallen of dat kinderen gaan nadenken over zaken in hun leven die eigenlijk niet kloppen en hierdoor eerder hulp gaan zoeken. Door THINK op school met zowel de mentor als een deskundige les te geven levert dat een samenwerking in kennis en ervaring op, waardoor er nieuwe inzichten kunnen ontstaan. Dit zijn volgens respondent A bijvangst van THINK op school en niet het primaire doel van THINK op school.

Respondent D “Als de gemeente echt serieus wil zijn met THINK op school moeten ze wat mij betreft ook investeren in een nulmeting. Belang van een meting is dat onze maatschappij over het algemeen draait op wetenschappelijke inzichten in de zorg en wetenschap.”

Respondent A “De gemeente zal het belang inclusief voorbeelden niet geheel kunnen uitleggen, maar ze hebben de grote lijnen wel scherp voor ogen. De wethouder draagt THINK op school steeds meer uit naar de Raad en weet er inhoudelijk echt wel een beetje van.”

3.2.3. Pragmatische aanpak

THINK op school werkt volgens een pragmatische aanpak. Dat betekent dat de leerlijn vorm krijgt in de praktijk door de inbreng van leerlingen, ouders en leerkrachten, de visie van de school en de invulling van de maatschappelijke organisaties. Dit zorgt ervoor dat de leerlijn op elke school er anders uit komt te zien. De leerlijn is dus geen vaststaande methode. De respondenten is gevraagd wat zij vinden van de houding van de gemeente Zwolle met betrekking tot de pragmatische aanpak van THINK op school. Hierbij is gevraagd naar sterke en verbeterpunten.

Twee van de vier respondenten gaven aan dat zij niet op de hoogte zijn dat de gemeente invloed heeft op de pragmatische aanpak. Twee van de vier respondenten gaven aan dat de gemeente Stichting de Kern de vrijheid en de ruimte geeft om pragmatische te werken. Eén van hen gaf hierbij aan dat THINK op school niet geheel wordt losgelaten, want de gemeente blijft betrokken en wil weten wat er gaande is. Respondent A benoemde dat de gemeente vindt dat THINK op school niet een methode moet

worden, maar dat THINK op school moet aansluiten op de behoeften van de scholen en het aanbod van de maatschappelijke organisaties. De samenwerking tussen scholen en maatschappelijke organisaties is volgens respondent A belangrijk voor de gemeente.

Respondent D vindt het positief dat de gemeente het proces volgt. Respondent D vindt dat ze hierdoor congruent zijn in hoe de gemeente vorm wil geven aan processen en hoe de gemeente processen wil uitvoeren. Volgens respondent D is de keerzijde van het volgen van het proces dat het soms heel chaotisch is en het belangrijk is om de lijnen goed vast te houden. Veel mensen in de gemeente willen er iets over zeggen maar, de gemeente moet hierin kiezen wat ze wel en niet delen aan de verschillende betrokken personen. Volgens respondent D zorgen de verschillende werkgroepen en betrokken personen voor veel regel- en schrijfwerk. Dat is aan de ene kant fijn, omdat je het inzichtelijk maakt en aan de andere kant werkt het verwarrend. Respondent D vindt dat de gemeente een ondersteunende rol moet invullen door THINK op school te monitoren en te beoordelen wat wel en niet werkt. Vervolgens kan de gemeente dit terug te geven aan de uitvoerende professionals.

Respondenten B en C hadden verschillende punten op het gebied van communicatie. Respondenten B gaf aan tevreden te zijn, maar dat de gemeente productiever zou mogen zijn binnen de pragmatische aanpak door regie te voeren en partijen die zijn aangesloten aan te sturen. Ook zou respondent B graag willen zien dat er helder beleid op THINK op school wordt uitgevoerd en de gemeente communiceert wat ze doen. Respondent C zag graag meer ijkpunten om te beoordelen of iets voldoet en wil hier graag vaste afspraken over. Respondent C gaf aan meer behoefte te hebben aan en transparantie over geld en communicatie over de verwachtingen en de kaders van de gemeente. Hierbij gaf respondent C aan dat verwachtingen en kaders belemmerend kunnen werken, maar dat er wel behoefte is aan duidelijkheid.

Respondent B “Binnen de pragmatische aanpak geven ze denk ik de Kern de vrijheid geven om THINK op school op elke school anders in te vullen. Dat is gelijk ook de kracht van THINK op school, de flexibiliteit. Ik denk dat de gemeente in dat stuk als regievoerder niet de lijnen hoeft uit te zetten. Hiervoor huren ze de Kern in.”

Respondent D “Mocht de gemeente kiezen om zelf beheer te willen over het geld, want dat recht heeft de gemeente op zich. Dan zou ik de gemeente willen toewensen dat ze de werkwijze die THINK op school nu gebruikt niet heel erg veranderen.”

Respondent C “Volgens mij is het belangrijk voor de gemeente dat ze die groepen (jeugdhulp en scholen) aan elkaar koppelen en dat zij gaan samenwerken. Misschien is dat wel belangrijker dan het hele THINK op school idee. Het van elkaar leren, mentoren leren van de maatschappelijke organisaties en andersom.”

Respondent C “Ik mis soms de deskundigheid bij de pilots. Weet de gemeente wel wat er in een pilot gebeurt en de verantwoording hierbij. Soms is dat aan de matige kant. Dit merkt ik door de bijeenkomsten wanneer mensen de pilots presenteren, ik krijg dan plaatsvervangende schaamte. Er gaat zoveel duizend euro in om. Ik mis dat de gemeente ijkpunten heeft binnen de pilots. Voldoet het niet dan moeten ze stoppen. Natuurlijk moet je het een kans geven en het laten groeien. Ze hebben THINK op school wel de tijd gegeven om te groeien, hierbij ging THINK op school wel in stapjes omhoog.”

3.2.4. Samenwerking tussen betrokken organisaties

Binnen THINK op school zijn verscheidene organisaties betrokken: school, maatschappelijke organisaties, de gemeente Zwolle en THINK op school zelf. THINK op school zegt dat de school en de maatschappelijke organisaties de preventieopdracht effectiever kunnen uitvoeren met het gebruik van de leerlijn. De gemeente wil graag initiatieven steunen die zorgen voor innovatieve en efficiënte manieren van werken. Maatschappelijke organisaties die al betrokken zijn binnen THINK op school

worden door THINK op school, key partners genoemd. Afhankelijk van de vraag van de school kan het zijn dat er nieuwe partners bij worden gezocht, maar in eerste instantie wordt er besproken wat de key partners kunnen bieden. De respondenten is gevraagd wat zij vinden van de houding van de gemeente Zwolle is met betrekking tot de samenwerking met de betrokken organisaties binnen THINK op school. Hierbij is gevraagd naar sterke en verbeterpunten.

Alle vier de respondenten benoemden als sterk punt dat de gemeente met THINK op school, organisaties verbindt. Twee van de vier respondenten gaven hierbij aan dat de samenwerking tussen de organisaties met ondersteuning van de gemeente wordt versterkt. Respondent A benoemde hierbij dat de gemeente het belangrijk vindt dat er samen aan THINK op school wordt gewerkt en organisaties niet iets wordt opgelegd. THINK op school staat ook voor verbinden en het met elkaar voor elkaar krijgen. Respondent D gaf aan dat het luisterend vermogen van de gemeente groot is en zij zich kunnen voegen naar wat wijsheid lijkt. Ze bepalen het niet van tevoren, maar luisteren naar de deskundigheid van de beroepskrachten.

Respondent C vindt dat de gemeente durf en lef heeft om THINK op school in te zetten en alle organisaties samen te laten werken, omdat je organisaties samen zet die nog niet eerder op deze manier hebben samen gewerkt. Aan de andere kant ziet Respondent C dat elke organisatie voor zijn eigen potje geld vecht bij de gemeente. Elke organisatie doet het op zijn eigen manier. Respondent C vindt dat de gemeente meer kan sturen op de samenwerking. De gemeente is er wel mee bezig, maar respondent C had het gevoel dat dit te langzaam gaat. Respondent C vroeg zich af wat je kunt verwachten van de samenwerking en hoe ver je daarin kunt gaan. Respondent B gaf aan dat de gemeente soms een wat vertraagde communicatie heeft. Hier is sprake van wanneer er onduidelijkheid is in beleid op het gebied van communicatie. De gemeente is hier niet altijd productief in. Respondent B zag hierin een rol voor de eigen organisatie om daar wel productief in te zijn.

Twee van de vier respondenten gaven aan dat er onduidelijkheid is in de financiering binnen de samenwerkingsverbanden. Een van hen gaf aan dat het onduidelijk is of organisaties THINK op school moeten financieren uit bestaande gelden of dat er extra geld vrijkomt voor preventie of dat het een combinatie van beide wordt. Eén van de respondenten gaf aan dat hier meer vorm aan moet worden gegeven. De onafhankelijke organisatiedeskundige van Lysias zal dit ook meenemen in haar werkzaamheden. De andere respondent gaf aan te willen weten hoeveel preventief geld er beschikbaar is.

Respondent D "Met name de beleidsadviseur maatschappelijke ontwikkeling Jeugd en Onderwijs verbindt goed en denkt mee met hoe je dingen samen kunt oppakken. Als we hem als exponent van de gemeente zien, vind ik het een positieve inzet in de ontwikkeling van de gehele samenwerking. Dat vind ik een pluspunt. De samenwerking tussen de verschillende organisaties wordt versterkt."

Respondent B "De samenwerking tussen organisaties is op zich wel goed. Dat verbindt elkaar wel heel erg mooi. De resultaten zijn tot nu toe erg goed. De gemeente heeft een aantal overlegmomenten gearrangeerd. Die heeft daar wel een rol in gespeeld en heeft de deur opgehouden. Nu hebben ze daar ook een keuze in gemaakt 'we willen deze kant op en we hebben een selecte groep'. Ondertussen zijn er ook een aantal andere groepjes die daarin betrokken zijn voor de doorontwikkeling. Ik denk dat dit ook goed is want, op een gegeven moment moet je keuzes maken. Anders blijft er een zekere vaagheid zitten. Nu wordt het wat concreter, ook onder invloed van de organisatiedeskundige. De kaders moeten scherp gesteld worden, in die fase zitten we nu. En dat moet de gemeente doen denk ik."

Respondent A "De vraag naar financiële duidelijkheid vraagt ook iets van THINK op school en de maatschappelijke organisaties. Zij moeten aan de gemeente laten weten wat ze nodig hebben. Vervolgens kan de gemeente zeggen of dit wel of niet kan."

3.2.5. Leerlingen- en ouderbetrokkenheid

Binnen de implementatie van THINK op school op een school is het een voorwaarde om de leerlingenraad en de ouderraad vanaf het begin hierbij te betrekken. De gemeente benoemt in haar jeugdbeleid dat zij leerlingen en ouderbetrokkenheid een belangrijk punt vinden.

Twee van de vier respondenten gaven aan niet voldoende zicht te hebben op de leerlingen- en ouderbetrokkenheid om er verder op in te gaan. Deze respondenten worden binnen dit onderwerp buiten beschouwing gelaten.

Eén van de respondenten gaf aan dat de gemeente niet veel mee te maken heeft met leerlingen- en ouderbetrokkenheid binnen THINK op school. Twee van de vier respondenten prijzen de gemeente dat ze leerlingen- en ouderbetrokkenheid eisen binnen THINK op school.

Twee van de vier respondenten benoemden dat het goed is dat de gemeente Zwolle een jongeren- en participatieraad heeft. Eén van deze respondenten is van mening dat de gemeente met de jongeren- en participatieraad de plank mislaat. Dit komt volgens deze respondent, doordat er voornamelijk hoogopgeleide leerlingen in deze raden zitten. Ook in de participatieraad zitten mensen (ouders) met die het leuk vinden om in zo'n raad te zitten. Dit is volgens deze respondent niet een afvaardiging van de gehele groep leerlingen en ouders. De respondent onderkend dat het lastig is om een afvaardiging van de gehele groep leerlingen of ouders bij elkaar te krijgen. Eén respondent gaf aan dat de jongeren- en ouderbetrokkenheid nog in de kinderschoenen staat. Twee van de vier respondenten gaven aan een ondersteunende rol voor de gemeente te zien binnen dit thema, door organisaties van elkaar te laten leren. Beiden benoemden dat het lastig is voor organisaties om een degelijke leerlingen- of ouderraad te realiseren. De gemeente kan organisaties die het goed doen de ervaringen laten delen met andere organisaties.

Respondent A "Jongeren- en ouderbetrokkenheid staat nog in de kinderschoenen. Ook voor THINK op school en ons allemaal is dit iets waar we hard aan moeten gaan werken. Er is veel in te verbeteren, want er is nog niet zoveel. Hierbij kunnen we kijken naar welke organisaties hier al goed in zijn. Ga niet zelf het wiel uitvinden, maar leer van elkaar."

3.3. Resultaten deelvraag 3

Aan welke voorwaarden moet het gemeentelijke beleid volgens TalentStad en betrokken (maatschappelijke) organisaties voldoen om THINK op school succesvol te kunnen toepassen op meerdere middelbare scholen in Zwolle?

THINK op school breidt vanaf januari 2018 uit van één middelbare school naar acht middelbare scholen. Dit betekent dat er zeven nieuwe middelbare scholen bij komen. Deze deelvraag sluit aan op de voorgaande deelvraag 2, het betreft dezelfde groep respondenten. Respondenten gaven antwoord op twee vragen waarbij werd gevraagd wat de gemeente moest doen om THINK op school succesvol toe te passen op meerdere middelbare scholen en wat hierbij voor hen vereisten waren.

3.3.1. Faciliteren

Alle vier de respondenten vinden het een vereiste dat de gemeente THINK op school financieel faciliteert. Twee van de vier respondenten gaven aan dat er helderheid moet komen in financiële kaders. Eén van hen staat zonder deze kaders geheel stil, de andere respondent probeert op de gok voorwerk te doen maar heeft hierbij meer kaders nodig. Het voorwerk van deze respondent bestaat uit inventariseren van welke personeelsleden geschikt zijn om te werken binnen THINK op school.

Respondent C "Ze doen al heel veel door THINK op school belangrijk te maken en te faciliteren."

Respondent D "Binnen de huidige structuur. Het enige wat nodig is, is middelen. Met name financiën. Anders moeten mensen vrijwilligerswerk gaan uitvoeren."

Respondent A "De gemeente moet THINK op school faciliteren wanneer er meer geld nodig is, want zonder geld gaat het niet draaien. Als zij geen geld geven en er is wel meer geld nodig en het kan echt niet uit bestaande middelen, dan gaat het op bepaalde scholen niet lukken. Als het financieel niet lukt houdt het op, maar dat gaat THINK op school niet laten gebeuren en zo staat

3.3.2. Ga zo door

Twee van de vier respondenten benoemden dat de gemeente moet door blijven gaan op de manier zoals ze het nu doen. Hierbij benoemden zij dat de gemeente moet blijven ondersteunen, luisteren, monitoren, meedenken, ze moeten af en toe een kritisch geluid laten horen, betrokken blijven en zo nu en dan even flink discussiëren. Daarnaast benoemde een van de respondenten dat de gemeente het belang van preventie moet blijven inzien en dat ze dit belang ook moeten blijven uitdragen naar de gemeenteraad, zodat zij in preventie blijven investeren.

3.3.3. Regie

Twee van de vier respondenten gaf aan dat de gemeente deels regie moet voeren. Respondent A benoemde dat de gemeente in de regie erop moet sturen dat niet elke organisatie binnen de preventie zijn eigen gang gaat, maar het gezamenlijk aangepak. Dat de gemeente naar de maatschappelijke organisaties uitdraagt dat zij het belangrijk vinden dat de maatschappelijke organisaties meedoen aan THINK op school. Respondent A vindt dat de gemeente regie moet nemen in de verbinding tussen onderwijs en zorg, zodat dit niet meer twee losstaande partijen zijn. Volgens respondent A kan de gemeente dit doen door dit uit te dragen in gesprekken, netwerkbijeenkomsten, overlegmomenten en door de financieringsstromen aan te passen. Respondent C sluit hierop aan, omdat respondent C van mening is dat de gemeente het aanbod van THINK op school bij de juiste personen moet neerleggen. Wanneer dit niet het geval is kan het bij directies of teamleiding in de prullenbak belanden.

Respondent C wil dat de gemeente THINK op school levendig en vernieuwend houdt, door van partijen feedback te ontvangen over wat wel en niet goed gaat. Hierbij ziet respondent C graag dat er gebruik wordt gemaakt van de kennis en ervaring bij TalentStad. Respondent C wil dat er goede communicatie is naar alle partijen en dat er bijeenkomsten komen waarbij alle betrokken partijen van THINK op school aanwezig zijn.

Respondent A “Voor mij is het een vereiste dat de gemeente blijft monitoren en in gesprek blijft gaan over wat zijn de bijvangsten van THINK op school zijn. Bijvangsten zijn een kracht van THINK op school, dit heeft een grote meerwaarde. THINK op school moet een plaats krijgen in de keten. Een bijvangst wanneer THINK op school in de keten wordt geplaatst is bijvoorbeeld; de politie meldt bij de gemeente dat er veel zedenzaken zijn. De gemeente kan dit vervolgens delen met THINK op school zodat, THINK op school in de lessen hierop in kan spelen. Dit is een ketenaanpak. Het is een taak voor de gemeente om THINK op school in de keten te laten werken. Dit kan verder worden ontwikkeld, want THINK op school is het krachtigste als het in een keten zit.

Respondent B “Misschien kan de gemeente er beter voor kiezen om THINK op school te implementeren op twee scholen, zodat ze het goed kunnen doen. Dat kunnen ze het jaar erop nog zo’n zeven scholen eraan toevoegen. Dit in plaats van dat alle scholen worden toegevoegd en het niet lekker loopt of de mankracht er niet voor is. Wat je wilt moet je goed neerzetten. Daar zit voor mij het knelpunt misschien, want je moet zorgvuldig zijn en dat gaat minder snel bij een gemeente. Dat komt misschien ook wel omdat je met heel veel verschillende partijen te maken hebt. Het kan best zijn dat de gemeente op de achtergrond worstelt met de hoeveelheid partijen waarmee ze te maken hebben, maar dat zie ik niet.”

Respondent C “Voor mij is het een vereiste om de mensen met de juiste expertises op de juiste

3.3.4. Effect THINK op school

Bij deelvraag 2 is in de alinea “het preventieve doel van THINK op school” al benoemd dat alle vier de respondenten graag zien dat er onderzoek wordt gedaan naar de effecten van THINK op school. Eén van de respondenten benoemde dit nogmaals als een vereiste. De respondent vindt dat hier een plan voor moet komen en dat er iemand ingehuurd moet worden om onderzoek te doen naar de effecten van THINK op school.

4. Conclusie

In dit hoofdstuk zal allereerst de aanleiding van het onderzoek nogmaals kort worden toegelicht. Vervolgens is er per deelvraag een conclusie geformuleerd op basis van de resultaten. De antwoorden op de deelvragen zullen leiden tot de beantwoording van de centrale vraag.

Voor de decentralisatie en de nieuwe Jeugdwet konden onderwijs en jeugdhulp naast elkaar werken. Tegenwoordig is dit niet meer mogelijk en dient er gezocht te worden naar nieuwe efficiënte manieren van samenwerken op verschillende gebieden. Nu de gemeente door de decentralisatie verantwoordelijk is voor de uitvoer van de nieuwe Jeugdwet is de taak aan de gemeente om deze nieuwe manieren van werken te financieren. THINK op school is een geheel nieuwe manier van werken, waarbij jeugdhulp, onderwijs en de gemeente moeten samenwerken aan één doel. De gemeente Zwolle wil graag weten in hoeverre zij aansluiten op de leerlijn THINK op school en hoe zij hier beter op kunnen aansluiten, zodat de leerlijn nog beter een succes wordt. Dit sluit aan op de ontwikkelvraag over de werkzame factoren die hebben bijgedragen aan een succesvolle implementatie van THINK op school omschreven in de aanvraagformulier klein-maar-fijn onderzoek.

De hoofdvraag die uit deze aanleiding voortkwam luidt als volgt: *In welke mate draagt het preventief jeugdbeleid van de gemeente Zwolle bij aan de implementatie van de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling, THINK op school, op meerdere middelbare scholen?*

4.1. Deelconclusie deelvraag 1

Hoe verhoudt het beleid van de gemeente Zwolle zich tot de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling THINK op school?

Deze deelvraag was opgesteld om te inventariseren hoe THINK op school zich verhoudt binnen het beleid van de gemeente Zwolle door het gemeentelijke beleid te inventariseren. Gemeentelijk beleid heeft uiteindelijk invloed op de kwaliteit van de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling THINK op school. Hoe beter de leerlijn binnen het beleid past hoe gemakkelijker THINK op school zich kan uitbreiden binnen de gemeente en andersom. Dit komt doordat de gemeenteraad, beleidsmakers, wethouders, etc. zich aan dit beleid moeten houden en dit ook zullen uitdragen naar hun partners toe, zoals THINK op school en de betrokken partijen.

Preventie

Door de nieuwe Jeugdwet heeft de gemeente Zwolle verantwoordelijkheid over de gehele jeugdhulp. Hiervoor was de gemeente al verantwoordelijk voor de preventieve jeugdhulp. Met de nieuwe Jeugdwet is het de bedoeling dat de gemeente beter kan bezuinigen op jeugdhulp door te schuiven met de gelden. Het is de bedoeling dat er minder gebruik wordt gemaakt van dure zorg en er meer geld beschikbaar is voor preventie. Het feit dat preventie in de nieuwe Jeugdwet zo belangrijk is zal je verwachten dat de gemeente Zwolle hier een apart beleidsstuk over zal schrijven. Dit is tot nu toe niet gedaan. De preventiepunten zijn wel te vinden in de beleidsstukken, maar hier wordt geen apart stuk tekst aan geweid. Preventie is een wezenlijk punt in de jeugdhulp en de nieuwe Jeugdwet. Het is goed van de gemeente dat zij hier aandacht aan besteden. Echter kan er nog meer aandacht aan worden besteed.

De gemeente Zwolle heeft onder andere als doel om innovatie en preventie te versterken opgenomen in het beleidsplan Jeugdhulp. THINK op school is een preventieaanpak voor het voortgezet onderwijs, ingezet door de gemeente Zwolle. Hiermee wordt de preventie van de gemeente versterkt. Daarnaast is THINK op school een innovatie, voor zover bekend wordt er nergens anders in Nederland gewerkt met een soortgelijke aanpak. THINK op school is dus een innovatie die preventie versterkt, hierdoor past de leerlijn in de aanpak van de gemeente Zwolle.

Bloz en de gemeente Zwolle onderscheiden vijf rollen waarin zij van betekenis zijn voor de jeugd en de ouders. Eén van deze rollen is 'de school als preventieplek'. Hierbij geven ze jeugdhulporganisaties de

volgende opdracht: Jeugdhulporganisaties kunnen op scholen worden ingezet om specifieke kennis toe te voegen of te ondersteunen. THINK op school is een preventieaanpak waarbij gastdocenten vanuit maatschappelijke organisaties worden ingezet om specifieke kennis binnen de gekozen thema's toe te voegen en te ondersteunen in de mentorlessen. THINK op school geeft dus de invulling aan de rol waar Bloz en de gemeente Zwolle om vraagt.

Pragmatische aanpak

Bloz en de gemeente Zwolle hebben gezamenlijke criteria, zie pagina 32, opgesteld voor innovaties in het behalen van hun doelstelling. THINK op school sluit aan op meerdere van deze criteria. Binnen de pragmatische aanpak sluit THINK op school aan op criteria 9: Zo optimaal mogelijk aansluiten bij werkwijze en profiel van de school. Zoals in de alinea hierboven beschreven staat krijgt THINK op school vorm in de praktijk van de school. Dit betekent dat THINK op school zo optimaal mogelijk aansluit bij de werkwijze en het profiel van de school, zoals omschreven in criteria 9. Het aansluiten op de school vergemakkelijkt mogelijk de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp.

Samenwerking tussen school en maatschappelijke organisaties

De verantwoordelijkheden van het onderwijs en de jeugdhulp konden voorheen naast elkaar bestaan, maar in de huidige samenleving, de wet passend onderwijs en de Jeugdwet niet meer (Gemeente Zwolle & Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle (Bloz) deel 1, 2016). Gemeente Zwolle wil al voordat een kind ondersteuning nodig heeft samenwerken, niet alleen op het moment wanneer dat nodig is. Dit willen zij vanuit de veronderstelling dat samenwerking tussen de verschillende leefwerelden van kinderen een groot verschil kan maken voor kind en ouders. Middels THINK op school werken school en maatschappelijke organisaties samen al voordat een kind ondersteuning nodig heeft. In deze zin vervult THINK op school de behoefte van de gemeente door een connectie te maken tussen jeugdhulp en onderwijs. Waar voorheen zowel scholen als maatschappelijke organisaties werkten voor de eigen doelen, werken zij nu samen aan één doel 'preventie'.

Eén van de vijf uitgangspunten van de Jeugdwet is 'door het verminderen van regeldruk meer ruimte creëren voor professionals om de juiste hulp te bieden'. THINK op school waarborgt dit in zekere zin. Aan de ene kant wordt school met THINK op school ontzorgd in het preventieaanbod en maatschappelijke organisaties in de uitzet van preventieactiviteiten. Aan de andere kant is THINK op school op het moment een ingewikkelde organisatie met veel betrokken partijen die allemaal iets te zeggen hebben. De organisatiestructuur van THINK op school moet groeien en verbeterd worden om uiteindelijk een vermindering van regeldruk te waarborgen.

Jongeren en ouder betrokkenheid

Binnen de implementatie van THINK op school op een school is het een voorwaarde om de leerlingenraad en de ouderraad vanaf het begin hierbij te betrekken (Snel, Aanzet Projectplan THINK 2016-2020, 2016). Jongeren, ouders en leerkrachten worden betrokken bij het bepalen van de inhoud van THINK op school (Snel, THINK projectbeschrijving, 2016). De gemeente Zwolle wil in het vormgeven en uitvoeren van jeugdhulpverlening de vraag en behoefte van de inwoners centraal stellen (Anker, 2014). Inwoners krijgen een actieve rol en praten mee over hoe er vorm moet worden gegeven aan de jeugdhulpverlening. De gemeente verwacht van elke jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling dat zij medezeggenschap organiseren vanuit het perspectief van de jeugdigen en ouders. De gemeente Zwolle sluit binnen de jongeren- en ouderbetrokkenheid geheel op THINK op school aan.

De gemeente beschikt over haar eigen jeugdraad en participatieraad. Een van de zes doelen van de gemeente is om ouder- en jeugdparticipatie te benutten als klankbord voor beleid en een deel van de uitvoering van beleid. De gemeente kan nog meer op THINK op school aansluiten door THINK op school ter sprake te brengen in beide raadden.

4.2. Deelconclusie deelvraag 2

In hoeverre sluit het beleid van de gemeente Zwolle volgens TalentStad en betrokken (maatschappelijke) organisaties aan op de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling, THINK op school?

In het algemeen zijn betrokken partijen positief over de inzet van de gemeente binnen THINK op school in 2017. De betrokken partijen voelden zich ondersteund door de gemeente Zwolle. Een verklaring hiervoor is dat de gemeente ruimte biedt voor doorontwikkeling en meedenkt in deze doorontwikkeling.

Organisatiekundige

Respondenten zijn te spreken over de inzet van een organisatiekundige vanuit het Lysias. Dit heeft een verband met de ingewikkelde opzet van THINK op school. THINK op school is zo ingewikkeld doordat er veel partijen betrokken zijn die niet eerder op deze manier hebben samengewerkt, dit brengt veel vragen met zich mee. Jeugdhulp en onderwijs werken nu samen aan één taak met behulp van THINK op school en de gemeente. Daarnaast omschrijven meerdere respondenten dat de gemeentelijke processen ingewikkeld zijn. Dit komt doordat zij nog weinig ervaring hebben met de gemeentelijke processen binnen THINK op school en de politieke gekleurdheid van deze processen niet geheel begrijpen. Daarnaast is er een behoefte aan financiële duidelijkheid. Dit is een belangrijk punt voor de betrokken partijen. THINK op school zit midden in een uitbreidingsfase van 1 school naar 8 middelbare scholen. Hier moeten nog veel afspraken in gemaakt worden, onder andere financiële afspraken. Respondenten gaven aan dat de gemeente soms erg traag werkt. Dit maakt dat de betrokken partijen zo positief zijn over de inzet van een organisatiekundige vanuit het Lysias. Er was eerder behoefte aan de inzet van een organisatiekundige.

Preventieve doel

De nieuwe Jeugdwet van 2015 en decentralisatie is tot stand gekomen, doordat de jeugdhulp te duur werd voor de overheid. Met de nieuwe Jeugdwet van 2015 is er minder geld beschikbaar voor de jeugdhulp. Hierdoor is er sprake van een landelijke trend in het verschuiven van gelden. Deze gelden worden verschoven van de duurdere en zwaardere vormen van jeugdhulp naar de minder zware en minder dure vormen van jeugdhulp zoals preventie. Dit heeft als doel de zware en dure vormen van jeugdhulp te voorkomen. De gemeente Zwolle is zoekende naar manieren waarop de jeugdhulp efficiënter en effectiever kan worden georganiseerd. Daarnaast wil de gemeente Zwolle het gebruik van dure vormen van jeugdhulp voorkomen. THINK op school is voor de gemeente Zwolle een aanpak om dit te bereiken. Of THINK op school ook echt dure vormen van jeugdhulp helpt te voorkomen is nog niet bekend.

THINK op school is een preventieaanpak. Preventieve activiteiten zijn vaak lastig meetbaar, want hoe kan je meten dat iemand die nu THINK op school krijgt later geen depressieve klachten krijgt of eerder de juiste hulp weet te vinden. Toch zijn er wel een aantal manieren om dit enigszins te meten. Respondenten geven aan het belangrijk te vinden dat er onderzoek wordt gedaan naar het effect van THINK op school. Voor hen is het effect aantonen van de werkzaamheden belangrijk. Dit is onder andere belangrijk om meer zekerheid te krijgen. Overheden investeren namelijk gemakkelijker in een aanpak die bewezen effectief is. Zo is het volgens de respondenten lastig om THINK op school te verdedigen bij de gemeenteraad. Dit heeft met name te maken met de wachtlijsten in de duurdere vormen van zorg. Dit zijn acute situaties die zo snel mogelijk moeten worden opgelost. Het is gemakkelijker voor de gemeenteraad om daarin te investeren en een duidelijk resultaat te zien. Terwijl het langdurige gebruik van preventieactiviteiten, zoals THINK op school mogelijk deze wachtlijsten kunnen voorkomen. Hierbij wordt bewust het woord 'mogelijk' gebruikt, want het effect van THINK op school is nog niet aangetoond en dat maakt het voor de gemeenteraad een gok om erin te investeren. Als de gemeente door wil gaan met THINK op school is het van belang dat er onderzoek wordt gedaan naar THINK op school, zodat THINK op school sterker staat bij de gemeenteraad. Dit zal ervoor zorgen dat de gemeente nog meer kan aansluiten op THINK op school.

Pragmatische aanpak

De pragmatische aanpak van THINK op school is een aanpak die bewust is ingezet door THINK op school om zoveel mogelijk aan te sluiten op de behoefte van de scholen. De gemeente Zwolle heeft er baat bij dat nieuwe vormen van jeugdhulp zich zoveel mogelijk aanpassen aan de praktijk. Hier steunt de gemeente THINK op school in. Respondenten waren positief over de houding van de gemeente Zwolle naar deze pragmatische aanpak toe. Verder benoemden respondenten dat de gemeente Zwolle niet veel te zeggen over de uitvoer van deze aanpak. Dit komt doordat de gemeente THINK op school de ruimte geeft om dit vorm te geven, maar hier wel betrokken in blijft. Ze willen weten wat er gaande is.

Er is behoefte aan een wat meer ondersteunende rol van de gemeente, door te monitoren en regie te nemen. Hierbij kan de gemeente dienstbaar zijn aan THINK op school, omdat de pragmatische aanpak vraagt om veel samenwerking tussen de partijen onderling. Hier wordt verder op ingegaan in de alinea 'samenwerking met betrokken organisaties'. Daarnaast is het voor sommige partijen niet duidelijk wat voor beleid de gemeente voert op THINK op school. Dit heeft te maken met de communicatie. Partijen hebben er behoefte aan om te weten wat er gaande is in het organisatieproces van THINK op school en wat van hen verwacht kan worden of wanneer zij weten wat er van hen verwacht kan worden. Met de pragmatische aanpak duurt het langer om zekerheid te bieden aan organisaties, doordat er moet worden onderzocht wat de behoefte is van de scholen. Hierin ligt een taak voor zowel THINK op school als de gemeente om de organisatie op de hoogte te houden van de recente ontwikkelingen.

De gemeente sluit hierbij aan op de leerlijn THINK op school, doordat zij net zoals THINK op school zelf niet willen dat THINK op school een methode wordt met een vaststaand lesprogramma. Daarnaast geeft de gemeente ruimte, maar is er behoefte aan meer regie en communicatie over het beleid. Ook willen partijen dat ze op de hoogte worden gehouden waar de gemeente op dat moment mee bezig is.

Samenwerking tussen betrokken organisaties

De gemeente verbindt organisaties tussen het onderwijs en de jeugdhulp met elkaar door de leerlijn THINK op school breder uit te dragen. Met de inzet van THINK op school werken nu organisaties samen die niet eerder op zo'n manier hebben samen gewerkt. De gemeente maakt dit mogelijk voor THINK op school door hen hierin te ondersteunen. THINK op school staat net zoals de gemeente voor het verbinden met elkaar en het in samenwerking te realiseren dit sluit dus op elkaar aan.

Binnen de samenwerking valt het op dat elke organisatie voor haar eigen potje geld vecht bij de gemeente. Iedere organisatie doet het op zijn eigen manier, volgens de eigen afspraken met de gemeente en de eigen organisatietarieven. Dit is een logisch gevolg door de inrichting van de Jeugdwet. De gemeente is nou eenmaal financier voor de organisaties die betrokken zijn binnen THINK op school.

De gemeente heeft een begin gemaakt in de samenwerking tussen organisaties in het onderwijs en de jeugdhulp. Nu ligt er een taak voor de gemeente om te sturen op deze samenwerking en te waarborgen dat deze goed verloopt. Deze taak ligt bij de gemeente doordat de gemeente als financier hier het meest over te zeggen heeft en de regie op zich kan nemen. Als de gemeente duidelijk is in haar communicatie naar alle organisaties toe wat er van hen verwacht wordt kan dit bevorderlijk werken in de samenwerking. Hierbij is het vooral van belang dat er financiële duidelijkheid is. Pas nadat er financiële duidelijkheid is voor de organisaties zal het voor hen gemakkelijker zijn om samen te werken omdat, elke organisatie weet wat zij kunnen bieden met het verkregen budget.

Naast dat THINK op school positieve resultaten oplevert voor leerlingen, creëert het een reden tot samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. De kloof tussen beiden wordt verkleind, wat positief werkt voor de leerlingen. In dit geval werkt het wellicht preventief. Daarnaast is er al sprake van een samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp alvorens er sprake is van een hulpvraag bij de leerling. Dit wil de gemeente Zwolle graag.

Leerlingen- en ouderbetrokkenheid

De gemeente en THINK op school liggen op één lijn wat betreft leerlingen- en ouderbetrokkenheid. Hier hechten zij beide veel waarde aan. De gemeente eist van THINK op school hier iets mee te doen en THINK op school heeft dit opgesteld als een van de voorwaarden voor de implementatie van THINK op school op een nieuwe school. THINK op school wordt versterkt met de inzet van leerlingen- en ouderbetrokkenheid, omdat THINK op school hierdoor beter kan aansluiten op de behoefte van de school. Hiermee sluit de gemeente goed aan op THINK op school.

Leerlingen- en ouderbetrokkenheid staat nog in de kinderschoenen. Er is nog ontzettend veel in te leren. Bij leerlingen- en ouderbetrokkenheid is het belangrijk dat je een afvaardiging van de gehele groep om tafel krijgt. Veel organisaties worstelen hier nog mee. De gemeente zou nog beter aan kunnen sluiten op THINK op school door organisaties die dit onderwerp al goed uitvoeren de ervaringen te laten delen met andere organisaties. Dit zal de leerlijn THINK op school nog krachtiger maken doordat leerlingen- en ouderraden invloed hebben op de invulling van de leerlijn op elke school.

4.3. Deelconclusie deelvraag 3

Aan welke voorwaarden moet het gemeentelijke beleid volgens TalentStad en betrokken (maatschappelijke) organisaties voldoen om THINK op school succesvol te kunnen toepassen op meerdere middelbare scholen in Zwolle?

Ga zo door

Over het algemeen zijn de betrokken partijen erg tevreden over de betrokkenheid van de gemeente binnen THINK op school. Zij wensen dan ook dat de gemeente op deze manier doorgaat. Deze manier houdt in dat de gemeente blijft ondersteunen, luisteren, monitoren en meedenken. Hierbij is het belangrijk dat de gemeente zo af en toe een kritisch geluid laat horen en er gediscussieerd wordt. De gemeente krijgt wellicht andere punten van feedback te horen vanuit organisaties dan THINK op school zelf krijgt te horen van dezelfde organisaties. Deze punten kunnen nuttig zijn voor het THINK op school-proces. Daarom is het belangrijk dat de gemeente hierin blijft monitoren en hier kritisch in blijft. Op deze manier kan de leerlijn zich steeds beter ontwikkelen.

Regie voeren

Het is volgens de betrokken partijen een voorwaarde dat de gemeente deels regie voert. Hierbij moet de gemeente ervoor zorgen dat de betrokken organisaties niet elke hun eigen gang gaat binnen de preventie, maar dat dit samen wordt opgepakt. Er is regie vanuit de gemeente noodzakelijk om onderwijs en jeugdhulp goed met elkaar te verbinden. De verbinding tussen beide gaat niet vanzelf, hier moet een regiehouder op zitten. Deze verbinding tussen de betrokken partijen heeft invloed op het preventieve effect en de bijeffecten van THINK op school. Wanneer elke organisatie zich volledig en volgens dezelfde kaders inzet zal dit THINK op school krachtiger maken. De organisaties staan gezamenlijk sterker dan ieder individueel. Daarnaast is er al veel kennis opgedaan bij TalentStad. Het is belangrijk om hier gebruik van te maken in de implementatie van THINK op school op meerdere middelbare scholen.

Duidelijke communicatie en faciliteren

Maatschappelijke organisaties willen weten wat er van hen verwacht wordt in de uitbreiding van THINK op school. Nu staan sommige organisaties vrijwel stil in hun voorbereidingen voor de uitbreiding van THINK op school. Dit komt doordat zij nog geen financiële middelen hiervoor hebben en kaders zoals 'ga inventariseren wie binnen je organisatie past binnen het competentieprofiel THINK op school-trainer'. Zij hebben deze kaders nodig omdat, ze anders moeten gokken wat ze kunnen doen in de voorbereiding naar de uitbreiding van THINK op school. Als de gemeente hier in samenwerking met THINK op school meer financiële middelen en voorbereidende opdrachten in opstelt zullen de betrokken partijen hun taken beter kunnen vervullen.

4.4. Hoofdconclusie

In welke mate draagt het preventief jeugdbeleid van de gemeente Zwolle bij aan de implementatie van de leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling, THINK op school, op meerdere middelbare scholen?

Uit het onderzoek blijkt dat de gemeente Zwolle al op veel fronten aansluit op en bijdraagt aan de uitbreiding van THINK op school. De gemeente sluit aan op THINK op school in de pragmatische aanpak, het preventieve doel, leerlingen- en ouderbetrokkenheid en de samenwerking met betrokken organisaties. Met alle onderwerpen is een connectie te vinden in het gemeentelijke beleid en zijn er succesfactoren vanuit de respondenten benoemd. Wel is er ruimte voor verbetering in het verdere proces. De belangrijkste sterke en ontwikkelpunten worden in deze paragraaf benoemd.

Ga zo door

Betrokken partijen binnen THINK op school zijn erg te spreken over de houding van de gemeente binnen THINK op school. Zo benoemden respondenten dat de gemeente vooral zo door moet gaan. Er is altijd ruimte voor verbetering, maar over het algemeen zijn de betrokken partijen tevreden over het optreden van de gemeente. Hierbij werd de beleidsadviseur passend onderwijs en jeugdhulp geprezen om zijn inzet. De gemeente sluit aan op THINK op school doordat, de gemeente betrokken is binnen THINK op school en tegelijkertijd genoeg ruimte geeft aan de professionals om het hen door te laten ontwikkelen.

Effect THINK op school

Om THINK op school te financieren moet THINK op school verdedigd worden bij de gemeenteraad als preventieaanpak door de wethouder en de beleidsadviseur passend onderwijs en jeugdhulp. Dit is niet altijd even gemakkelijk voor hen, doordat er wachtlijsten zijn in de duurdere vormen van jeugdhulp die acuut om gelden vragen. Daarnaast is het niet bekend wat voor preventief effect THINK op school heeft op de leerlingen nu en hun leven als 'volwassenen' later. Wanneer het effect van THINK op school wel bekend zou zijn is het gemakkelijker voor de gemeenteraad om hierin te investeren. Mocht de leerlijn niet effectief blijken te zijn, waar niet vanuit wordt gegaan, dan is het ook duidelijk dat de leerlijn of moet worden aangepast of moet worden geschrapt. Als de gemeente door wil gaan met THINK op school is het van belang dat er in ieder geval een nulmeting wordt gedaan. Zonder nulmeting is het niet mogelijk om een effect aan te tonen. Dit zal ervoor zorgen dat de gemeente nog meer zal bijdragen aan de implementatie van THINK op school op meerdere middelbare scholen.

Beleidsstukken, preventie en THINK op school

De gemeentelijke beleidsstukken hebben invloed op de leerlijn THINK op school. De leerlijn THINK op school past binnen verschillende onderdelen van het Jeugdhulpbeleid van de gemeente Zwolle en de Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp van de gemeente Zwolle en Bloz. Dit maakt dat THINK op school ook omschreven wordt in de ontwikkelagenda, alhoewel deze niet bij naam benoemd wordt. De leerlijn is dus al een klein beetje onderdeel van het beleid van de gemeente Zwolle in samenwerking met Bloz. De gemeente sluit hiermee al aan op de leerlijn. Dit kan nog beter door de leerlijn echt een apart onderdeel te geven in het beleid of het bij een ander onderdeel aan te laten sluiten. Daarnaast ontbreekt er expliciete aandacht aan de preventieve jeugdhulp in de beleidsstukken. De preventieve jeugdhulp komt zo nu en dan voorbij tussen de stukken tekst. Met de Jeugdwet van 2015 is de preventieve jeugdhulp belangrijker geworden. Het gebruik van jeugdhulp moet worden teruggedrongen. Hierbij is beleid op preventieve jeugdhulp van belang. Dit is belangrijk, omdat preventie anders wordt ondergesneeuwd door de wachtlijsten in de dure vormen van jeugdhulp. Terwijl met preventie juist deze vormen van jeugdhulp worden voorkomen. Je zou kunnen stellen dat het investeren in de wachtlijsten dweilen met de kraan open is. Met de inzet van preventie zal deze kraan minder hard gaan stormen.

Pragmatische aanpak

De pragmatische aanpak van THINK op school wordt ondersteund door de gemeente. Zij vinden namelijk ook dat THINK op school geen methode moet worden en dat de THINK op school zoveel mogelijk moet aansluiten op de praktijk van de school. Het aansluiten op de school werkt bevorderlijk voor de samenwerkingsrelatie met de jeugdhulp, doordat er duidelijk is wie de behoefte bepaald. Deze samenwerkingsrelatie is hard nodig om van THINK op school een succes te maken. Voor de pragmatische aanpak is leerlingen- en ouderbetrokkenheid een vereiste.

Leerlingen- en ouderbetrokkenheid

Binnen de leerlingen- en ouderbetrokkenheid liggen de gemeente en THINK op school zowel beleidsmatig als in de praktijk op één lijn. De gemeente eist leerlingen- en ouderbetrokkenheid en THINK op school heeft dit als voorwaarde bij de implementatie van THINK op school op een nieuwe middelbare school. Echter staat leerlingen- en ouderbetrokkenheid nog in de kinderschoenen. De gemeente zou nog beter aan kunnen sluiten op THINK op school door organisaties die dit onderwerp al goed uitvoeren de ervaringen te laten delen met andere organisaties. Dit zal de leerlijn THINK op school nog krachtiger maken doordat leerlingen- en ouderraden invloed hebben op de invulling van de leerlijn op elke school.

Organisatiedeskundige in connectie tot communicatie en financiën

De betrokken partijen zijn te spreken over de inzet van een organisatiedeskundige vanuit het Lysias. Hier was bij hen blijkbaar veel behoefte aan. Ook werd benoemd dat de inzet van een organisatie eerder was gewenst. De behoefte aan een organisatiedeskundige komt doordat THINK op school een ingewikkelde organisatie is die samenwerkt met partijen die nog niet eerder op zo'n manier hebben samengewerkt. Daarnaast geven meerdere partijen aan dat er financiële duidelijkheid moet komen. Het wachten op deze duidelijkheid van de gemeente is onderdeel van het proces van uitbreiding, maar dit kan sneller volgens respondenten. Hierbij is het vooral van belang dat er duidelijk wordt gecommuniceerd waar de gemeente mee bezig is en wat de gemeente wil met THINK op school op korte en langere termijn. Wanneer er sprake is van een duidelijke communicatie over de stand van zaken zullen de betrokken partijen meer zekerheid hebben in het proces en kunnen zij zich beter voorbereiden. Op deze manier kan de gemeente nog beter aansluiten op de uitbreiding van THINK op school.

Overigens geven partijen aan dat de gemeente bijdraagt aan THINK op school door THINK op school te financieren en het een kans te geven. Het is de laatste tijd gemakkelijker om geld los te krijgen bij de gemeente voor THINK op school. Dit komt doordat er meer partijen geïnteresseerd zijn in THINK op school, zoals scholen en andere gemeenten. Hierdoor krijgt de gemeente meer belang bij de leerlijn. Hoe groter het belang van de gemeente bij de leerlijn hoe gemakkelijker het gefinancierd zal worden.

Regie in verbinding en samenwerking

De gemeente heeft met de inzet van THINK op school een verbinding gemaakt tussen onderwijs en jeugdhulp. Hier zijn de respondenten zeer tevreden over. De gemeente kan echter als financier de regie wat meer op zich nemen, dit is als voorwaarde benoemd. Binnen deze regie kan de gemeente ervoor zorgen dat onderwijs en jeugdhulp niet alleen een verbinding hebben, maar ook echt gaan samenwerken. Deze verbinding tussen de betrokken partijen heeft invloed op het preventieve effect en de bijeffecten van THINK op school. Wanneer elke organisatie zich volledig en volgens dezelfde kaders inzet zal dit THINK op school krachtiger maken. De organisaties staan gezamenlijk sterker dan ieder individueel.

5. Discussie

In dit hoofdstuk staat vermeldt hoe methodologische keuzes en onvoorziene omstandigheden invloed hebben gehad op de waarde van de onderzoeksresultaten en de eindconclusie. Hierbij staat beschreven wat mogelijk beter had gekund en zijn er aanbevelingen gegeven voor vervolgonderzoek.

Dit onderzoek betreft vele keuzes in relatie tot validiteit en betrouwbaarheid. Validiteit houdt in dat de onderzoeksresultaten geldig en zuiver zijn, de mate waarin het onderzoek vrij is van systematische fouten (Verhoeven, 2014). Volgens Verhoeven is betrouwbaarheid het achterhalen in hoeverre het onderzoek toevallige fouten bevat. Binnen kwalitatief onderzoek ligt er vaak meer nadruk op de validiteit dan op de betrouwbaarheid van het onderzoek. In deze paragraaf wordt de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek verantwoord.

Middels iteratie, het herhalen van dataverzameling en analyse, is de betrouwbaarheid van deelvraag 1 verhoogd. Deelvraag 1 had aangevuld kunnen worden middels een interview met een respondent van de gemeente Zwolle. In verband met de tijd is ervoor gekozen om dit niet te doen. Bij een betere planning had dit achteraf wel gekund. Het gebrek aan deze achtergrondinformatie vanuit de gemeente was later te merken tijdens de interviews voor deelvraag 2 en 3. De interviewvragen voor deze deelvragen waren krachtiger geweest wanneer hier wel sprake van was geweest.

De begripsvaliditeit is het meten wat je wilt meten (Verhoeven, 2014). Deze begripsvaliditeit is verhoogd, doordat voorafgaand aan de interviews de begrippen zijn vastgesteld. De begrippen en de relatie van die begrippen tot THINK op school en de gemeente zijn tijdens het interview toegelicht. Dit beïnvloedt de resultaten positief omdat, elke respondent dezelfde uitleg kreeg over de begrippen.

Voorafgaand aan het interview zijn de topics en vragen bewust niet naar de respondenten toe gestuurd. Op die manier konden respondenten zo open mogelijk het interview in gaan. Achteraf was het verstandiger geweest om het interview wel van tevoren op te sturen. De respondenten vonden sommige vragen lastig te beantwoorden. Wanneer de vragen wel van tevoren kenbaar waren gemaakt hadden de respondenten alvast kunnen nadenken over de onderwerpen.

De interviews voor deelvraag 2 betroffen het onderwerp sociaal-emotionele ontwikkeling. De respondenten is gevraagd wat zij vonden van de houding van de gemeente Zwolle met betrekking tot het doel van THINK op school; structurele aandacht geven aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Dit bleek een te specifieke vraag te zijn, respondenten vonden het moeilijk hier antwoord op te geven. De respons op deze vraag was dan ook te weinig om te verwerken. De vraag leek te veel op het onderwerp preventie als doel. Structurele aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen is hetgeen wat de leerlijn preventief maakt. Hierdoor is ervoor gekozen om de sociaal-emotionele ontwikkeling als een opzichzelfstaand onderwerp te verwijderen uit het onderzoek. Dit heeft invloed op de conclusie, doordat dit onderdeel geheel ontbreekt.

Bij het onderwerp leerlingen- en ouderbetrokkenheid konden maar twee respondenten hier goed antwoord opgeven. Dit is duidelijk benoemd in de resultaten, waardoor er sprake is van transparantie in de verwerking van resultaten.

Voor deelvragen 2 is er een schaalvraag gesteld. De schaalvraag zorgt voor standaardisering in het onderzoek. Om te zorgen voor een hogere standaardisering was het verstandig geweest om een proefinterview uit te zetten. Dit proefinterview is niet tot stand gekomen in verband met tijd. Opvallend was dat het tweede interview soepeler verliep dan het eerste interview. Dit komt door herhaling van de vragen en uitleg van het onderwerp. Dit laat zien dat een proefinterview werkzaam zou zijn geweest. Dit heeft invloed gehad op de resultaten omdat, respondenten die later aan de beurt waren gericht antwoord konden geven door een duidelijkere uitleg tijdens het interview.

Tijdens de interviews viel het op dat enkele respondenten vanuit hun functie respons gaven. Er lag een belang in het slagen van de uitbreiding van THINK op school, wat enkele respondenten voorzichtig maakte. Dit was een beïnvloedende factor in de interviews en op de resultaten van deelvragen 2 en 3.

Dit maakt de resultaten minder betrouwbaar, doordat er wellicht kritische toevoegingen vanuit de respondent ontbreken. Het algehele onderzoek en de resultaten blijven nog steeds bruikbaar.

De interviews van deelvraag 2 en 3 bevatten topics. Tijdens het interview is er doorgevraagd naar hetzelfde onderwerp. Dit leidde tot meer informatie vanuit de respondent. Bijvoorbeeld de respondent gaf eerst aan: "In de communicatie verloopt alles naar wens, hier zijn geen verbeterpunten". Na de doorvraag vertelde de respondent wat diegene anders zou willen zien in de communicatie. Het doorvragen verhoogde de validiteit van het onderzoek, omdat sociaal wenselijke antwoorden hiermee worden verminderd. Dit neemt niet weg dat er sprake was van sociaal wenselijke antwoorden, zoals in het voorbeeld. Wanneer er sprake is van positieve feedback en opbouwende kritiek op hetzelfde onderwerp wordt de positieve feedback minder serieus genomen. Zoals in het voorbeeld is beschreven verloopt de communicatie dus niet helemaal naar wens. Hierdoor valt de eerste stelling in het niets. Vervolgens heeft dit invloed op de conclusie omdat, de positieve feedback uit het voorbeeld niet in de conclusie komt en de opbouwende kritiek wel.

In eerste instantie zouden er vijf respondenten geïnterviewd worden. Vanwege vakantie en ziekte is dit aantal teruggebracht naar vier respondenten. De betrouwbaarheid van het onderzoek wordt verminderd door de kleine groep (vier) respondenten (Verhoeven, 2014). Dit verlaagt de mate van herhaalbaarheid met dezelfde resultaten. Wanneer de groep groter was geweest of wanneer er meerdere respondenten uit dezelfde organisatie waren geïnterviewd had dit de betrouwbaarheid verhoogd. De betrouwbaarheid zou hoger zijn doordat er meer overlap de resultaten zou zijn.

In het contact met de respondenten werden de hoofd- en deelvragen van het onderzoek benoemd. Enkele van hen verwezen door naar een andere collega die meer verstand had van THINK op school en/of het gemeentelijke beleid. Op deze manier kwamen de meest relevante respondenten naar voren en is de validiteit verhoogd. Dit heeft invloed op de resultaten doordat deze respondenten waarschijnlijk het beste antwoord konden geven.

Door de verschillende functies en achtergronden van de respondenten kijkt elke respondent met een andere blik naar de gestelde vragen. Dit levert weliswaar meer informatie op, maar verlaagd de validiteit. Dit had niet voorkomen kunnen worden doordat vanuit elke organisatie iemand met een andere functie op beleids- en gemeentelijk niveau is betrokken binnen THINK op school. Aan de andere kant is dit wel een afvaardiging van de groep die betrokken is binnen THINK op school. De meningen van alle respondenten samen geven een totaalbeeld wat binnen THINK op school generaliseerbaar is. Deze resultaten zijn lastig generaliseerbaar tot andere projecten binnen de gemeente doordat, andere projecten andere betrokkenen bevatten en THINK op school een uniek project is.

Binnen het onderzoek is sprake van groei (maturation). THINK op school bevindt zich in een groeiende context. Dit zorgt ervoor dat de onderzoeksresultaten snel gedateerd kunnen zijn. Dat de onderzoeksresultaten snel gedateerd zijn hoeft geen probleem te zijn, doordat de resultaten en de conclusie onderdeel uitmaken van een leerproces. De mening van de respondenten op THINK op school en gemeente op dit moment kan op een later tijdstip binnen een ander kader weer relevant zijn voor zowel de gemeente als THINK op school. Binnen het onderzoek is er lang onduidelijk geweest wie precies de opdrachtgever was, hoe de organisatie van THINK op school in elkaar zat en wie er vanuit THINK op school verantwoordelijk was om het onderzoek te begeleiden. Dit heeft gezorgd voor veel voorwerk en gesprekken met betrokkenen. Tijdens dit voorwerk werd duidelijk dat tussen THINK op school, de gemeente en de opdrachtgever niet duidelijk was wie welke taak had. Dit is gaandeweg duidelijk geworden. Dit heeft invloed gehad op het onderzoek doordat de mening en begeleiding van iemand uit het werkveld aan het begin ontbrak en later aanwezig was.

Tijdens de interviews benoemden respondenten regelmatig dat zij over ongeveer drie maanden een definitief antwoord konden geven. In een vervolgonderzoek zal hetzelfde onderzoek kunnen worden uitgevoerd, waarbij er wordt teruggeblikt op hoe de uitbreiding van THINK op school naar meerdere middelbare scholen is verlopen. Zeker wanneer THINK op school zich steeds verder gaat uitbreiden blijft dit onderwerp interessant. In de toekomst wellicht voor andere gemeenten.

6. Aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden enkele adviezen gegeven naar aanleiding van de resultaten en de conclusie. De aanbevelingen zijn opgesplitst in aanbevelingen voor de organisatie en aanbevelingen voor verder onderzoek. De betrokken partijen binnen THINK op school spreken zeer positief over de gemeente Zwolle. Bij deze is dan ook te adviseren voor de gemeente Zwolle om de samenwerking op deze manier voort te zetten. Om deze samenwerking en de leerlijn THINK op school nog meer te verbeteren zijn de onderstaande aanbevelingen voortgekomen.

6.1. Aanbeveling voor de organisatie

De gemeente Zwolle heeft verscheidene beleidsstukken waar THINK op school op aan kan sluiten. Dit is het beleidsplan Jeugdhulp 2015 – 2016 en de ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp 2017. Bij de eerstvolgende bijstellingen van de ontwikkelagenda is het aan te bevelen om THINK op school hierin op te nemen. THINK op school is ondertussen uitgegroeid tot een dusdanige preventieaanpak waar de gemeente Zwolle gebruik van maakt dat het aannemelijk is om THINK op school een duidelijke plaats te geven in deze ontwikkelagenda. Dit kan door THINK op school een apart onderdeel te geven in de agenda of door THINK op school aan te laten sluiten bij een onderdeel in de agenda. Daarnaast is er nog een optie voor de gemeente. Preventief jeugdbeleid is met de Jeugdwet van 2015 belangrijker geworden. De gemeente laat preventie naar voren komen in haar beleidsstukken, maar wijdt hier geen apart stuk tekst aan. Dit kan nog beter door een beleidsstuk alleen gericht op preventie te schrijven of een apart onderdeel preventie op te nemen in het jeugdbeleid. Dit is belangrijk, omdat preventie anders wordt ondergesneeuwd door de wachtlijsten in de dure vormen van jeugdhulp. Terwijl met preventie juist deze vormen van jeugdhulp worden voorkomen.

Het is aan te bevelen dat de gemeente Zwolle organisaties gaat ondersteunen met leerlingen- en ouderbetrokkenheid. De gemeente eist dit van haar samenwerkingspartners. In de praktijk blijkt leerlingen- en ouderbetrokkenheid nog niet zo gemakkelijk. Organisaties hebben hier nog veel in te leren. Om deze reden kan de gemeente Zwolle organisaties hierin gaan ondersteunen door hen in contact te brengen met organisaties waar het al wel goed gaat.

Het is te adviseren aan de gemeente om bij soortgelijke projecten als THINK op school eerder gebruik te maken van een organisatiekundige. Dit had kunnen voorkomen dat de organisatie van THINK op school zo ingewikkeld was geworden. Wellicht had THINK op school dan kunnen starten in 2017 aan het begin van het schooljaar, in plaats van januari 2018. Mocht THINK op school steeds verder uitgroeien dan is het ten eerste aan te raden de inzet van een organisatiekundige te behouden.

Het is te adviseren aan de gemeente om in het proces naar uitbreiding van THINK op school om duidelijk te communiceren over de financiële kaders. Dit houdt in dat de gemeente bekend maakt wanneer partijen hier duidelijkheid over kunnen ontvangen en vervolgens ook bekend maakt welke gelden zij ontvangen. Daarnaast zou de gemeente kunnen communiceren wat voor voorwerk de organisaties eventueel zouden kunnen doen, zodat zij niet op de gok het voorwerk gaan uitvoeren.

Verder is het wenselijk dat de gemeente gedeeltelijk regie neemt over de verbinding en samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp binnen THINK op school. Deze regie houdt in dat de gemeente naar alle partijen toe duidelijk communiceert waar zij voor staan en waar zij naartoe willen met THINK op school. Als de gemeente met THINK op school de doelstellingen en kaders duidelijk communiceert zal dit positief werken op de uitvoer van THINK op school. Hier ligt een rol voor de gemeente doordat de gemeente financier is waardoor de betrokken partijen sneller zullen meewerken.

In de implementatie naar meerdere middelbare scholen is het ten eerste aan te raden om gebruik te maken van de kennis op TalentStad. Voor schoolleiding is het zeer nuttig om met de teamleiding van TalentStad in gesprek te gaan. Zij kunnen hen voorbereiden op het proces en hen voorzien van tips.

6.2. Aanbeveling voor verder onderzoek

Er is binnen THINK op school nog geen onderzoek gedaan naar de effecten van THINK op school. Wel wordt THINK op school nu op een bredere schaal uitgezet in de gemeente Zwolle. Dit betekent dat er veel leerlingen zullen zijn in de toekomst die in aanraking komen met THINK op school. Daarnaast zijn er steeds meer belangstellenden voor THINK op school, zoals scholen en gemeenten. Hierdoor wordt het steeds relevanter om aan te tonen wat de effecten zijn van THINK op school, want in de huidige maatschappij blijven cijfermatige gegevens een belangrijke factor. Het effect aantonen is zeker belangrijk wanneer gemeenteraden moeten worden overtuigd voor de inzet van THINK op school in de gemeente. Voor de gemeente Zwolle is een rol weggelegd om een effectonderzoek te doen naar de leerlijn THINK op school. Niet alleen voor THINK op school en de gemeente Zwolle zelf om aan te tonen dat de inzet van hun preventieaanpak werkt, maar ook voor het welbevinden van de Zwolse jeugd. De inzet van de leerlijn moet wel effectief zijn om een positieve bijdrage te leveren aan het welbevinden van de Zwolse jeugd.

Voor het effecten onderzoek zal er een nulmeting moeten worden gedaan. De onderzoekspopulatie betreft nu, met de uitbreiding van THINK op school, een grotere doelgroep dan voorheen. Dit maakt het wellicht gemakkelijker om de meting te doen. Aangezien er een grotere onderzoeksgroep is zullen de resultaten meer betrouwbaar zijn. Na de nulmeting kan er over een aantal jaar gemeten worden wat de invloed van THINK op school is geweest. Een effectenonderzoek is een dure maar noodzakelijke investering. Doordat de leerlijn groeiende is en er meerdere belangstellenden zijn zal het gemakkelijker moeten zijn om hier geld voor vrij te maken. In de aanvraagformulier van het klein-maar-fijn onderzoek staat vermeld dat dit onderzoek een vooronderzoek zou zijn in de aanloop naar een breder en actie-begeleidend onderzoek. Het is ten eerste aan te raden deze aanbeveling hierin mee te nemen.

Naast een dergelijk effectonderzoek is er ook de mogelijkheid om te onderzoeken wat leerlingen hebben opgestoken van de leerlijn. Dit kan worden gedaan door de leerlingen zelf hun voortgang bij te laten houden. Dit zal een goedkoper onderzoek kunnen zijn dan een nulmeting met effectenmeting. Sabine Bos heeft onderzoek gedaan naar de mogelijke manieren voor leerlingen om hun voortgang aan te tonen.

De gemeenteraad moet worden overgehaald om te investeren in een preventieaanpak zoals THINK op school. Hierbij zal het verstandig zijn als er onderzoek wordt gedaan naar invloed van preventie in z'n algemeen. Een soortdergelijk onderzoek kan worden uitgevoerd door een Hbo-student met een relevante opleiding.

7. Literatuur

- Anker, E. (2014). *Beleidsplan Jeugdhulp 2015 - 2016*. Zwolle: Gemeente Zwolle. Opgeroepen op april 28, 2017
- AOB. (2016, februari 10). *Passend onderwijs vraagt om kleinere klassen en minder bureaucratie*. Opgeroepen op juni 13, 2017, van www.aob.nl: <http://www.aob.nl/default.aspx?id=24&article=52066>
- Berg, G. v. (2014, maart 1). *Jeugdwet*. Opgeroepen op april 23, 2017, van www.nji.nl: <http://www.nji.nl/Jeugdwet>
- Bosch, A. v. (2015, april 15). *Transitie jeugdzorg: een overzicht*. Opgeroepen op februari 24, 2017, van www.movisie.nl: <https://www.movisie.nl/artikel/transitie-jeugdzorg-overzicht>
- Boss, E., & Repetur, L. (2014, juli 17). *De nieuwe Jeugdwet en Wmo: hoe maken we slimme verbindingen?* Opgeroepen op maart 12, 2017, van www.movisie.nl: <https://www.movisie.nl/artikel/nieuwe-jeugdwet-wmo-hoe-maken-we-slimme-verbindingen>
- Brinkman, J. (2013). *Voor de verandering*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers. Opgeroepen op maart 11, 2017
- COC Zwolle. (2017). *Doelstelling*. Opgeroepen op juni 12, 2017, van www.coczwolle.nl: <http://coczwolle.nl/vereniging/doelstelling/>
- Delfos, M. F. (2009). *Ontwikkeling in vogelvlucht*. Amsterdam: Pearson. Opgeroepen op april 2, 2017
- Dollekamp, J.-W. (2017, maart 03). Beleidsadviseur maatschappelijke ontwikkelingen Jeugd en Onderwijs. (D. Hobert, & D. Roelofs, Interviewers)
- Dr. Anton. (2017). *sociale ontwikkeling*. Opgehaald van [medicinfo](http://medicinfo.nl): <https://encyclopedia.medicinfo.nl/levensfasen--puberteit>
- Erikson. (2008). *kind en samenleving*. Utrecht/Antwerpen: Het Spectrum. Opgeroepen op april 2, 2017
- Gemeente Zwolle & Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle (Bloz) deel 1. (2016, december 12). *Krachten bundelen voor 'De toekomst van Zwolle', scholen en gemeente: samen voor positieve resultaten voor de jeugd*. Opgeroepen op maart 12, 2017, van www.zwolle.nl: <https://www.zwolle.nl/nieuws/ontwikkelagenda-passend-onderwijs-en-jeugdhulp-vastgesteld-0>
- Gemeente Zwolle & Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle (Bloz) deel 2. (2016, december 12). *Krachten bundelen voor 'De toekomst van Zwolle', scholen en gemeente: samen voor positieve resultaten voor de jeugd*. Opgeroepen op april 13, 2017, van www.zwolle.nl: <https://www.zwolle.nl/nieuws/ontwikkelagenda-passend-onderwijs-en-jeugdhulp-vastgesteld-0>
- GGD IJsselland. (2017). *Dit doet ggd IJsselland*. Opgeroepen op juni 7, 2017, van www.ggdijsselland.nl: <https://www.ggdijsselland.nl/over-de-ggd/dit-doet-ggd-ijsselland/>
- Graas, D. D., & Schoot Uiterkamp, L. (2016). Aanvraagformulier klein-en-fijn THINK op school 2. Academische werkplaats Samen op School. Opgeroepen op mei 28, 2017
- Hogeschool Windesheim. (2016). *Jeugd*. Opgeroepen op februari 23, 2017, van www.windesheim.nl: <https://www.windesheim.nl/onderzoek/onderzoeksthemas/gezondheid-en-welzijn/jeugd/>

- Jong, R., Bosman, A., & Bakker, J. (2003). *Sport en sociaal-emotionele ontwikkeling: Een exploratieve studie bij leerlingen in het basisonderwijs*. Tijdschrift voor Orthopedagogiek, vol. 42, iss. 5. Opgeroepen op maart 12, 2017
- Kijk op ontwikkeling. (2014, november 22). *Wat is sociaal emotionele ontwikkeling*. Opgeroepen op april 26, 2017, van www.kijkopontwikkeling.nl: <http://www.kijkopontwikkeling.nl/artikel/wat-sociaal-emotionele-ontwikkeling/>
- Loket gezond leven. (2015). *Preventie in de Jeugdwet*. Opgeroepen op april 27, 2017, van www.loketgezondleven.nl: <https://www.loketgezondleven.nl/preventie-jeugdwet>
- MEE Veluwe IJsseloevers. (2017). *Over MEE*. Opgeroepen op juni 7, 2017, van [www.mee-veluwe-ijsseloevers.nl](http://mee-veluwe-ijsseloevers.nl): <http://mee-veluwe-ijsseloevers.nl/over-mee/mee>
- Meima, B., & Yperen, T. v. (2013, oktober). *Beleidsinformatie stelselherziening jeugd: meetbare preventie*. NJI. Opgeroepen op maart 12, 2017
- Mindfit. (2017). *Over Mindfit*. Opgeroepen op juni 12, 2017, van www.mindfit.nl: <https://www.mindfit.nl/over-mindfit>
- Ministerie van Onderwijs, cultuur en wetenschap. (2014). *Wat zijn samenwerkingsverbanden?* Opgeroepen op maart 12, 2017, van www.passendonderwijs.nl: <https://www.passendonderwijs.nl/samenwerkingsverbanden-en-gemeenten/wat-zijn-samenwerkingsverbanden/>
- Movisie. (2015, januari 25). *Wmo 2015: wat is er veranderd?* Opgeroepen op maart 12, 2017, van www.movisie.nl: https://www.movisie.nl/artikel/wmo-2015-wat-er-veranderd?gclid=CjwKEAiArvTFBRCLq5-MSJ0jMSJABHBvp0q1IQ1UleCsuFI3SWN1NtXjukQkQ7bbnTPvVLAEWXlXoCl8rw_wcB
- Nabuurs, M. (2013). *Basisboek systeemgericht werken*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff. Opgeroepen op april 2, 2017
- Oenen, S. v., & Westering, Y. v. (2010). *Een solide basis voor positief jeugdbeleid*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Opgeroepen op april 17, 2017
- Ojcongres. (2015). *Spreker: Marieke Snel & Peter Gerritsen*. Opgeroepen op februari 23, 2017, van www.ojcongres.nl: <http://www.ojcongres.nl/programma2015/snel/>
- Rigter, J. (2010). *Het palet van de psychologie*. Bussum: Coutinho. Opgeroepen op maart 11, 2017
- Rijksoverheid. (2014). *Passend onderwijs*. Opgeroepen op februari 25, 2017, van www.rijksoverheid.nl: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs>
- Rijksoverheid. (2015). *Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)*. Opgeroepen op maart 12, 2017, van www.rijksoverheid.nl: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zorg-en-ondersteuning-thuis/inhoud/wmo-2015>
- Rijksoverheid. (2016). *Participatiewet*. Opgeroepen op maart 12, 2017, van www.rijksoverheid.nl: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/participatiewet>
- Sanders, E. (2012). *Slimmer zoeken op internet*. Zwolle: Hogeschool Windesheim. Opgeroepen op maart 12, 2017
- Schakelaar, R., & Witteveen, T. (2017). *Vooronderzoek THINK op school*. Christelijke Hogeschool Windesheim, MER Bedrijfskunde. Zwolle: Lectoraat Jeugd Windesheim. Opgeroepen op juni 5, 2017
- Snel, M. (2016, december 9). *Aanzet Projectplan THINK op school 2016-2020*. Opgeroepen op april 2, 2017
- Snel, M. (2016). *Aanzet vijfjaren Projectplan Think 2016-2020*. Zwolle. Opgeroepen op april 2, 2017
- Snel, M. (2016). *THINK op school projectbeschrijving*. Opgeroepen op maart 11, 2017
- Snel, M. (2017, februari). *Leerlijn Think*. (S. V. Sabine Bos, Interviewer) Opgeroepen op maart 2017

- Snel, M. (2017, februari 14). Uitleg THINK op school door projectleider. (S. Bos, & S. v. Valk, Interviewers) Opgeroepen op februari 24, 2017
- Stichting de Kern. (2017). *Missie en visie*. Opgeroepen op juni 7, 2017, van www.stdekern.nl: <https://www.stdekern.nl/missie-visie>
- Talen, L. (2016, mei). *THINK op school een pilotprogramma voor preventief jeugdbeleid*. Hogeschool Windesheim. Zwolle: TalentStad. Opgeroepen op februari 23, 2017
- TalentStad. (2017). *Visie & identiteit*. Opgeroepen op februari 23, 2017, van www.talentstad.nl: <http://www.talentstad.nl/onze-school/visie-identiteit/>
- Think op school. (2015). *Think Thema's*. Opgeroepen op Februari 15, 2016, van Think op school: <https://www.thinkopschool.nl/>
- THINK op schoolopschool. (2016). *THINK op school*. Opgeroepen op februari 23, 2017, van www.thinkopschool.nl: <https://www.thinkopschool.nl/>
- THINK op schoolopschool. (2017). *THINK op school*. Opgeroepen op februari 23, 2017, van www.thinkopschool.nl: <https://www.thinkopschool.nl/>
- Thissen, d. A. (2016, juli). *Academische Werkplaats Samen op School (SOS)*. Opgeroepen op mei 28, 2017, van www.samenopschool.org: <https://samenopschool.org/filmpjes-2/>
- Travers. (2017). *Samen Travers*. Opgeroepen op juni 12, 2017, van www.travers.nl: <https://www.travers.nl/over-travers/samen-travers/>
- Van Dale. (2017). *Voorwaarde*. Opgeroepen op maart 30, 2017, van www.vandale.nl: <http://www.vandale.nl/opzoeken?pattern=voorwaarden&lang=nn>
- Van Dale Uitgevers. (2017). *betekenis 'implementeren'*. Opgeroepen op juli 1, 2017, van www.vandale.nl: <http://www.vandale.nl/opzoeken?pattern=implementeren&lang=nn>
- Van Dale Uitgevers. (2017). *Betekenis 'preventie'*. Opgeroepen op maart 12, 2017, van www.vandale.nl: <http://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/betekenis/nederlands/preventie>
- Verhoeven, N. (2014). *Wat is onderzoek?* Den Haag: Boom Lemma. Opgeroepen op maart 12, 2017
- Winter, L. d. (2008). *De sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen*. Universiteit Tilburg, Kinder- en Jeugdpsychologie, Tilburg. Opgeroepen op maart 12, 2017
- Witteveen, T. (2017, februari). *Visie en Missie THINK op school*. Opgeroepen op juni 13, 2017, van www.thinkopschool.nl: <https://www.thinkopschool.nl/visie-en-missie>
- Woordenboeken.nu. (2017). *voorwaarde*. Opgehaald van www.woordenboeken.nu: <https://www.woordenboeken.nu/betekenis/nl/voorwaarde>
- Zeitlin, I. (2017). *ontwikkeling tijdens de pubertijd in vogelvlucht*. Opgeroepen op april 2, 2017, van Psychologe Ina Zeitlin: <http://inazeitlin.nl/ontwikkeling-tijdens-de-pubertijd-in-vogelvlucht/>

8. Bijlagen

8.1. Meetinstrument interview

Interviewer:

Datum:

Tijd:

Doel gesprek: De vragen zullen mij een beeld geven in hoeverre het beleid van de gemeente aansluit op THINK op school en aan welke voorwaarden dit beleid moet voldoen. De respondenten geven hun mening over de houding van de gemeente binnen het project THINK op school op de topics: preventie als doel, pragmatische aanpak THINK op school, sociaal-emotionele ontwikkeling, samenwerking school en maatschappelijke organisaties en leerlingen en ouderbetrokkenheid.

In dit interview komt vaak de houding van de gemeente naar voren. Hierbij wordt bedoeld wat de gemeente zegt, zowel schriftelijk als mondeling en wat de gemeente daadwerkelijk doet.

Geschatte duur: 45-60 minuten.

Algemeen

1. Wat is uw naam? Man/vrouw
2. Vanuit welke organisatie bent u betrokken binnen THINK op school?
3. Wat is uw functie binnen deze organisatie?
4. Mag uw naam en functie worden benoemd in het verslag?
5. Vind u het goed als dit onderzoek online op een databank komt?
6. Wat zijn/waren uw werkzaamheden binnen het project THINK op school?

Ervaring respondent deelvraag 2

7. Op een schaal van 1 tot 10 wat voor cijfer zou u de houding van gemeente geven binnen het project THINK op school? Kunt u dit kort toelichten?
8. Op welke fronten ondersteunt de gemeente u binnen het project THINK op school?
9. Op welke fronten zou u meer ondersteuning willen van de gemeente binnen het project THINK op school?

Preventieve doel THINK op school

De gemeente Zwolle wil de preventie versterken, zodat op langere termijn minder gebruik zal worden gemaakt van duurdere zorg. THINK op school is een leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling met preventieve doeleinden. THINK op school wordt binnen de gemeente breder uitgezet naar (middelbare) scholen als preventieaanpak.

10. Wat vindt u van de houding van de gemeente Zwolle met betrekking tot het preventieve doel van THINK op school?
 - a. Wat zijn hierbij twee sterke punten van de gemeente?
 - b. Wat zijn hierbij twee verbeterpunten voor de gemeente?

Pragmatische aanpak THINK op school

THINK op school werkt namens een pragmatische aanpak. De leerlijn krijgt vorm in de praktijk door de inbreng van leerlingen, ouders en leerkrachten. Per school zal THINK op school er anders uit komen te

zien, doordat ze de thema's behandelen die de leerlingen nodig hebben. Aan de gekozen thema's worden de bijpassende maatschappelijke organisaties gekoppeld.

11. Wat vindt u van de houding van de gemeente Zwolle met betrekking tot pragmatische aanpak van THINK op school?

- c. Wat zijn hierbij twee sterke punten van de gemeente?
- d. Wat zijn hierbij twee verbeterpunten voor de gemeente?

Het doel van de sociaal-emotionele ontwikkeling

THINK op school heeft tot doel het bieden van structurele aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. De leerlijn is gericht op het versterken van de weerbaarheid van jongeren, het leren omgaan met elkaar, met verschillen en met zichzelf. De gemeente en Bloz (Besturenoverleg lokaal onderwijs Zwolle) omschrijven in hun doelstelling: "Alle kinderen in Zwolle kunnen veilig en gezond opgroeien en zich positief ontwikkelen. Kinderen en jongeren en hun ouders werken zoveel mogelijk in een gewone setting (met name gezin en school) aan ontwikkeling, meedoen en welbevinden.

12. Wat vindt u van de houding van de gemeente Zwolle binnen THINK op school met betrekking tot het doel van de sociaal-emotionele ontwikkeling?

- e. Wat zijn hierbij twee sterke punten van de gemeente?
- f. Wat zijn hierbij twee verbeterpunten voor de gemeente?

Samenwerking tussen school en verschillende maatschappelijke organisaties

THINK op school zegt dat school en de maatschappelijke organisaties de preventieopdracht effectiever kunnen uitvoeren met het gebruik van de leerlijn. De gemeente wil graag initiatieven steunen die zorgen voor innovatieve en efficiënte manieren van werken.

13. Wat vindt u van de houding van de gemeente Zwolle binnen THINK op school met betrekking tot de samenwerking tussen de nieuwe scholen en verschillende maatschappelijke organisaties?

- g. Wat zijn hierbij twee sterke punten van de gemeente?
- h. Wat zijn hierbij twee verbeterpunten voor de gemeente?

Leerlingen en ouderbetrokkenheid

Binnen de implementatie van THINK op school op een school is het een voorwaarde om de leerlingenraad en de ouderraad vanaf het begin hierbij te betrekken.

14. Wat vindt u van de houding van de gemeente Zwolle binnen THINK op school met betrekking tot de leerlingen en ouderbetrokkenheid?

- i. Wat zijn hierbij twee sterke punten van de gemeente?
- j. Wat zijn hierbij twee verbeterpunten voor de gemeente?

Deelvraag 3 - Implementatie THINK op school op meerdere scholen en vereisten hierbij

THINK op school wordt uitgebreid van één naar meerdere (middelbare) scholen. Dit heeft invloed op alle betrokkenen binnen THINK op school.

15. Wat moet de gemeente volgens u doen om THINK op school succesvol toe te passen op meerdere (middelbare) scholen?

16. Wat zijn voor u vereisten om THINK op school succesvol toe te passen op meerdere (middelbare) scholen?

8.2. Codering interviews

Algemene informatie gemeente

<u>Informatie uit interviews</u>	<u>Responden t</u>	<u>Citaat</u>
<u>Cijfer houding gemeente</u> - 8-9 - 7 - Begin 6 nu 8,5 - Staat open - Hoe doen en wat bieden - Belangstelling buitenaf - Lang proces gemeentestructuren - Toont inzet - Goede ideeën - Uitvoer in ontwikkeling - Cijfer niet definitief - Zien belang in/ geloven - Ruimte door ontwikkelen - Betrokkenheid - Faciliteren	1 2, 4 3 1, 2 3 3 4 4 4 4 1, 2 1, 3 1, 2 1, 3	Respondent B <i>“Het gaat niet alleen om geld, het gaat ook over het levensgenot wat iemand heeft.”</i>
<u>Fronten van ondersteuning</u> - Ruimte door ontwikkelen - Denkt mee - Willen helpen - Steunt het - Faciliteren - Samenwerking organisaties - Onderzoeken interesse scholen - Korte lijntjes - Waardering - Organisatiekundige - Het gedachtengoed	1, 3 1, 3 1 1, 3 1, 3 1 2 2 3 1, 3 4	Respondent B <i>“De ondersteuning zit hem in duidelijke richtlijnen. Wat wil de gemeente met THINK op school en hoe gaan we dat de komende jaren vormgeven. Het moet gefaciliteerd worden. Daar ligt niet alleen een rol bij de gemeente maar ook bij het onderwijs.”</i> Respondent C <i>“Ik voel me ondersteund doordat, de burgemeester en de wethouders het interessant vinden en THINK op school genoemd wordt in het jaarverslag van de gemeente. Dat maakt dat THINK op school steeds meer waardering krijgt en ik het idee heb dat het ertoe doet.”</i> Respondent D <i>“Ik voel me gesteund in het gedachtengoed. We delen met de gemeente dezelfde insteek in hoe we op scholen de jongeren willen ondersteunen in preventieve zin. Op het ideeëengebied kunnen we goed samenwerken.”</i>
<u>Meer ondersteuning</u> - Financiële (duidelijkheid) - Onderzoek effect THINK op school - Eerder organisatie-ondersteuning - Op dit moment niet	1, 2, 3, 4 2 3 4	Respondent C <i>“Op een gegeven moment zaten we op het punt van ‘vindt de gemeente dit nog serieus of niet?’. Ik zat in nood met wat gaan wij betalen en wat is vrijwilligerswerk. We hoeven er echt geen miljoenen aan over te houden, maar het moet wel evenredig zijn. Eerst moesten we om geld leuren. Misschien dat we hier ook wel vanuit ons te bescheiden in zijn geweest. Aan de andere kant als ik zie dat iemand goed werkt dan zorg ik ook dat diegene gefaciliteerd wordt.”</i>

		<i>Driekwart jaar geleden dacht ik, nou we zien het wel we doen het gewoon op deze school en dan halen wij hier veel voordeel uit."</i>
--	--	---

Preventieve doel THINK op school

<u>Informatie uit interviews</u>	<u>Respondent</u>	<u>Citaat</u>
<u>Houding gemeente</u>		
Preventiegelden slecht meetbaar/financieel begin moeilijk	1,	
Pilots	3,	
Opzich prima	4,	
<u>Sterke punten</u>		
Gem. noemt THINK op school preventiemaatregel	3, 1	Respondent A "De gemeente zal het belang inclusief voorbeelden niet geheel kunnen uitleggen, maar ze hebben de grote lijnen wel scherp voor ogen. De wethouder draagt THINK op school steeds meer uit naar de Raad en weet er inhoudelijk echt wel een beetje van."
Investeert in preventiebeleid / Verschuiving geld preventie	1, 3	
Kennis	1,3	
Continuïteit personen	1	
Nemen serieus	2, 3	
Landelijke insteek	3, 4	
<u>Verbeterpunten</u>		
Investeren	1	Respondent D "Als de gemeente echt serieus wil zijn met THINK op school moeten ze wat mij betreft ook investeren in een nulmeting. Belang van een meting is dat onze maatschappij over het algemeen draait op wetenschappelijke inzichten in de zorg en wetenschap."
Doortastend in financiën	3	
Onderzoek effect THINK op school	2, 3, 4	

Pragmatische aanpak THINK op school

<u>Informatie uit interviews</u>	<u>Respondent</u>	<u>Citaat</u>
<u>Houding gemeente</u>		
Visie gemeente	1	Respondent B "Binnen de pragmatische aanpak geven ze denk ik de Kern de vrijheid geven om THINK op school op elke school anders in te vullen. Dat is gelijk ook de kracht van THINK op school, de flexibiliteit. Ik denk dat de gemeente in dat stuk als regievoerder niet de lijnen hoeft uit te zetten. Hiervoor huren ze de Kern in."
Vertrouwen/vrijheid	1, 2	
Merkt weinig	4, 2	
Ondersteunende rol	4	
Koppelen jeugdhulp/scholen	3	Respondent D "Mocht de gemeente kiezen om zelf beheer te willen over het geld, want dat recht heeft de

		gemeente op zich. Dan zou ik de gemeente willen toewensen dat ze de werkwijze die THINK op school nu gebruikt niet heel erg veranderen.”
<u>Sterke punten</u>		
Ruimte en Betrokken	1, 2	
Organisatiekundige	1	
Volgen proces	4	
Gedurfd	3	
Faciliteren	3	
<u>Verbeterpunten</u>		
Pilots missen deskundigheid	3	
Communicatie	2, 3	
Veel regelwerk	4	
		Respondent C “Volgens mij is het belangrijk voor de gemeente dat ze die groepen (jeugdhulp en scholen) aan elkaar koppelen en dat zij gaan samenwerken. Misschien is dat wel belangrijker dan het hele THINK op school idee. Het van elkaar leren, mentoren leren van de maatschappelijke organisaties en andersom.”
		Respondent C “Ik mis soms de deskundigheid bij de pilots. Weet de gemeente wel wat er in een pilot gebeurt en de verantwoording hierbij. Soms is dat aan de matige kant. Dit merkt ik door de bijeenkomsten wanneer mensen de pilots presenteren, ik krijg dan plaatsvervangende schaamte. Er gaat zoveel duizend euro in om. Ik mis dat de gemeente ijkpunten heeft binnen de pilots. Voldoet het niet dan moeten ze stoppen. Natuurlijk moet je het een kans geven en het laten groeien. Ze hebben THINK op school wel de tijd gegeven om te groeien, hierbij ging THINK op school wel in stapjes omhoog.”

Het doel van de sociaal-emotionele ontwikkeling

<u>Informatie uit interviews</u>	<u>Respondent</u>	<u>Citaat</u>
<u>Houding gemeente</u>		
Zelfde als preventie	1, 3	
Lastig te beantwoorden	2	
Geen houding	4	
<u>Sterke punten</u>		
Regie op preventie	1	
Proactief nu	3	
<u>Verbeterpunten</u>		
Staan voor Preventie	1	
Onderzoek THINK op school	1	

Samenwerking tussen school en verschillende maatschappelijke organisaties

<u>Informatie uit interviews</u>	<u>Respondent</u>	<u>Citaat</u>
---	--------------------------	----------------------

<u>Houding gemeente</u>		
Key partners	1	Respondent B “De samenwerking tussen organisaties is op zich wel goed. Dat verbindt elkaar wel heel erg mooi. De resultaten zijn tot nu toe erg goed. De gemeente heeft een aantal overlegmomenten gearrangeerd. Die heeft daar wel een rol in gespeeld en heeft de deur opgehouden. Nu hebben ze daar ook een keuze in gemaakt ‘we willen deze kant op en we hebben een selecte groep’. Ondertussen zijn er ook een aantal andere groepjes die daarin betrokken zijn voor de doorontwikkeling. Ik denk dat dit ook goed is want, op een gegeven moment moet je keuzes maken. Anders blijft er een zekere vaagheid zitten. Nu wordt het wat concreter, ook onder invloed van de organisatiedeskundige. De kaders moeten scherp gesteld worden, in die fase zitten we nu. En dat moet de gemeente doen denk ik.”
Politiek gestuurd	2	
Lef vs. doorpakken	3	
<u>Sterke punten</u>		Respondent D “Met name de beleidsadviseur maatschappelijke ontwikkeling Jeugd en Onderwijs verbindt goed en denkt mee met hoe je dingen samen kunt oppakken. Als we hem als exponent van de gemeente zien, vind ik het een positieve inzet in de ontwikkeling van de gehele samenwerking. Dat vind ik een pluspunt. De samenwerking tussen de verschillende organisaties wordt versterkt.”
Overlegmomenten	2	
Verschil keuzes	2	
Verbindt	1, 2, 3, 4	
Luistert	4	
<u>Verbeterpunten</u>		Respondent A “De vraag naar financiële duidelijkheid vraagt ook iets van THINK op school en de maatschappelijke organisaties. Zij moeten aan de gemeente laten weten wat ze nodig hebben. Vervolgens kan de gemeente zeggen of dit wel of niet kan.”
Communicatie	2, 3	
Financiële duidelijkheid	1	
Traagheid	2, 3	
Verwachting en sturen op samenwerking	3	
Geen	4	

Leerlingen en ouderbetrokkenheid

<u>Informatie uit interviews</u>	<u>Respondent</u>	<u>Citaat</u>
<u>Houding gemeente</u>		
Geen zicht op	2, 4	
Niet veel mee te maken	3	
<u>Sterke punten</u>		
Eisen participatie	1, 3	
leerlingen- /participatieraad Zwolle	1, 3	
<u>Verbeterpunten</u>		Respondent A “Jongeren- en ouderparticipatie staat nog in de kinderschoenen. Ook voor THINK op school

leerlingen- /participatieraad Zwolle	3	en ons allemaal is dit iets waar we hard aan moeten gaan werken. Er is veel in te verbeteren, want er is nog niet zoveel. Hierbij kunnen we kijken naar welke organisaties hier al goed in zijn. Ga niet zelf het wiel uitvinden, maar leer van elkaar.”
Ondersteunen	1, 3	
Delen kennis	3	

Deelvraag 3 - Implementatie THINK op school op meerdere scholen en vereisten hierbij

<u>Informatie uit interviews</u>	<u>Respondent</u>	<u>Citaat</u>
<u>Wat doen succesvol toepassen</u>		Respondent C “Ze doen al heel veel door THINK op school belangrijk te maken en te faciliteren.”
Faciliteren financieel	1, 2, 3, 4	Respondent D “Binnen de huidige structuur. Het enige wat nodig is, is middelen. Met name financiën. Anders moeten mensen vrijwilligerswerk gaan uitvoeren.”
Zo doorgaan	1, 4	
Regie voeren	1, 3	
Goed neerzetten	2	
Scholen bonden	4	
<u>Vereisten</u>		Respondent A “De gemeente moet THINK op school faciliteren wanneer er meer geld nodig is, want zonder geld gaat het niet draaien. Als zij geen geld geven en er is wel meer geld nodig en het kan echt niet uit bestaande middelen, dan gaat het op bepaalde scholen niet lukken. Als het financieel niet lukt houdt het op, maar dat gaat THINK op school niet laten gebeuren en zo staat de gemeente er ook niet in.”
Regie	1, 3	
Financieel faciliteren	1, 2, 3, 4	
Effect THINK op school	2	
Kennis TS	3	